Romanul începe ca un basm: a fost odată, undeva, la capătul lumii, un fluviu care se numea Amur. A fost odată o prietenie mare între trei băieţi mici. A fost odată o lume de zăpadă aflată sub o vrajă despre care este interzis să vorbeşti: o vrajă rea. Acolo e frig şi foame, frumuseţea femeilor nu se vede de sub hainele groase, dragostea se reduce la un cuvînt banal, iar amintirile bătrînilor sînt taine de nepătruns. Băieţii cresc şi sînt pe cale să devină bărbaţi: Războinicul, Poetul, Don Juanul.

Tocmai cînd cei trei încep să se simtă prizonieri în lumea lor şi să dorească o altfel de viaţă, soseşte eliberatorul: un actor. Un film, văzut de şaptesprezece ori, face explozie în viaţa lor. Dintr-o dată, universul cunoscut se cutremură din temelii. Poate un actor să schimbe destine? Poate un film obişnuit, cu mări albastre, cu femei bronzate, cu buni şi răi, să aibă efect de miracol? Un actor tînăr devine maestrul şi călăuza celor trei băieţi: îi duce spre o altă lume, spre o altă viaţă, spre o altă vrajă. Departe de tot ceea ce a fost, cîndva, fluviul Amur.

ANDREI MAKINE, născut la Novgorod în 1957, trăieşte de mai mulţi ani în Franţa. Apariţia, în 1994, a celui de-al treilea roman al *său Au temps dufleuve Amour a* fost urmată de cea a cărţii *Le Testament francais,* recompensată cu premiile Medicis şi Goncourt.

*

ANDREI MAKINE

<TITLU>PE VREMEA FLUVIULUI AMUR

roman

Traducere din franceză de

EMANOIL MARCU

HUMANITAS
BUCUREŞTI

Colecţie îngrijită de
IOANA PÂRVULESCU
Coperta colecţiei
IOANA DRAGOMIRESCU MARDARE
Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale
MAKINE, ANDREI
Pe vremea fluviului Amur /Andrei Makine; trad.: Emanoil
Marcu. -Bucureşti: Humanitas, 2001
176 p.: 18 cm. - (Cartea de pe noptieră; 14)
Tit. orig. (fre): Au temps du fleuve Amour.
ISBN 973-50-0155-1
I. Marcu, Emanoil (trad.)
821.133.1-31=135.1
ANDREI MAKINE
AU TEMPS DU FLEUVE AMOUR

ISBN 973-50-0155-1
*
Pentru D. A.
*
Partea întîi
1

Trupul ei, cristal topit şi fierbinte pe ţeava unui suflător de sticlă...

Mă auzi, Utkin? Aceea pe care-o evoc în discuţia noastră nocturnă de peste Atlantic va înflori sub pana ta febrilă. Trupul ei, cristal cu luciu cald de rubin, va deveni mat. Sînii i se vor întări colorîndu-se într-un roziu lăptos. Pe şolduri va avea un roi de aluniţe — urmele degetelor tale nerăbdătoare...

Vorbeşte despre ea, Utkin!

Marea apropiată se ghiceşte în luminozitatea tavanului. E încă prea cald pentru plajă, în casa asta mare înecată în verdeaţă, totul picoteşte — pe terasă, o pălărie de paie cu boruri largi ce străluceşte în soare, în grădină, cireşii cu ramuri nemişcate, cu trunchiuri contorsionate lăcrimând răşină topită. Ziarul vechi de cîteva săptămâni, cu ştiri ce consemnează sfârşitul ândepărtatului nostru Imperiu. Şi marea, peruzea încrustată între ramurile cireşilor... Odaia-n care stau lungit se prăvăleşte parcă, prin fereastra largă, în necuprinsul orbitor al mării. Totul e alb, totul e soare. Afară de marea pată neagră a pianului, exilat al serilor ploioase, într-un fotoliu: *ea.* Puţin distantă, încă — nu ne cunoaştem decît de două săptămîni. Cîteva îmbrăţişări timide, cîteva plimbări pe înserat, în umbra cu miros înţepător a chiparoşilor. Cîteva sărutări. E o prinţesă de sînge, imaginează-ţi, Utkin! Chiar dacă ei puţin îi pasă. Sânt un urs, un barbar venit din ţara zăpezilor veşnice. Un căpcăun! Pe ea o amuză... Acum, lunga aşteptare a după-amiezii o plictiseşte. Se ridică, se apropie de pian, deschide capacul. Cîteva note

7

lente se trezesc, parcă fără tragere de inimă, palpită ca nişte fluturi cu aripi împovărate de polen, se-mpotmolesc în liniştea însorită a casei goale...

Mă ridic şi eu. Cu o agilitate de sălbăticiune. Sînt gol-goluţ. Mă simte cînd m-apropii? Nu se întoarce nici cînd o cuprind de talie. Continuă să-nece notele prelungi, leneşe, în aerul lichefiat de căldură.

Se întrerupe doar pentru un strigăt atunci cînd, deodată, mă simte în ea. Căutîndu-şi echilibrul, cuprinsă de o dulce panică, se sprijină pe claviatură fără a mai privi clapele. Cu amîndouă mîinile. Cu degetele evantai. Ţîşneşte o notă majoră, tunătoare, beată. Iar aceste acorduri sălbatice coincid cu primele-i gemete. Pătrunzînd-o, o împing, o ridic, o las fără greutate. Singuru-i punct de sprijin: mîinile ce i se plimbă iar pe clape... Un acord şi mai zgomotos, şi mai insistent. Acum e arcuită, cu capul lăsat pe spate, abandonîndu-mi trupul de la mijloc în jos. Da, fremătînd, unduind ca o masă topită pe ţeava unui suflător de sticlă. Broboanele de sudoare dau transparenţă ovalului de carne ce unduie sub degetele mele...

Acordurile se succedă, din ce în ce mai sacadate, gîfîite. Iar strigătele ei se împletesc într-o asurzitoare simfonie a voluptăţii: soare, tumultul corzilor, explozii sonore ale vocii ei — între suspine de plăcere si chemări indignate. Iar cînd mă simte că irup în ea, simfonia se sparge într-un jet de note acute si febrile care-i ţîşnesc de sub degete. Mîinile ei bat ritmul cramponîndu-se de clapele lunecoase. Parcă s-ar agăţa de nevăzutul hotar al plăcerii ce părăseşte, deja, carnea...

Iar în această linişte încă vuind de ecouri nenumărate, văd cum trupul ei transparent, odihnindu-se, îşi recapătă lent culoarea arămie şi mată...

Utkin numeşte asta „materie brută", într-o zi, a telefonat de la New York şi, cu o voce puţin încurcată, m-a rugat să-i povestesc, într-o scrisoare, una din aventurile mele. „Ştii, nu vreau ceva finisat, m-a prevenit el. Oricum rescriu totul... Ce mă interesează e materia brută..."

8

Utkin scrie, întotdeauna a visat să scrie, încă din vremea tinereţii noastre, îngropate în fundul Siberiei răsăritene, îi lipseşte însă materia. Cu piciorul lui beteag şi cu umărul ce formează un unghi ascuţit, n-a avut nicicînd noroc în dragoste. Un paradox tragic 1-a chinuit din copilărie: de ce unul dintre noi fusese azvîrlit sub sloiurile de gheaţă, în zăporul dezlănţuit al unui mare fluviu care-i strivise trupul, aruncîndu-1 pe mal schilodit pe vecie? Pe cînd celălalt, adică eu... Da, murmuram numele acelui fluviu — Amur — cufundîndu-mă în sonoritatea-i plină de prospeţime ca în trupul unei femei din vis, plămădit dintr-o materie suplă, catifelată, nebuloasă.

Toate acestea sînt acum departe. Utkin scrie şi mă roagă să nu finisez, îl înţeleg, vrea să-si lase propria-i amprentă. Vrea să înşele soarta stupidă. Peruzeaua marină dintre ramurile cireşilor o s-o adauge el. Eu nu şlefuiesc. Bucata de sticlă topită, i-o predau ca atare. Fără s-o cizelez cu vîrful dălţii mele, fără s-o umflu cu suflarea mea. Fără s-o prelucrez: o tînără femeie cu spatele bronzat, o femeie care ţipă, care geme de plăcere, care frămîntă cu degetele clapele pianului...

2

Frumuseţea era ultima dintre griji în ţinutul în care ne-am născut, Utkin, eu şi ceilalţi. Acolo, puteai să trăieşti toată viaţa fără să ştii dacă eşti urît sau frumos, fără să cauţi taina mozaicului care e chipul unui om, nici misterul topografiei senzuale a trupului său.

Nici iubirea nu prindea rădăcini în ţinutul acela auster. Iubirea pentru ea însăşi a fost, cred, pur şi simplu uitată — atrofiată în măcelul războiului, sugrumată de sîrma ghimpată a lagărului aflat la doi paşi, îngheţată de vînturile polare. Cînd totuşi supravieţuia, era sub o singură formă, cea a iubirii-păcat. întotdeauna mai mult sau mai puţin imaginară, ea lumina rutina zilelor aspre de iarnă. Femei înfofolite cu mai multe broboade se opreau în mijlocul satului ca să-şi spună ultima bîrfă. Credeau că vorbesc în

şoaptă, însă din cauza broboadelor erau silite să răcnească. Urechile noastre tinere prindeau din zbor secretul divulgat. Se părea că de data asta directoarea scolii fusese văzută în cabina unui camion frigorific... Da, ştii, cabinele acelea mari, cu o cusetă îngustă în spate. Iar camionul era oprit chiar lîngă Cotul Diavolului, da, acolo unde cel puţin o dată pe an se răstoarnă o maşină. Era imposibil să ţi-o imaginezi pe directoare, o femeie uscată, de o vîrstă incertă şi purtînd o adevărată carapace de haine vătuite, zbenguindu-se în braţele unui şofer mirosind a răşină de cedru, a tutun şi benzină. Şi mai ales la Cotul Diavolului. Dar fantasma acelei acuplări într-o cabină cu geamuri acoperite de chiciură umplea aerul îngheţat al satului cu mici bule ca de şampanie. Indignarea jovială încălzea inimile amorţite de frig. Şi aproape îi purtau pică directoarei pentru că n-o vedeau urcînd în toate camioanele ce cărau trunchiuri enorme de pin prin taiga... Vîlva provocată de această ultimă bîrfă se potolea rapid, îngheţînd parcă sub vîntul glacial al nopţilor nesfîrşite. Directoarea redevenea în ochii noştri aceea pe care-o ştiam: femeie iremediabil singură, ce-si îndura nefericirea cu stoicism. Iar camioanele porneau mugind ca de obicei, cu unica obsesie de a căra metrii cubi prevăzuţi de plan. Luminile farurilor erau înghiţite de taiga. Aburul alb al vocilor feminine se topea în vîntul sfichiuitor. Iar satul, trezit din iluzia lui amoroasă, se ghemuia statornicindu-se în veşnicia numită „iarnă".

De la naşterea lui, satul nu fusese gîndit ca să adăpostească iubirea. Cazacii ţarului, care-1 întemeiaseră în urmă cu trei veacuri, nici nu se gîndeau la *ea.* Erau o mînă de oameni sleiţi de aventura lor nebunească prin taigaua nemărginită. Privirile trufaşe ale lupilor îi urmăreau pînă si-n visele lor chinuite. Frigul de-aici nu semăna deloc cu cel din Rusia. Părea să nu cunoască limite. Bărbile acoperite cu un strat gros de chiciură creşteau ca nişte lame de topor. Dacă închideai o clipă ochii, genele nu se mai dezlipeau. Cazacii înjurau de obidă şi deznădejde. Iar scuipatul lor scotea un clinchet căzînd ca un mic ţurţur de gheaţă pe suprafaţa neagră a unui rîu încremenit.

Desigur, li se întîmpla şi lor să iubească. Femei cu ochii oblici, cu chipuri impasibile şi parcă umbrite de un surîs misterios. Cazacii le iubeau în întunericul afumat al unei iurte, lîngă jarul cu reflexe roşii, pe blăni de urs. Dar prea erau ciudate trupurile acelor iubite tăcute. Unse cu grăsime de ren, scăpau îmbrăţişării. Ca să nu-ţi lunece, trebuia să-ţi înfăşori în jurul pumnului cozile lor lungi şi lucioase, negre şi aspre ca o coamă de cal. Sînii lor erau plaţi si rotunzi precum cupolele vechilor biserici din Kiev, coapsele lor — pietroase si nesupuse, îmblînzite însă de mîna ce le ţinea de coamă, trupurile acelea nu se mai opuneau. Ochii sclipeau ca tăişul unei săbii, buzele se rotunjeau, gata să muşte. Iar mirosul pielii tăbăcite de foc şi de frig devenea din ce în ce mai sălbatic, îmbătător. Iar beţia aceea nu trecea.. . Cazacul îşi înfăşură din nou cozile în jurul încheieturii. Iar în ochii înguşti ai femeii se aprindea o scînteie maliţioasă. Băuse el oare o cupă din acea infuzie vîscoasă şi brună ? sîngele rădăcinii Harg, care-ţi toarnă în vine puterea tuturor străbunilor?

Rupînd vraja, cazacul revenea la tovarăşii săi si, timp de mai multe zile, nu simţea muşcătura gerului, în vinele

lui cînta rădăcina Harg.
Ţinta lor rămînea, pe mai departe, acel incert Extrem-Orient. îi îmbăta speranţa de-a ajunge la capătul pămîntului — vast neant nebulos, drag sufletelor ce urăsc constrîngerile, limitele, frontierele, în Vest, Europa fixase fruntarii de netrecut, respingînd pentru totdeauna Moskovia barbară. S-au năpustit aşadar către est. Sperau să ajungă în Occident pe la celălalt capăt? Viclenie de admirator neglijat? Stratagemă de îndrăgostit respins?
Dar, înainte de orice, se aventurau în căutarea acelui neant nebulos. Visau să se oprească la capătul lumii, în asfinţitul cald de primăvară, iar de pe acel ultim ţărm să-şi lase privirea să zboare spre licărul slab al primelor stele...
După luni şi luni, se opreau în sfîrşit, mult mai puţini decît se porniseră, la capătul Eurasiei lor natale. Acolo unde pămîntul, cerul şi oceanul sînt una... Iar într-o iurtă afumată, în adîncul taigalei stăpînite încă de iarnă, o femeie

cu trupul şerpesc, umflat peste poate, se chinuia născînd pe o blană de urs un prunc uriaş. Avea ochii oblici ca maică-sa, pometţii proeminenţi ca toţi din neamul său. însă părul ud scînteia. Un luciu de aur întunecat.
Oamenii se strîngeau în jurul tinerei mame privindu-1 în tăcere pe noul siberian.
Din acest trecut mitic, noi nu moştenisem decît o legendă îndepărtată. Un ecou estompat de rumoarea confuză a veacurilor, în imaginaţia noastră, cazacii încă îşi croiau drum prin taigaua virgină. Iar o tînără fată iakută, îmbrăcată cu o scurtă de zibelină, scormonea şi acum prin hăţişul de tulpini şi ramuri în căutarea faimoasei rădăcini Harg...
Oare întîmplător visele, cîntecele si legendele ne-au stăpînit sufletele barbare cu o forţă irezistibilă? Pînă şi viaţa noastră devenea un vis!
" fbfuşT7îh zilele noastre, din această memorie a timpului nu rămînea decît o grămadă de lemne putrezite pe blocurile de granit acoperite de licheni: ruinele bisericii construite de urmaşii cazacilor şi dinamitate în timpul revoluţiei. Sau, înfipte în trunchiurile enorme de cedru, nişte piroane ruginite, groase cît degetul. Bătrînii satului nu păstrau, nici ei, amintiri mai precise: ba Albii ar fi executat cu cruzime cîţiva partizani spînzurîndu-i de acele piroane, ba Roşii ar fi împărţit dreptatea revoluţionară... Piroanele de care spînzurau capete de funie putredă s-au ridicat, prin ani, la înălţimea a două staturi de om, urmînd viaţa lentă şi maiestuoasă a cedrilor, în ochii noştri vrăjiţi, Roşii şi Albii ce săvîrşiseră acea execuţie crudă aveau statura unor uriaşi...
Satul nu ştiuse să păstreze nimic din trecutul său. Chiar de la începutul veacului, istoria, asemeni unui pendul redutabil, a început să mături Imperiul cu uriaşul său balans. Pendulul măsura timpul: războiul cu Japonia; războiul cu Germania; Revoluţia; războiul civil... şi, iarăşi, în sens invers: războiul cu nemţii; războiul cu japonezii. Iar bărbaţii plecau, cînd străbătînd cei doisprezece mii de kilometri ai Imperiului pentru a umple tranşeele din Vest, cînd pen-

tru a se pierde în neantul ceţos al oceanului de la răsărit.
Pendulul pornea înspre Vest: Albii îi respingeau pe Roşii pînă dincolo de Urali, peste Volga. Apoi pendulul revenea măturînd Siberia: Roşii îi împingeau pe Albi înspre Extre-

mul-Orient. Băteau piroane în trunchiurile arborilor, aruncau în aer bisericile, parcă pentru a ajuta pendulul să şteargă mai bine orice urmă a trecutului.
într-o zi, puternicul balans i-a azvîrlit pe bărbaţii din sat pînă în acel fabulos Occident care cîndva se delimitase trufaş de barbara Moskovie. De pe Volga, s-au dus spre Berlin, presărînd drumul cu cadavrele lor. La Berlin, orologiul nebun s-a oprit doar o clipă — scurt moment de victorie — apoi supravieţuitorii au pornit iarăşi spre Răsărit: trebuiau acum să termine cu Japonia...
Pe vremea copilăriei noastre, pendulul părea imobil. S-ar fi spus că enorma-i greutate se încîlcise în nenumăratele garduri de sîrmă ghimpată întinse-n calea lui. Era un lagăr chiar la vreo douăzeci de kilometri de satul nostru. Pe drumul care ducea spre oraş taigaua se rărea, iar prin scînteierea rece a cetii se vedeau siluetele miradoarelor. Cîte asemenea capcane întîlnea pendulul în balansul lui de-a lungul Imperiului? Doar Dumnezeu o ştie.
Satul, depopulat, nu mai avea decît vreo douăsprezece izbe si părea aţipit în vecinătatea acelei mase înghesuite de vieţi omeneşti. Lagărul — un punct negru în mijlocul zăpezilor nesfîrşite...
Copilul, ca să-şi construiască universul lui personal, are nevoie de puţine lucruri. Cîteva repere naturale a căror armonie o pătrunde uşor şi pe care le aşază într-o lume coerentă. Aşa s-a organizat, de la sine, microcosmosul tinereţii noastre. Ştiam, în adîncul taigalei, locul în care se năştea un pîrîu, ieşind din oglinda întunecată a unui izvor subteran. Acest pîrîu, Curentul, cum îi spunea toată lumea, ocolea satul şi se vărsa în rîu, lîngă mica baie de aburi părăsită. Rîul, şerpuind între doi pereţi întunecaţi ai taigalei, era lat si adînc. Avea un nume, Olei, şi intra în jocuri geografice mai vaste marcînd prin cursul lui direcţia nord-sud

şi vărsîndu-se, departe de sat, într-un fluviu imens: fluviul Amur. Acesta figura pe globul pămîntesc prăfuit pe care bătrînul nostru profesor de geografie ni-1 arăta uneori, în microcosmosul nostru *naiv,* aşezările omeneşti erau rînduite după aceeaşi configuraţie pe trei niveluri. Pe rîu, satul nostru, Svetlaia; mai în aval, la zece kilometri de sat, centrul comunal Kajdai; în fine, pe marele fluviu, singurul oraş adevărat, Nerlug, cu magazinul lui unde puteai cumpăra chiar şi limonada Ia sticlă...

Mişcarea de du-te-vino a pendulului a făcut ca populaţia satului să fie pestriţă, în ciuda simplităţii primitive a existenţei lui. Aveam printre noi un fost „culac", exilat aici pe vremea colectivizării din anii '30 din Ucraina; o familie Klestov, credincioşi de rit vechi, care trăiau într-o izolare feroce, abia vorbind cu ceilalţi; un responsabil de bac, ciungul Verbin, care le povestea pasagerilor săi mereu aceeaşi poveste: fusese printre primii care şi-au scris numele pe Reichstag-ul cucerit; şi tocmai în acel moment de extaz victorios o schijă rătăcită i-a retezat braţul drept — nu apucase să-şi scrie numele decît pe jumătate!

Pendulul a risipit şi familiile, în afară de cea a credincioşilor de rit vechi, aproape că nu mai era vreuna completă. Prietenul meu Utkin nu avea decît mamă. Cît timp fusese copil şi nu putea înţelege, ea îi spunea că tatăl lui fusese pilot de vînătoare si că pierise într-o misiune kamikaze, aruncîndu-se cu avionul în flăcări asupra unei coloane de tancuri nemţeşti, într-o zi însă, Utkin a priceput că, născut fiind cu doisprezece ani după război, nu putea, fizic, să aibă un asemenea tată. Vexat, i-a cerut maică-sii explicaţii. Aceasta, roşind, i-a explicat că era vorba de războiul din Coreea... Războaiele, din fericire, nu lipseau.

Eu o aveam doar pe mătuşă-mea... în balansul lui, pendulul a scrijelit solul îngheţat al ţinutului nostru, descoperind rîuri cu nisip de aur. Sau poate e urma lăsată de discul său greu, aurit, pe acel pămînt aspru,.. Oricum, mătuşă-mea nu trebuia să inventeze fapte de arme. Tatăl meu, geolog, a mers pe urma aurită a pendulului. Poate sperase

în taină să descopere un nou teren aurifer de ziua naşterii mele. Trupul nu i-a fost găsit niciodată. Iar mama a murit la naştere...

Cît despre Samurai, care pe vremea aceea avea cincisprezece ani, niciodată n-am înţeles bine, nici Utkin, nici eu, cine era bătrîna cu nasul coroiat la care locuia. Maică-sa? Bunică-sa? El îi spunea întotdeauna pe nume şi reteza scurt orice încercare a noastră de a afla mai multe.

Apoi pendulul şi-a oprit balansul. Iar viaţa satului s-a limitat încetul cu încetul la trei materii esenţiale: lemnul, aurul, umbra rece a lagărului. Viitorul nostru, nici măcar nu ni-1 imaginam în afara acestor trei elemente prime, într-o zi, ne gîndeam noi, va trebui să ne alăturăm bărbaţilor ce plecau cu drujbele lor în taiga. Unii dintre aceşti tăietori de lemne veniseră în infernul nostru de gheaţă pentru „sporul de Nord": prima care le dubla salariile amărîte. Alţii — deţinuţi eliberaţi condiţionat — numărau nu rublele, ci zilele... Sau, poate, vom fi printre acei căutători de aur pe care-i vedeam uneori intrînd în cantina muncitorească. Căciuli uriaşe de vulpe, scurte de blană încinse cu centuri late, cizme enorme căptuşite cu blană fină, strălucitoare. Printre ei, se spunea, erau unii care „furau aurul sta-

tului". Da, spălau nisipul pe terenuri necunoscute şi îşi vindeau pepitele pe o misterioasă „piaţă neagră". Copii fiind, un asemenea destin ne ispitea.
Ne mai rămînea o opţiune: să încremenim acolo, în umbra îngheţată, pe platforma unui mirador, cu un pistol-mitralieră aţintit spre şirurile de deţinuţi aliniaţi lîngă barăcile lor. Sau să ne pierdem noi înşine în viermuiala umană a barăcilor...
Toate noutăţile din Svetlaia se învîrteau în jurul celor trei elemente: taigaua, aurul, umbra. Aflam că o brigadă de tăietori de lemne stîrnise iar un urs din bîrlog şi că scăpaseră înghesuindu-se toţi şase în cabina tractorului. Se vorbea despre greutatea record a unei pepite „mari cît pumnul".
Şi, în şoaptă, despre un nou evadat... Venea apoi vremea unor furtuni violente, rupînd chiar şi acest subţire fir al in-

formaţiei. Erau atunci evocate evenimentele locale: un cabhj electric s-a rupt, lîngă grajd s-au găsit urme de lupi. în fine, într-o bună *zi,* satul nu se mai trezea...

Sătenii se sculau, pregăteau micul dejun. Deodată, observau o linişte ciudată care domnea în jurul izbei lor. Nici scîrţîit de paşi pe zăpadă, nici şuieratul vîntului pe acoperiş, nici lătrat de cîini. Nimic. O linişte ca de pîslă, opacă, absolută. Acel exterior amuţit scotea în evidenţă toate zgomotele casei, de obicei imperceptibile. Se auzea susurul unui ceainic pe plită, bîzîitul fin si regulat al unui bec electric, împreună cu mătuşă-mea, ascultam adîncul insondabil al acelei tăceri. Ne uitam la pendula cu greutăţi. In mod normal, trebuia să fie lumină. Cu fruntea lipită de geam, scrutam întunericul. Fereastra era complet astupată de zăpadă. Ne repezeam atunci la intrare şi, ghicind deja incredibilul care se repeta aproape-n fiecare iarnă, deschideam uşa...

în pragul izbei noastre se înălţa un perete de zăpadă.

Satul întreg era îngropat.

Cu un urlet de bucurie sălbatică, înşfăcam o lopată: gata cu şcoala! Gata cu temele! Ne aştepta o zi de anarhie fericită.

începeam mai întîi să sap o porţiune îngustă, apoi, bătătorind zăpada pufoasă si uşoară, făceam treptele. Ca să-mi uşureze munca, mătuşă-mea stropea din cînd în cînd fundul cavernei cu apă fierbinte din ceainic. Urcam încetul cu încetul, silit uneori să înaintez aproape la orizontală. Mătuşa mă încuraja din pragul izbei, rugîndu-mă să nu sap prea repede. Aerul începea să-mi lipsească, simţeam o ameţeală stranie, mîinile goale îmi ardeau, pulsul îmi bătea greoi în tîmple. Lumina becului chior din izbă abia mai ajungea pînă în locul unde săpam. Scăldat în sudoare deşi eram îngropat în zăpadă, îmi imaginam că sîntîntr-un pîntec cald, primitor. Trupul părea să-si amintească de nopţile prenatale. Mintea înceţoşată de lipsa de aer îmi sugera timid c-ar fi înţelept să cobor în izbă ca să-mi recapăt suflul... în clipa aceea, capul meu străpungea crusta de la suprafaţa zăpezii! închideam ochii, lumina mă orbea.

O pace nesfîrşită domnea pe cîmpia inundată de soare: seninătatea naturii ce se odihnea după vijelia nocturnă. Taigaua îşi arăta acum depărtările albăstrii şi părea aţipită în aerul blînd. Iar deasupra întinderii scînteietoare, fuioare albe de fum urcau din hornurile nevăzute.

Ieşind din zăpadă, apăreau primii oameni, se îndreptau de sale, priveau orbiţi de soare deşertul scînteietor care se întindea în locul satului. Ne îmbrăţişam, rîzînd, arătînd fumul cu degetul — chiar că era nostim să-ţi imaginezi pe cineva gătind sub doi metri de zăpadă! Un cîine sărea afară din tunel, părea şi el să rîdă în faţa acelui spectacol insolit. .. îl vedeam apărînd pe Klestov, credinciosul de rit vechi. Se întorcea cu faţa spre răsărit, îşi făcea cruce încet, apoi saluta *pe* toată lumea cu un aer de demnitate teatrală.

încetul cu încetul, satul îşi regăsea zgomotele familiare. Cei cîţiva bărbaţi din Svetlaia, ajutaţi de noi toţi, începeau să sape culoare ce legau izbele între ele şi făceau pîrtii pînă la fîntînă.

Ştiam că acel belşug de zăpadă, în ţinutul nostru cu geruri seci, fusese adus de vînturile născute în neantul ceţos al oceanului. Si mai ştiam că viscolul acela era întîiul semn

al primăverii. Soarele acelui dezgheţ avea să gonească repede zăpada, făcînd-o să scadă, grea şi tasată, pînă sub ferestre. Iar gerul avea să revină şi mai violent, vrînd parcă să se răzbune pentru scurta slăbiciune luminoasă. Dar primăvara va veni! Acum eram siguri. O primăvară la fel de năvalnică, la fel de subită ca si lumina ce ne orbea cînd ieşeam din tuneluri.
Iar primăvara venea, şi, într-o bună zi, satul îşi rupea otgoanele. Rîul se punea în mişcare. Bucăţi enorme de gheaţă îşi începeau defilarea maiestuoasă. Curgerea lor se accelera, solzii lucioşi ai apei ne orbeau. Mirosul aspru al gheţii se amesteca cu vîntul din stepe. Pămîntul ne fugea de sub picioare, iar satul nostru, cu izbele, cu haturile-i putrede, cu vele de rufl multicolore puse pe frînghii, Svetlaia toată pornea într-o veselă navigaţie.
Veşnicia iernii lua sfîrşit.
17

Călătoria nu dura mult. După cîteva săptămîni, rîul in-
tra în matcă, satul acosta la malul unei rapide veri siberiene,
în scurtul ei răstimp, soarele revărsa mireasma fierbinte
a răşinii de cedru. Nu mai vorbeam decît despre taiga.
în timpul uneia din expediţiile noastre în adîncul taiga-
lei, Utkin a găsit rădăcina Harg...
Cu piciorul lui beteag, era mereu în urma noastră. Din
cînd în cînd, striga după noi: „Hei! Aşteptaţi-mă puţin!"
înţelegători, Samurai şi cu mine încetineam pasul.
De data asta, în locul obişnuitului „Aşteptaţi-mă!", a
scos un lung fluierat de surpriză. Ne-am întors către el.
Cum reuşea să dibuiască rădăcina pe care numai ochiul
expert al bătrînelor iakute putea s-o distingă în stratul
moale de humus? Datorită piciorului, poate. Piciorul stîng
pe care îl tîra ca pe o greblă dezgropa adesea, involuntar,
lucruri uimitoare...
Am privit rădăcina de aproape. N-am spus nimic, dar
am simţit că în forma ei era ceva feminin, într-adevăr, era
un soi de pară mare, întunecată, cu coaja ca o piele de că-
prioară uşor scorojită, acoperită cu un puf violaceu în par-
tea inferioară. De sus si pînă jos, rădăcina era divizată de
un şanţ semănînd cu traseul coloanei vertebrale.
Era foarte plăcută la pipăit. Pielea-i catifelată părea că
răspunde la atingerea degetelor. Bulbul cu contururi sen-
zuale lăsa să se ghicească o viaţă stranie ce-i însufleţea mis-
teriosul interior.
Intrigat de misterul ei, i-am zgîriat suprafaţa cărnoasă
cu unghia de la degetul mare. Zgîrietura s-a umplut cu un
lichid roşu ca sîngele. Am schimbat o privire perplexă.
— Dă să văd, a spus Samurai.
Mi-a luat din mîini rădăcina, şi-a scos cuţitul şi a crestat
bulbul de-a lungul canelurii. Apoi, vîrîndu-si degetele mari
în puful din partea de jos a ovalului cărnos, le-a desfăcut
brusc.
Am auzit un soi de ţipăt scurt — ca scrîşnetul unei uşi
îngheţate care, forţată, cedează în sfîrşit.

într-o aceeaşi pornire, ne-am aplecat ca să vedem mai
bine! înlăuntrul unui prapur roziu, cărnos, am văzut o frun-
ză lungă şi pală. Era împăturită cu acea tulburătoare deli-
cateţe pe care-o întîlneam adesea în natură. Şi care stîrnea
în noi porniri amestecate: să distrugem, să rupem armonia
aceea inutilă, sau... Nu prea ştiam ce trebuie să facem. Ast-
fel, preţ de cîteva clipe, am contemplat frunza ce amintea
de transparenţa şi fragilitatea unor aripi de flutur ieşind
din cocon.
Pînă şi Samurai părea oarecum încurcat în faţa acelei
frumuseţi neaşteptate şi derutante.
în fine, cu un gest rapid, a lipit cele două jumătăţi şi a
băgat rădăcina într-un buzunar al rucsacului.
— Am s-o întreb pe Olga, ne-a spus el pornind mai de-
parte. Ea trebuie să fi auzit vorbindu-se despre asta...
3
Trăiam într-un straniu univers lipsit de femei. Descope-
rind bulbul iubirii, această realitate avea să ne sară în ochi
şi mai mult.
Da, erau cîteva umbre, adesea dragi, apropiate, dar care
pentru noi nu evocau nimic feminin. Mătuşă-mea, mama
lui Utkin, bătrîna Olga... Cîteva chipuri de profesoare, la
şcoala din Kajdai. Feminitatea lor se topise de mult în dura

confruntare cotidiană cu frigul, cu singurătatea, cu lipsa oricărei schimbări previzibile. Nu, nu erau urîte. Mama lui Utkin, bunăoară, avea un chip frumos, palid, un fel de transparenţă aeriană a trăsăturilor. Dar o ştia, ea însăşi? Abia mult mai tîrziu, revăzînd-o în amintirile mele, am putut să constat: da, ar fi putut să placă, să fie dorită. Dar cui să placă? şi unde să fie dorită? Frig, noapte, veşnicie .numită „iarnă". Şi pendulul care picotea, încîlcit în gardul de sîrmă ghimpată acoperită cu gheaţă.

Se întîmpla uneori ca, prin hazardul unei numiri decise la mii de kilometri distanţă, o tînără profesoară să nimerească în şcoala noastră. Marfă rară. Persoana ei focaliza asupră-i o curiozitate intensă. Citeam însă pe chipul ei o

asemenea spaimă, o asemenea dorinţă de a fugi cît mai repede, încît ne speriam noi înşine: era viata noastră chiar atît de insuportabilă? Spaima îi strîmba trăsăturile. Frumuseţea ei, fascinanta ei stranietate se pierdeau sub acea grimasă îngrozită. Simţeam cu toţii că, în minte, număra zilele — ne privea de parcă eram deja în trecut. Figuranţi într-o amintire urîtă. Personaje de coşmar.

Şi bărbaţii, robi ai celor trei elemente — taigaua, aurul, umbra miradoarelor —, şi ei numărau, în metri cubi de cedru, în kilograme de nisip aurifer... şi ei visau, la capătul acelui calcul, o existentă total diferită, o viaţă la mii de kilometri distanţă, dincolo de Urali, la celălalt capăt al Imperiului. Vorbeau de Ucraina, de Caucaz, de Crimeea. Drujbele lor, intrînd în carnea înmiresmată a cedrilor, păreau să ţipe numele ţinutului visat: „Crrri-mee-eaa, Crrri-mee-eaa". Iar excavatoarele căutătorilor de aur, săpînd, repetau ecoul: „Crrri-mee-eaa"...

Cît despre dragoste... Singurul verb pe care-i auzeam folosindu-1 era „a face". Nu „a face dragoste", ceea ce totuşi ar fi desemnat acţiunea, şi nici „a i-o face unei femei", ceea ce ar fi evocat măcar un act de seducţie, ci pur şi simplu: „a face o femeie". Pitiţi într-un ungher al cantinei muncitoreşti, cu cana de compot în faţă, le ascultam confidenţele şi de fiecare dată eram decepţionaţi peste poate. Din povestirile lor nu aflam decît un lucru: cutare „făcuse" o necunoscută. Fără decoruri, fără portrete, fără nici o schiţă erotică. Nici măcar nu-şi dădeau osteneala să exprime isprava cu una din acele vorbe grosolane pe care le rîgîiau tot timpul din gîtlejurile lor arse de votcă şi de vînt.

— Am făcut-o, ehei, pe iakuta aia mărunţică...

— Dar de Mania, casieriţa, îţi aminteşti? Am făcut-o...

Speram măcar să dea nişte detalii: cum era acea tînără iakuta? Sub şuba întărită de gerul muşcător, trupul ei trebuia să pară fierbinte şi fin. Părul ei trebuia să aibă mirosul cedrului ars. Iar picioarele puternice, puţin curbate, coapsele musculoase făceau desigur din pîntecul ei o adevărată capcană ce înghiţea trupul amantului... Cu cîtă înfrigurare aşteptam o asemenea confidenţă! Bărbaţii însă vorbeau deja

despre metrii cubi de lemn sau despre o conductă ce trebuia prelungită pentru a scoate mai uşor pepitele... Ne înghiţeam zgomotos fructele fleşcăite din compot, spărgeam sîmburii de caisă cu mănunchiul greu al cuţitului. Şi, mestecînd miezul cu gust de migdală, plecam în crivăţul îngheţat, cu un gust amar pe buze.

Iubirea ni se părea făcută din asfinţitul plumburiu al unui centru comunal mohorît, în care toate străzile duc la maidane pline cu rumeguş jilav.

Apoi, într-o zi, a fost acea întîlnire în plină taiga. Era în vara în care piciorul beteag al lui Utkin dezgropase rădăcina iubirii. Eu împlinisem paisprezece ani şi încă nu ştiam dacă sînt urît sau frumos, nici dacă iubirea merge dincolo de „am făcut-o"...

într-o după-amiază caldă de august, pe malul rîului, am aprins un foc de vreascuri. Ne-am scos hainele şi am sărit în apă. în ciuda soarelui, era îngheţată. După cîteva secunde, ne încălzeam deja lîngă foc. A urmat o nouă săritură, si imediat mîngîierea fierbinte a focului. Era singurul mod de a petrece toată ziua în apă. Utkin — care din cauza piciorului nu se scălda niciodată — se îngrijea de foc,

iar Samurai şi cu mine, goi puşcă, luptam împotriva curentului rapid al Cleiului. Ne năpusteam spre foc clănţănind din dinţi, făcînd pe grozavii, dar fără să uităm vreodată să aducem un pic de apă în căuşul palmelor, îl stropeam pe Utkin, ca să-1 facem să ne împărtăşească plăcerea. El însă, tîrîndu-si piciorul, încerca cu stîngăcie să se ferească de jeturile ce străluceau în aer ca un curcubeu fulgurant. Picăturile nimereau în foc. Exclamaţiile indignate ale lui Utkin se-amestecau cu şuieratul furios al flăcărilor.
Urmau momente de tăcere adîncă. încetul cu încetul, trupurile noastre îngheţate erau pătrunse de căldură. Fumul ne învăluia, ne gîdila nările. Rămîneam în picioare fără să ne mişcăm, într-o voluptuoasă amorţeală de şopîrlă picotind la soare. Lîngă dansul transparent al flăcărilor. Belşugul soarelui mîngîindu-ne părul ud. Răcoarea pătrunzătoare a rîului, curgerea lui melodioasă, adormitoare, împrejur,

pacea nesfîrşită a taigalei. Lenta ei răsuflare, imensitatea-i
albăstruie, densă şi profundă...
Zgomotul motorului ne-a smuls din fericita toropeală.
N-am avut timp nici măcar să ne adunăm hainele. O ma-
şină de teren a apărut brusc pe mal şi, făcînd o curbă ra-
pidă, s-a oprit la cîţiva paşi de focul nostru.
Cu un gest reflex, ne-am acoperit sexul cu palmele şi am
rămas încremeniţi, surprinşi în nuditatea noastră relaxată.
Maşina era decapotată. în afară de şofer, mai erau două
pasagere, două femei tinere. Cînd maşina s-a oprit, una din-
tre ele i-a întins şoferului o sticlă mare din plastic. Bărbatul
a deschis portiera şi s-a îndreptat către rîu.
Buimăciţi, ascunzîndu-ne sexul, le priveam ţintă pe cele
două necunoscute. S-au ridicat de pe scaune şi s-au suit
pe capota lăsată. Vrînd parcă să ne vadă mai bine. De cea-
laltă parte a focului, Utkin, aşezat pe pămînt, aştepta fina-
lul scenei cu un surîs maliţios, aruncîndu-şi afine în gură.
Cele două tinere erau probabil, ca şi însoţitorul lor, geo-
logi. Probabil studente venite în practică pe teren. Aerul
lor relaxat de orăşence ne fascina.
Ne studiau fără să pară prea stingherite de goliciunea
noastră. Cu acea curiozitate cu care priveşti sălbăticiunile
de la grădina zoologică. Erau blonde. Ochii noştri, neobişnu-
iţi să distingă cu precizie chipurile feminine, le luau drept
surori gemene...
în fine, una dintre ele, cea care ne privea mai insistent,
i-a spus surîzînd colegei sale:
— Ăsta, mai mic, parcă-i un înger...
Şi, cu un gest uşor, a împins-o cu umărul, aruncîndu-i
o privire ştrengărească.
Cealaltă m-a privit, dar fără să surîdă. Am remarcat un
freamăt discret al genelor lungi.
— Da, un înger, dar cu corniţe, a răspuns ea uşor aga-
sată şi, fără să ne mai privească, s-a lăsat să alunece pe scau-
nul ei.
Şoferul revenea, cu sticla plină în mînă. Prima blondă,
înainte de a se aşeza la rîndul ei, a continuat să mă privească
cu un surîs insistent. Am simţit aproape fizic atingerea ace-

lei priviri pe buze, pe sprîncene, pe piept... în clipa aceea,
surorile gemene au devenit pentru mine total diferite. Una,
rezervată, sensibilă, avînd în ea un fel de coardă întinsă
la maximum, era o blondă fragilă, ca bucăţile de cristal pe
care le găseam pe stînci. Cealaltă era asemeni chihlimba-
rului, caldă, seducătoare, senzuală. Şi femeile, aşadar, pu-
teau să fie diferite!
Samurai m-a trezit din visare stropindu-mă pe spate cu
apă rece ca gheaţa. Era deja în rîu.
— Utkin! a strigat el. Dă-i brînci în apă! Am să-1 înec
pe Don Juan-ul ăsta în pielea goală!
— Pe cine? am întrebat eu, crezînd că-i o înjurătură pe
care n-o ştiam.
Dar Samurai n-a răspuns, înota deja spre celălalt mal...
îl auzeam adesea pronunţînd cuvinte ciudate. Făceau par-
te, neîndoielnic, din misterul Olgăi.
Utkin, în loc să-mi dea brînci, s-a apropiat şi a mormăit
cu o voce spartă, ursuză:
— Hai, du-te, înoată! Ce mai aştepţi!
Şi-a ridicat ochii spre mine. Şi, pentru prima dată, am sur-
prins acea sclipire chinuită, întrebătoare: încercarea de-a în-

ţelege mozaicul frumuseţii, de a-i pătrunde sensul... Apoi, întorcîndu-mi spatele, a început să arunce vreascuri pe foc.
Pe drumul de întoarcere, mi-am dat seama că întîlnirea din taiga îl impresionase chiar şi pe Samurai. Căuta un pretext ca să aducă vorba despre cele două necunoscute.
— Trebuie să fie la facultate, la Novosibirsk, a declarat el, negăsind unul mai bun.
Novosibirsk, capitala Siberiei, era pentru noi la fel de ireală ca şi Crimeea. Tot ce se situa la vest de Baikal evoca deja Occidentul.
Samurai a tăcut, apoi, privindu-mă cu o dezinvoltură golănească, a adăugat:
— Pun pariu că şoferul le face zilnic, pe alea două!
— Vezi bine că le face, am spus, grăbindu-mă să-i împărtăşesc părerea si tonul lui de iniţiat.
Schimbul de replici s-a oprit aici. Simţeam în vorbele noastre ceva extrem de fals. Ar fi trebuit s-o spunem altfel.

Dar cum? Să vorbesc despre coarda întinsă, despre cristal,
despre chihlimbar? Samurai m-ar fi crezut nebun, cu sigu-
ranţă...
Utkin ne-a ajuns din urmă abia lîngă bac. în taiga, la fel
ca peste tot, îşi tîra piciorul în urma noastră, la vreo sută
de metri. De data asta însă, rtu-i auzeam obişnuitele che-
mări. Din cînd în cînd, îngrijoraţi, încercam să-i zărim si-
lueta printre trunchiurile întunecate si îl strigam:
— Hei, Utkin! încă nu te-au mîncat lupii? A-uuuu!...
Bacul — o plută mare din trunchiuri înnegrite — trecea
vara Oleiul de trei ori pe zi, dus-întors. Malul stîng eram
noi, Svetlaia, Estul. Malul drept, Nerlug cu casele lui de că-
rămidă şi cu cinematograful *Octombrie roşu.* Pe scurt, oraşul,
mai mult sau mai puţin civilizat, anticamera Occidentului...
Pasagerii bacului, cei mai mulţi dintre ei, se întorceau
de la oraş. Aveau plasele pline cu provizii de negăsit în
sat, împachetate în hîrtie.
Ciungul de la bac, Verbin, a apucat o pîrghie mare din
lemn prevăzută cu o fantă specială, apoi a început să tra-
gă de cablul de oţel, manevrînd cu abilitate. Cablul, trecînd
prin inelele de fier de la balustrada bacului, ne ghida spre
malul opus. Samurai a apucat pîrghia de rezervă ca să-1 ajute
pe Verbin.
Eram aşezat pe podeaua de scînduri a plutei, ascultam
clipocitul uşor al apei şi, distrat, priveam satul ce se apro-
pia, cu izbele lui joase înconjurate de grădini, cu reţeaua
lui de poteci si de haturi, cu fumul albastru ce ieşea dintr-un
horn.
Soarele asfinţea deasupra malului drept, în direcţia ora-
şului, a îndepărtatului Baikal, a Occidentului. Iar satul nos-
tru era inundat de lumina lui arămie.
Cînd am ajuns în mijlocul rîului, Utkin m-a înghiontit
cu cotul si, cu o mişcare bruscă a bărbiei, mi-a arătat ceva
în depărate.
I-am urmărit privirea. Pe malul la care urma să acostăm,
am văzut o siluetă feminină. Nu mi-a fost greu s-o recu-
nosc. O femeie stătea pe malul apei şi, cu mîna streaşină

la ochi, privea bacul ce luneca încet pe lava portocalie a soa-
relui în asfinţit.
Era Vera. Trăia într-o izbă micuţă de la marginea satu-
lui. Toată lumea spunea că-i nebună. Ştiam că va rămîne
neclintită pînă cînd toţi pasagerii vor coborî pe mal şi vor
urca spre sat. Atunci, se va apropia de Verbin şi, cu voce
scăzută, îi va pune o întrebare. Nimeni nu ştia ce întreba,
nici ce-i răspundea Verbin.
De ani de zile, cobora pe mal şi aştepta pe cineva care
nu putea veni decît într-o seară de vară, în lunecarea len-
tă, somnambulică a vechiului bac înnegrit de vreme. Pri-
vea, sigură că, într-o zi, în mulţimea îmbrăcată în haine de
duminică, îi va zări chipul...
Cînd bacul a ajuns chiar lîngă mal, Samurai a lăsat pîr-
ghia şi a venit lîngă noi. A privit-o, ca şi noi, pe femeia ce
aştepta sosirea bacului.
— Da, mult 1-a iubit! a spus el, clătinînd din cap cu con-
vingere.
Am sărit pe nisip printre primii. Trecînd pe lîngă Vera,
am văzut murind, în ochii ei întunecaţi, speranţa acelei
zile...
Soarele, eşuat peste taigaua de pe malul apusean, se-

măna cu discul aurit al unei pendule imobile. Timpul se oprise în loc. Din balansul de altădată nu rămăsese decît dus-întorsul bătrînului bac de-a lungul unui cablu ruginit...
Ajuns acasă, am scos din scrinul mătuşii o oglindă cu ramă ovală si m-am privit în lumina palidă a crepusculului de toamnă. O ocupaţie femeiască, ştiam, nedemnă de un bărbat adevărat, îmi imaginam ironiile lui Samurai şi Utkin, dacă m-ar fi surprins din întîmplare! Dar încă îmi răsunau în urechi cuvintele celor două blonde: „Un înger. .. Dar cu cornişe." Multe secrete umpleau ovalul acela palid ce se întuneca încet. Trăsăturile reflectate în el puteau aşadar să placă. Şi să înnebunească o femeie... şi s-o aducă ani în şir pe malul rîului, cu o speranţă absurdă...
De ziua aniversării Revoluţiei, am avut o stranie confirmare a primelor mele intuiţii amoroase.

Mătuşă-mea şi-a invitat cele mai bune prietene ale ei — două acarniţe la calea ferată, ca şi ea, a treia vînzătoare la alimentara din Kajdai. Femei singure, toate.

Pe masă, pe un platou mare de faianţă, se aflau o bucată de porc în aspic ce semăna cu un cub de gheaţă cenuşiu şi lucios; varză murată cu ulei, condimentată cu răchitele; castraveciori muraţi, bineînţeles; stroganină, un peste îngheţat tăiat în felii transparente şi care se mănîncă rece; cartofi cu smîntînă proaspătă; chiftele de vită prăjite. Şi votcă, pe care-o îndoiau cu sirop de afine.

Vînzătoarea adusese plăcinte, biscuiţi, ciocolată — bunătăţi din rezerva ei personală, de negăsit în magazin.

Femeile au băut; în vocile lor murmurate auzeai parcă gheaţa spărgîndu-se, topindu-se. Trăiască Revoluţia! în ciuda rîurilor ei de sînge, a dat naştere acestui scurt moment de fericire... Să nu ne mai gîndim la altceva! E prea dureros, să nu ne mai gîndim! în seara asta, cel puţin... Nimic nu-i aduce înapoi pe cei dragi, nici puţinele zile fericite, nici sărutările mirosind ca zăpada dintîi, ori ca ultima, cine mai ştie... Nici ochii în care se vedeau norii ce lunecau spre Baikal, spre Urali, spre Moscova asediată. Ei au plecat după norii aceia, şi i-au ajuns din urmă sub zidurile Moscovei, pe cîmpurile îngheţate scurmate de tancuri. Si norii au încremenit în ochii lor larg deschişi, opriţi pe vecie din uşoara lor lunecare spre Vest. Culcaţi într-un şanţ îngheţat, cu faţa răsturnată în cerul cel negru.

Să nu mai vorbim despre asta... Prima zăpadă, ultima zăpadă... Hai, Tania, să-ţi dau bucata asta, e mai puţin prăjită. .. Am primit de la el două scrisori, după aceea nimic... Să nu ne mai gîndim la asta... Două scrisori în doi ani... Să nu ne gîndim...

Cocoţat pe cuptorul cald din piatră unde erau îngrămădiţi pîslarii vechi, o plapumă de lînă si două perne moi, picoteam. Ştiam pe de rost discuţiile lor ce lunecau mereu spre trecut, spre anii războiului, încercînd să-1 uite, începeau să depene ultimele bîrfe din sat. Se pare, spuneau ele, că directoarea a fost văzută iarăşi cu... cum îi zice?...

26

Venea însă cîntecul, şi le scăpa de norii încremeniţi în ochii iubiţilor efemeri şi debîrfele vechi de cîţiva ani. Glasul li se limpezea, se înălţa. Şi de fiecare dată eram surprins să văd cît de grave şi detaşate puteau fi dintr-o dată femeile acelea, umbre ale unei epoci trecute... Cîntau, şi, prin somnul meu tulbure, îl vedeam pe călăreţul care se lupta cu viscolul, în timp ce iubita îl aştepta în spatele unei ferestre negre. Apoi era cealaltă iubită, care le ruga pe gîştele sălbatice să-i ducă veşti iubitului plecat „dincolo de stepă, dincolo de marea albastră". Şi începeam să visez la tot ce se putea ascunde dincolo de acea mare albastră apărută subit în izba noastră înzăpezită...

înainte de a începe să vorbească despre imaginarele isprăvi ale directoarei, mătuşă-mea verifica întotdeauna dacă am adormit. „Mitea! mă striga ea întorcînd capul spre sobă. Dormi?" Nu răspundeam. Ştiam eu de ce. Nu voiam să ratez povestea noilor aventuri ale singurei femei capabile, în ochii satului, să aibă aşa ceva. Rămîneam mut. Ascultam. Am auzit şi acum întrebarea mătusii. Apoi am auzit-o oftînd.

— Uite, încă o grijă, de parcă nu aveam destule, a spus

ea cu voce scăzută. Curînd, fetele or să se ţină de el ca scaieţii de coada cîinelui. Sînt semne de pe-acum...

— Asta e sigur, *a* confirmat vînzătoarea. Frumuşel cum e, o să ai la logodnice, Petrovna, că n-o să ştii ce să mai faci cu ele...

— Da, or să-1 strice repede pe Dimitri al tău, a intervenit altă prietenă.

M-am ridicat într-un cot, ascultînd cu nesaţ. Să mă strice! Speram să aflu mai multe despre această fabuloasă operaţiune pe care o ghiceam nespus de voluptuoasă. Dar ferheile vorbeau deja despre o reţetă de ciuperci în saramură...

Iar eu am simţit că pînă şi perna flască de sub obrazul meu ascundea în căldura fulgilor săi o stranie concupiscenţă mascată. Speranţa unei nopţi fabuloase în care orele si chiar aerul să aibă consistenţa cărnii şi gustul dorinţei.

Mă imaginam pe malul Oleiului. în picioare, gol, în faţa

unui foc. Cu trupul pătruns de răceala de gheaţă a apei. Iar una dintre necunoscutele blonde — chihlimbar sau cristal, nu mai ştiam — era de cealaltă parte a flăcărilor, goală şi ea. îmi surîdea, scăldată în soare, în mireasma densă a răşinii de cedru, în nepătrunsa tăcere a taigalei. Mă cufundam tot mai mult în clipa aceea. Intindeam mina peste foc ca s-o ating pe necunoscută... Dintr-o dată, rîul devenea alb, tăcerea taigalei —hibernală. Iar lenta învîrtejire a fulgilor de zăpadă ne învăluia trupurile în lumina cernută a soarelui.

4

Am căpătat obiceiul, în iarna aceea, să merg la baia de aburi împreună cu Samurai...

în ciuda aerelor lui de dur, Samurai era o fiinţă destul de sensibilă. Atitudinea celor două blonde, vara trecută, pe malul rîului, nu-i scăpase. A început, de atunci, să mă trateze ca pe un egal. Pe mine, care aveam doar paisprezece ani! Iar el mergea pe şaisprezece. Diferenţă ce mi se părea enormă.

Utkin nu venea niciodată cu noi, se îmbăia în locuri mai apropiate de izba lui. Se temea să nu-si răcească piciorul.

Baia la care mergeam în fiecare duminică nu se deosebea de altele prin nimic. Aceeaşi cabană mică împărţită în două părţi inegale. O tindă îngustă unde ne lăsam hainele şi pîslarii, apoi o odaie pătrată cu o laviţă de-a lungul peretelui şi o sobă mare ce încălzea un cazan de fontă imens, îl umpleam cu apă din Curent, în jurul cazanului, era o grămadă de pietre care se încingeau rapid şi care, stropite cu apă, umpleau încăperea cu aburi fierbinţi, în fine, mai era un fel de platformă făcută din doua scînduri de lemn pe care ne lungeam cu rîndul, lăsîndu-ne biciuiţi unul de celălalt cu o măturică din ramuri subţiri de mesteacăn înmuiată în apa clocotindă. Le puneam la uscat încă din vară, în tindă, sub grinzi. Frunzele, umflate de uncrop, umpleau încăperea cu mireasma lor pătrunzătoare.

Da, era o baie la tel ca celelalte. Doar că nu se găsea în fundul unei grădini de zarzavat, ci departe de sat, pe rîu,

28

în locul unde Curentul se vărsa în Olei. Era părăsită de mult. Noi curătasem cazanul de fontă, făcusem provizii de măturici de mesteacăn, reparasem uşa lăsată. Devenită cartierul nostru general de duminică, baia aceasta părea să pregătească, prin alchimia aburilor săi, uimitoarea transmutare a trupurilor noastre...

în seara aceea, sosind, era atît de frig, că nu ne mai simţeam degetele amorţite.

— Minus patruzeci şi opt! a strigat încîntat Samurai, coborînd drumeagul îngheţat ce ducea spre baia noastră de aburi. M-am uitat la plecare...

— La noapte coboară la minus cincizeci, e sigur, am plusat eu, înţelegîndu-i exaltarea.

Stelele scînteiau cu o fragilitate înfrigurată, înţepătoare. Sub tălpile noastre, zăpada zbura cu un foşnet sec, sonor. Am împins din toate puterile uşa înţepenită de ger. A cedat cu an scrîşnet casant, de parcă s-ar fi spart un geam. Am aprins o luminare lipită pe fundul unei cutii de conservă, în jurul flăcării şovăielnice a strălucit un halou irizat. Ghemuit pe vine, Samurai a început să umple soba; eu am smuls scoarţă de mesteacăn pentru aţîţat focul. încetul cu încetul, interiorul îngheţat al odăii întunecate

revenea la viaţă. Pereţii negri din bîrne se încălzeau. Deasupra cazanului urca un văl subţire de aburi.
Cu un polonic, Samurai lua apă şi stropea pietrele. Şuieratul lor furios era un semn bun. Ne-am dus să ne dezbrăcăm în tinda care acum ne părea glacială...
Adevărata baie de aburi trebuie să semene cu iadul. Flăcările ies afară pe uşiţa sobei. Pietrele stropite din belşug şuieră ca mii de şerpi. Sdndurile devin lunecoase. Gesturile, în întuneric, devin stîngace. Cît despre măturicile de mesteacăn, e un adevărat supliciu! Dar şi o plăcere intensă. Prima dată e rîndul meu. Mă lungesc pe scîndurile înguste ale platformei iar Samurai începe să mă biciuiască fără milă. înmoaie măturică în apa clocotită şi mă plesneşte pe spinare. Urlu de durere şi de plăcere. Ramurile fine şi mlădioase parcă-mi intră în coaste. Mintea mi se întunecă. Aburii sînt din ce în ce mai fierbinţi. Cu o plăcere diabolică,

Samurai continuă să-mi tăbăcească spinarea cu măturica
înţepătoare. Şi nu uită, din cînd în cînd, să verse un polonic
cu apă peste pietrele încinse. Preţ de cîteva clipe, noul val
de aburi îl ascunde pe torţionarul meu...
în fine, gîndirea mea, anihilată de excesul de durere şi
plăcere, mă anunţa în ultimul ei mesaj că nu mai am trup.
Era adevărat! în locul trupului, simţeam o absenţă radioasă,
un delicios neant format din umbră asudată, din aroma
uşor înţepătoare a frunzelor de mesteacăn macerate în apa
clocotită. Şi din balansul ritmic al măturicii, care acum lo-
vea în gol, trecînd prin mine de parcă aş fi fost din aer...
în acel moment, istovit, Samurai se oprea, lăsa jos mătu-
rică şi se lungea pe scîndurile perpendiculare pe ale mele.
îi întorceam serviciul continuînd să fiu străin de trupul
meu. Braţele mi se înălţau şi cădeau biciuind spinarea mus-
culoasă a lui Samurai, care gemea de plăcere. Totul se pe-
trecea fără să simt nimic...
Ciudat, privindu-1 pe Samurai, am înţeles pentru întîia
oară că trupul gol poate să fie frumos...
Aburii erau atît de fierbinţi, că nu se mai putea respira.
Capetele ne zumzăiau, bule roşii se umflau şi explodau în
ochii noştri. Era timpul să trecem la esenţial...
Deschideam uşa de la odaie, apoi pe cea de la tindă. Ne
năpusteam afară sub freamătul sonor al stelelor, în frigul
dens al nopţii...
După o clipă, ne opream, goi, la marginea taluzului ce
cobora spre Olei. Unu, doi, trei! şi ne răsturnam pe spate
în zăpada virgină. Nu simţeam deloc frigul. Căci nu mai
aveam trup.
Sunetul cristalin al stelelor. Bătaia surdă a inimilor noas-
tre. Inimi ce par abandonate, singure, înfundate în zăpada'
pură şi uscată. Cerul negru ne soarbe în hăul lui roind de
constelaţii...
O clipă... Apoi aburul uşor care ieşea din noi se risipea,
începeam să ne simţim pielea ce ardea zăpada topită, ume-
rii, părul ud prins în crusta de gheaţă ce se forma deja...
Reveneam în trupurile noastre.
30
Şi, sărind în picioare dintr-o mişcare, ca să nu stricăm
frumoasele amprente din zăpadă, alergam spre cabană...
în seara aceea, Samurai stătea ca de obicei în hîrdăul
lui preferat, îşi îndoia picioarele lungi şi intra în el. Eu mă
lungeam pe laviţă.
Odaia părea cu totul alta după ieşirea noastră sub cerul
îngheţat. Căldura nu mai înăbuşea, ci învăluia cu blîndeţe
trupurile regăsite. Mirosurile erau vii si acum, dar mai dis-
tincte, limpezite. Era un deliciu să adulmeci răsuflarea fier-
binte şi uscată a pietrelor, apoi, întorcînd puţin capul, să
aspiri mireasma unei măturici de mesteacăn uitată în ca-
zan. Şi să urmăreşti prin întuneric înaintarea lentă a altui
miros, mirosul scoarţei ce ardea în sobă.
După vînzoleala infernului, după momentul de dispari-
ţie sub stele, odaia cufundată în semiîntunericul tihnit şi
călduţ devenea pentru noi, la apropierea nopţii, un ciudat
paradis. Vreme îndelungată, rămîneam nemişcaţi, visători.
Pe urmă Samurai îşi aprindea trabucul...
Şi-a aprins unul şi în seara aceea. O havană adevărată,
pe care-a scos-o dintr-un toc din aluminiu fin. Ştiam că ast-
fel de trabuce nu se găseau decît în oraş, la Nerlug, la trei-
zeci şi şapte de kilometri de sat, şi costau şaizeci de copeici

bucata, inclusiv tocul — preţul a patru prînzuri la şcoală, o avere!

Dar lui Samurai nu părea să-i pese de preţ. A întins mîna, a luat toporişca aruncată lîngă sobă şi, punînd trabucul gros pe marginea plată a hîrdăului, a tăiat cu un gest scurt şi precis un mic capăt cafeniu.

După primul fum, s-a aşezat si mai confortabil în apă şi a spus direct, privind tavanul înnegrit al izbei:

— Olga a spus că mujicii ăştia care fumează chistoace, mahorcă puturoasă, nu ştiu să trăiască...

— Cum adică nu ştiu să trăiască? am întrebat, ridicînd capul de pe laviţă.

— Acceptă mediocritatea.

— Ce?

— Da, vor să fie oarecare. Ol ga are dreptate. Se imită unii pe alţii. O slujbă oarecare, o nevastă oarecare, iubiri oarecare. Nişte mediocri, ce mai...
— Şi tu?
— Păi, eu fumez trabuc.
— Sînt mai scumpe, asta e?
— Nu numai. Să fumezi un trabuc e... ăăă... un... E un act estetic.
— Ce?
— Cum să-ţi explic? Olga le zice-aşa de bine...
— Estetic... Ce-i aia?
— De fapt, e felul în care faci un lucru. Important e felul în care faci, nu ce anume faci...
— Bine, dar asta e normal. Altfel, ne băteam cu urzici...
— Da... Numai că, vezi tu, Juan, Olga zice că frumuseţea începe acolo unde felul de a face e totul. Unde numai felul de a face contează. Nu ne-am biciuit cu măturicile ca să ne spălăm. Pricepi?
— Nu, nu prea...
Samurai a tăcut. Norul parfumat al trabucului a unduit deasupra hîrdăului său. Am simţit că-şi căuta cuvintele ca să interpreteze explicaţiile Olgăi.
— Vezi tu, a murmurat el într-un sfîrşit, trăgînd un fum cu ochii pe jumătate închişi. Olga zice, de pildă, că atunci cînd eşti cu o femeie nu e nevoie să ai un sex mare cît asta! (Samurai a luat toporişca si i-a ridicat coada lungă, uşor curbată.) Că nu asta contează...
— Ţi-a vorbit ea de asta?!
— Da... Mă rog, nu chiar cu aceleaşi cuvinte.
M-am ridicat de pe laviţă ca să-1 văd mai bine pe Samurai. Speram că va dezvălui o mare taină.
— Şi atunci, ce contează cînd „faci" o femeie? am întrebat cu o voce prefăcut neutră, ca să nu-i descurajez elanul confesiv.
Samurai a rămas mut, apoi, parcă dezamăgit dinainte că nu sînt capabil să pricep, a răspuns destul de sec:
— Consonanţa...
— Aăă... Adică cum consonanţa?

— Consonanţa cu tot ce-i în jur — lumini, mirosuri, culori...
S-a mişcat în hîrdău şi, întorcîndu-se către mine, a continuat cu însufleţire:
— Olga spune că trupul unei femei opreşte timpul în loc. Prin frumuseţea lui. Toţi aleargă, se vînzolesc... Tu însă, tu trăieşti în acea frumuseţe...
Continua să vorbească, mai întîi cu poticneli, apoi cu o voce din ce în ce mai sigură. Probabil că n-a înţeles vorbele Olgăi decît atunci cînd a început să mi le explice.
II ascultam distrat. Am crezut că înţeleg esenţialul. Chipul necunoscutei blonde de pe malul rîului îmi revenea acum în faţa ochilor. Da, era o consonanţă: curgerea rîului, răcoarea lui, dogoarea înmiresmată a focului de vreascuri, tăcerea atentă a taigalei. Şi blonda necunoscută pe care o priveam peste dansul flăcărilor, intensa prezenţă feminină concentrată în curba dulce a gîtului ei.
— Altfel, vezi tu, Juan, dragostea ar fi ca la vite. îţi aminteşti, vara trecută, la fermă...
Da, îmi aminteam. Era în primele zile calde de primăvară, întorcîndu-ne de la şcoală, treceam prin colhozul ve-

cin. Deodată, dintr-o construcţie lungă din bîrne — un grajd înconjurat de noroi gros format din amestecul de zăpadă şi bălegar —, au izbucnit mugetele furiose ale unei vaci.
— Or s-o omoare, ticăloşii! a strigat Utkin indignat, cu chipul schimonosit de suferinţă.
Samurai a rînjit scurt si ne-a făcut semn să*l urmăm. Trăgîndu-ne cu greu cizmele din noroiul cleios, ne-am apropiat de poarta întredeschisă.
înăuntru, într-un colţ separat de restul grajdului cu un perete solid din scînduri groase, am văzut o vacă roşcată cu pete albe pe burtă. Picioarele-i erau împiedicate. Capul, cu coarnele tăiate, era legat de scîndurile peretelui despărţitor. Vaca se zbătea neajutorată în ţarc. Pe crupa ei se suia, cu o stîngăcie greoaie şi sălbatică, un taur enorm. Trei bărbaţi cu frînghii groase îi ghidau asaltul înverşunat. Unul dintre bărbaţi ţinea un lanţ avînd la capăt o verigă trecută

prin nările animalului. Taurul scotea mugete fioroase frămînrînd noroiul cu picioarele de dinapoi, încălecînd spinarea vacii cu celelalte două. Vaca era susţinută de un soi de hamuri, ca să nu i se frîngă picioarele sub greutatea lui monstruoasă.
De sub burta taurului ieşea un soi de vînă violacee, noduroasă, a cărei forţă ne atrăgea irezistibil privirea. Vîna aceea lucioasă, de un sîngeriu întunecat, lovea greoi crupa albă a vacii. Unul dintre bărbaţi i-a strigat ceva altuia, aflat mai aproape de taur. Acela însă, din cauza agitaţiei şi a vacarmului, n-a părut să-1 audă.
în clipa aceea, taurul a scos un muget asurzitor. Am văzut vîna enormă de sub burtă zvîcnind şi împroşcînd un jet puternic pe crupa albă a vacii. Bărbaţii au început să strige. Colhoznicul aflat mai aproape a apucat-o cu dibăcie şi a vîrît-o în locul potrivit. Ceilalţi doi continuau să urle şi păreau să-1 certe pentru întîrziere.
întreaga masă a taurului se zguduia cu opinteli greoaie. Hamurile care susţineau corpul vacii vibrau şi scoteau scrîsnete repetate. Vedeam pielea taurului străbătută de frisoane rapide. Mugetul devenea mai înăbuşit, istovit parcă...
Maşina acuplării îşi încetinea ritmul, iar bărbaţii care-i supravegheau mişcarea oftau deja uşuraţi, ştergîndu-si fruntea de sudoare.
Afară, sub un cer strălucitor, am pornit-o spre Svetlaia. Simţeam în toate membrele o amorţeală dureroasă. Ca după un efort supraomenesc, sau după o boală lungă...
Utkin ne-a privit crispat pe amîndoi, apoi a strigat cu o voce spartă:
— Are dreptate unchiul meu cînd spune că omul e cel mai crud animal de pe pămînt!
— Unchiu-tău e un poet, a oftat Samurai surîzînd. Ca şi tine, Utkin. Iar poeţii se tem întotdeauna de viaţă...
— Viaţă? a repetat Utkin pe un ton foarte acut.
Şi a grăbit pasul, împungînd cerul cu umărul drept. Strigătul lui avea să-mi răsune multă vreme în cap.
Samurai mă privea din hîrdău. Evident, aştepta un răspuns la întrebarea pe care eu, cufundat în amintirile despre întîmplarea de la fermă, n-o auzisem.

— Dar Olga cine e? l-am întrebat, ca să-mi ascund neatenţia.
— Cine ştie multe îmbătrîneşte repede, a răspuns el cu un surîs vag.
S-a ridicat încet, păşind peste marginea hîrdăului.
— Plecăm, e tîrziu, a mai spus el aruncîndu-mi un ştergar mare de in.
La întoarcere, am grăbit pasul. Trupurile noastre, în cojoace, erau din nou sensibile la frig, la fel cum privirile noastre erau din nou sensibile la înfricosătoarea frumuseţe a cerului îngheţat. Cerul acela nu ne mai sorbea, însă durul său cristal nocturn ne strivea. Crivăţul ne sfichiuia obrazul.
Izba Olgăi era la celălalt capăt al satului, înainte de a ne despărţi, Samurai s-a oprit şi, cu o voce puţin crispată din cauza buzelor îngheţate, a spus:
— Olga crede că lucrul cel mai important este să mori frumos. Că omul care visează o moarte frumoasă va avea şi o viaţă extraordinară. Dar asta încă n-am înţeles-o cum trebuie...
— Şi cine poate avea o moarte frumoasă? 1-am întrebat,

dezlipindu-mi cu greu buzele.
Samurai plecase deja, făcuse cîţiva paşi. Fără să se întoarcă, a strigat în vîntul îngheţat:
— Războinicul!

5

Trenul acela era o fantomă, un vis, o navă extraterestră. Timpul ce curgea liniştit în căsuţa acarului îşi potrivea ritmurile după trecerea lui fulgurantă. Seară de seară.
Izba micuţă în care mătuşă-mea făcea douăzeci şi patru de ore de serviciu era pitită între sine şi taigaua ce începea de lîngă acoperiş. Ca să ajungă pînă acolo, îi trebuiau trei ceasuri bune de mers pe jos. Dar mătuşa vorbea cu şoferii care cărau lemne si care treceau prin sat dimineaţa. O duceau pînă la Cotul Diavolului, unde drumul se bifurca. O postată bună era astfel făcută, îi mai rămînea o oră de mers...
Confortul acelei căsuţe avea ceva efemer, ca-n toate casele în care nu locuieşti permanent. Un pat îngust din fier.

O masă, o muşama cu desenele şterse de mult. Un godin
din fontă. Cîteva ilustrate agăţate ca un iconostas deasupra
patului.

Obiectul cel mai important din odaia îngustă era o pen-
dulă rotundă. Cadranul cu limbi în formă de săgeţi sfîrşise
prin a dobîndi o fizionomie vie. Pe chipul acela familiar
citeam toate orarele şi întîrzierile, atribuind fiecărei ore,
fiecărui tren o expresie diferită. Printre ele, era una care-mi
plăcea în mod special atunci cînd mi se întîmpla să-mi pe-
trec seara cu mătuşă-mea.

Era momentul crepusculului. Soarele îşi încheiase tra-
iectoria joasă de iarnă, trecînd peste vîrfurile negre ale bra-
zilor. Acum, dormea la celălalt capăt al căii ferate, spre oraş,
către vest. Ieşeam afară, vedeam linia dublă a şinelor scîn-
ţeind sub chiciură, colorată în nuanţe de roz. Ceaţa se în-
graşă. Lumina violetă de deasupra şinelor înzăpezite se
stingea.

Intram în izbă, ascultam şuieratul calm al ceainicului cel
mare de pe sobă, o vedeam pe mătuşă-mea pregătind cina:
cîţiva cartofi, slănină îngheţată pe care-o scotea dintr-o
chiţimie lipită de izbă — frigiderul nostru —, ceai si biscuiţi
cu mac... In spatele ferestruicii acoperite cu arabescuri de
gheaţă, albastrul se prefăcea încet în violet, apoi în negru.
După ultima ceaşcă de ceai, începeam să aruncăm priviri
nerăbdătoare spre chipul orologiului, îl simţeam deja ve-
nind — trenul acela, ce şerpuia pe undeva, în adîncul tai-
galei adormite.

Ieşeam din căsuţă cu mult înainte ca el să apară, în liniş-
tea serii, îl auzeam apropiindu-se. Mai înţîi, un zvon în-
depărtat ce parcă ieşea din străfundul pămîntului. Apoi,
zgomotul mat al unei căciuli de zăpadă căzînd din vîrful
unui brad. în sfîrsit, un duruit din ce în ce mai sonor, din
ce în ce mai insistent.

Cînd apărea, nu mai aveam ochi decît pentru sarabanda
luminoasă a vagoanelor. Şi pentru locomotivă — una adevă-
rată, veche — cu roţi enorme vopsite în roşu şi biele sclipi-
toare. Părea un monstru negru acoperit de chiciură fulguită.
Pe pieptul lui, o stea mare, roşie! Bolidul nocturn scotea un

muget sălbatic iar răsuflarea lui puternică ne silea să ne dăm
cîţiva paşi înapoi. Mătuşă-mea agita felinarul, eu deschi-
deam larg ochii.

Confortul pe care-1 ghiceam în spatele ferestrelor lumi-
nate mă fascina. Ce fiinţe misterioase adăpostea? Uneori
izbuteam să zăresc o siluetă feminină, un cuplu în spatele
unei măsuţe cu două pahare de ceai. Dar asta se întîmpla
foarte rar. Din cauza geamurilor îngheţate ori a perdelei
trase, era cu neputinţă să observ ceva. Totuşi, o siluetă ză-
rită în fugă îmi era mai mult decît suficientă...

Ştiam că trenul avea un vagon special purtînd inscripţii
în trei limbi străine: *Wagon-lit - Schlafwagen - Vagoni-leti.*
în astfel de vagoane traversau Imperiul extraterestrii care
erau în ochii noştri occidentalii.

îmi imaginam o femeie aflată deja în compartiment de
o zi, şi care avea să-şi petreacă în el o săpţămînă întreagă!
îi reconstituiam în minte lunga călătorie: Baikal, Urali, Vol-
ga, Moscova... Cît aş fi vrut să fiu lîngă pasagera aceea
necunoscută! Să fiu în spaţiul cald şi strimt al compartimen-
tului, unde călătorii stau atîţ de aproape unul de altul,
încît, mai ales în apropierea nopţii, fiecare gest, fiecare pri-

vire capătă un înţeles amoros. Iar noaptea în tangajul ritmic al vagonului *e* lungă, atît de lungă...

însă, deja, vîrtejul de zăpadă provocat de zborul acelui tren fabulos se calma, iar în pîcla rece de deasupra şinelor nu mai zăream decît două luminiţe roşii care se estompau văzînd cu ochii...

într-o după-amiază plumburie de februarie, m-am dus iar s-o vizitez pe mătuşă-mea, la căsuţa ei de acar. Pe drum, prin taiga, remarcasem o stranie moleşeală răspîndită în aer. Zările albăstrii erau în ceaţă, dar ceaţa aceasta nu mai scînteia ca aceea din timpul marilor geruri. Atenua strălucirea zăpezii, topea contururile. Taigaua nu mai părea încremenită ca un bloc de gheaţă vîrstat de siluetele negre ale brazilor. Nu, acum trăia în fiecare din arborii ei, îşi revenea deja din lunga nemişcare hibernală.

Pe ramurile de brad ce atingeau acoperişul căsuţei, am văzut două ciori. Păreau să-şi vorbească scotînd cîrîieli guturale, în care răzbătea de asemeni o sfîrşeală molcomă, languroasă. Nu răsunau ca în mijlocul iernii, ci planau în aerul călduţ si plăcut, trezind din cînd în cînd un ecou indolent.

— O să se încălzească pe cinste! mi-a spus mătuşa cînd am apărut în prag. Iar dacă se pune pe nins, apoi nu se opreşte curînd...

Acea moleseală ceţoasă a naturii îmi era, în ziua aceea, ciudat de apropiată. De cîteva săptămîni, purtam deja în mine — mai curînd în suflet decît în minte — o tulburare bizară. Prezenţa ei era atît de nouă pentru mine, încît o puteam simţi material, puteam aproape s-o pipăi, ca pe cutia de aluminiu din buzunar. Dar sensul ei îmi scăpa.

Uneori mi se părea că totul începuse la baia noastră de aburi, în seara cînd Samurai vorbise despre frumuseţea trupului feminin care, zicea el, opreşte timpul în loc... De atunci, aroma trabucului trezea în mine o nostalgie specială, cea mai teribilă dintre toate. Nostalgia unor locuri şi chipuri pe care nu le-ai văzut niciodată şi pe care totuşi le regreţi de parcă le-ai fi pierdut pe vecie. Eram un tînăr sălbatic, nu puteam şti că era pur si simplu iubirea ce încă nu-si găsise obiectul. Asta îi da o intensitate violentă, dar oarbă. Da, adineaori, puţin a lipsit să alerg după ciorile care-şi luau încet zborul, ca să dispar în lenea lascivă a chemărilor lor guturale. Simţeam că natura îşi pregătea deja, instinctiv, liturghia amoroasă de primăvară. Voiam să particip şi eu, dăruindu-mă pe de-a-ntregul... Dar cui?

îmi era ciudă pe Samurai pentru că vorbise despre acele lucruri grave — iubirea, viaţa, moartea — într-un mod pe care nu-1 puteam înţelege, filozofic, livresc. Eram obişnuit să judec viaţa foarte concret. Iubirea — şi vedeam trupul frumoasei necunoscute în spatele focului, linia lui graţioasă. Viaţa — şi revedeam perindîndu-se, aievea, chipurile ce gravitau în jurul celor trei poli ai universului nostru: taigaua, aurul, lagărul. Moartea — un camion se scufunda încet într-o spărtură lungă în gheaţă, în locul blestemat de

la Cotului Diavolului. Şi lupul acela mare, frumos, pe care tăietorii de lemne, după ce-1 omorîseră, 1-au aruncat de pe tractorul lor lîngă izba lui Verbin, strigîndu-i: „Fă-ţi din el 0 căciulă bună, moşule!" Lupul era deja ţeapăn, cu labele rigide, inerte. Iar în colţul ochiului său trufaş, o lacrimă mare, îngheţată...

As fi vrut să percep viaţa doar în felul acesta, cu toată bucuria si cu toată durerea ei, nemijlocite, spontane. Samurai, cu întrebările lui fără răspuns, mă tulbura.,

Aşteptarea trenului de noapte mi s-a părut stupidă. Da, să aştept faimosul Transsiberian cu ochii holbaţi, cu inima bătînd, ca să întrezăresc o umbră ce nici măcar nu-mi bănuia existenţa, ce prostie! De cîte siluete feminine nu mă îndrăgostisem deja însoţindu-le în călătoria lor de-a lungul Imperiului? Fără să ştiu dacă lîngă frumoasele mele necunoscute nu sforăiau fără griji bărbaţii lor...

Mă simţeam dezamăgit, înşelat, aproape trădat de occidentala mea noctambulă.

Afară, în aerul plumburiu, zburau fulgii mari şi pufoşi pe care totul îi prevestise. Luminişul de deasupra şinelor era ţesut din fulgii lor albi.

M-am apropiat de mătusă-mea care freca acele maca-zului cu o cîrpă îmbibată în ulei.
— Eu plec, i-am spus apucînd levierul.
1 — Ce-ţi veni? Asupra nopţii? Nici măcar n-ai mîncat!
— M-am uitat la ceas, e abia şase si jumătate...
— Pînă ajungi la Cotul Diavolului, e noapte... Apoi, priveşte puţin cerul: peste un ceas va fi un viscol în toată regula.
Voia cu orice preţ să mă oprească. Ii spunea ceva intuiţia ei ascuţită de femeie singură si nefericită? A înşirat toate motivele posibile.
— Şi lupii? ştii, nu mai e toamna, cînd au burta plină...
— Am cu mine o suliţă... şi pot să aprind o torţă.
în sfîrşit, a vorbit de ispita pe care o credea irezistibilă.
— Nu vrei nici măcar să aştepţi Transsiberianul?

— Nu, astăzi nu, am răspuns eu după o scurtă ezitare. De astfel, dacă se pune pe nins cum trebuie, o să întîrzie toarte mult.
— Asta aşa-i, într-adevăr, a încuviinţat ea văzînd că nimic nu mă poate reţine.
Mi-a strecurat în buzunar cîţiva biscuiţi cu mac, mi-a întins încă o cutie cu chibrituri — pentru orice eventualitate. Mi-am luat suliţa — un toiag lung cu vîrf din oţel. I-am făcut mătuşei un semn de rămas bun. Şi am pornit de-a lungul şinelor, în întîmpinarea trenului care, într-unul din compartimente, o ducea pe necunoscuta viselor mele. Ea încă nu ştia că întîlnirea noastră nu va avea loc...
Meterezele crenelate ale taigalei îşi păstrau expresia de nepăsare calmă, de toropeală leneşă. Perdeaua de fulgi de zăpadă mă fascina cu unduirea ei mută. începutul unei seri cenuşii şi călduţe... Cît de intens îi simţeam frumuseţea si aşteptarea trează!
Femeia era prezentă în fiecare adiere a aerului. Natura era femeie! O vedeam în vîrtejul ameţitor al fulgilor mari ce-mi mîngîiau obrazul. In ţipetele lungi şi languroase ale stăncuţelor ce salutau semnele primăverii, în culoarea roşcată, mai vie, a trunchiurilor de pini sub luciul umed al chiciurii topite.
Zăpada înmuiată, ţipetele păsărilor, scoarţa roşie, umedă, totul era femeie. Şi, nestiind cum să-mi exprim dorinţa pe care-o simţeam pentru ea, am scos deodată un teribil urlet bestial.
Apoi, respirînd greu, i-am ascultat ecoul prelung pătrunzînd în blîndeţea tăcută a aerului, în adîncurile tainice ale taigalei...
O vreme, am mers de-a lungul căii ferate, pe traverse. Pe urmă, cînd şinele au dispărut sub un strat tot mai gros de *zăpadă,* mi-am pus tălpicile şi m-am înfundat în pădure. Ca să scurtez drumul. M-am hotărît să merg la Kajdai. Nu mai puteam aştepta. Trebuia, neîntîrziat, să înţeleg cine sînt. Să fac ceva cu mine însumi. Să-mi dau o formă. Să mă transform, să mă redefinesc. Să mă pun la încercare.

Şi mai ales să descopăr iubirea. S-o devansez pe frumoasa pasageră, pe fulguranta occidentală din Transsiberian. Da, înainte de trecerea trenului, trebuia să-mi grefez în suflet şi în trup organul acela misterios: iubirea.
6
Oraşul, cufundat în sumbru-i cotidian de iarnă, părea puţin dispus să-mi împărtăşească exaltarea. Străzile se cutremurau greoi la trecerea camioanelor încărcate cu trunchiuri lungi de cedru. Bărbaţii apăreau în pragul unicului magazin de spirtoase vîrînd sticle în sîn, sub pufoaică. Femeile, cu sacoşe grele în mîini, mergeau cu paşi apăsaţi, blindate în paltoanele groase. Vîntul sufla din ce în ce mai tare, acoperindu-le obrajii cu cristale de zăpadă. Nu aveau nici o mînă liberă ca să se şteargă. Trebuiau să-şi aplece fruntea, iar din cînd în cînd să fornăie zgomotos scuturînd capul, cum fac caii atunci cînd vor să alunge tăunii, între bărbaţii grăbiţi să înece în votcă amintirea unei zile grele şi femeile care înaintau în viscol ca nişte spărgătoare de gheaţă, nici o legătură posibilă. Două rase străine, în plus, vîntul provocase o pană de electricitate. Cînd un capăt, cînd altul al străzii se cufunda în întuneric. Femeile gră-

beau pasul strîngînd în mîini baierele sacoselor. Atît de bine semănau între ele, încît după o vreme am crezut că văd aceleaşi chipuri, ca şi cum, rătăcindu-se, se învîrteau în cerc în oraşul acela negru...

Mai bine de un sfert de oră, am rătăcit şi eu sub rafalele albe. Nu îndrăzneam să mă apropii de locul unde avea să se joace totul: o aripă pustie a gării. Aici putea fi întîlnită aceea pe care o căutam. Ştiam deja ce trebuie să fac. într-o zi, eram cu Samurai, o văzusem. Era aşezată la capătul unui rînd de scaune joase din placaj lăcuit, într-o anexă a sălii de aşteptare unde nimeni nu aştepta niciodată. Mai era un bufet unde picotea o vînzătoare, muţind de colo colo ceştile şi sandvişurile cu felii de brînză uscată. Şi un chioşc de ziare cu vitrine prăfuite, tot timpul închis. Şi femeia aceea care din cînd în cînd se ridica, se apropia de

panoul cu sosiri şi plecări şi îl scruta cu o atenţie exagerată.
Părea să caute un tren numai de ea ştiut. Apoi mergea să
se aşeze din nou.

II văzusem pe bărbatul de pe scaunul vecin arătîndu-i
o hîrtie mototolită de cinci ruble. Eram în fata chioşcului
şi ne făceam că privim cu interes coperţile revistelor vechi
de cîteva luni. Le auzisem şuşoteala scurtă, îi văzusem ple-
cînd. Ea avea părul de un roşu stins, acoperit cu o bro-
boadă de lînă ajurată...

Intrînd în săliţa de aşteptare pustie, am văzut-o. Am
traversat spaţiul sonor cu paşi încordaţi, lăsînd urme de
cizme pe dalele lunecoase. Era acolo, pe scaunul ei. Privi-
rea mea îngrozită nu i-a reţinut decît culoarea părului. Şi
conturul paltonului subţire cu reverele desfăcute, lăsînd
să se vadă un colier cu două rînduri *de* perle roşii.

M-am apropiat de chioşcul închis, am cercetat fotografia
ultimilor doi cosmonauţi, surîsurile lor radioase, apoi obra-
zul neted al lui Brejnev de pe altă copertă. Se auzea doar
scîrţîitul uşii din holul mare de-alături, şi clinchetul paha-
relor pe care vînzătoarea adormită le aranja în bufet.

Am privit, fără să le văd, feţele lucioase ale cosmonauţi-
, lor, dar toate simţurile mele, ca antenele unei insecte, ex-
plorau legătura tenebroasă ce se teşea între mine şi femeia
roşcată. Aerul cenuşiu al sălii de aşteptare părea impregnat
cu materia nevăzută formată din prezenţele noastre. Tăce-
rea femeii în spatele meu. Atenţia ei simulată pentru anun-
ţurile surde ale difuzorului. Trupul ei sub paltonul cafeniu.
Trupul în care dorinţa rnea se strecura încetul cu încetul.
Prezenţa unei femei pe care aveam s-o posed şi care încă
n-o ştia. Şi care pentru mine era o fiinţă fabuloasă şi terifi-
antă în universul acela de zăpadă...

M-am desprins cu greu de vitrina cu ziare, am făcut
cîţiva paşi în direcţia ei. însă involuntar traiectoria mea
s-a curbat şi, ocolind scaunele, m-a dus în holul cel mare.
Cu inima bătînd să-mi sară din piept, m-am trezit din nou
în faţa panoului cu sosiri şi plecări. Transsiberianul era
înscris cu litere mari, cîteva trenuri locale cu litere mai
mici.

Am simţit brusc un imperceptibil ecou din nesfîrşita tris-
teţe pe care, seară de seară, prostituata roşcată o încerca în
faţa acelui panou. Oraşele, orele. Plecările, sosirile. Şi me-
reu aceeaşi unică linie 1. Da, trenuri ciudate pe care, săptă-
mîni în şir, ea părea să le piardă. Totuşi se ridica adesea,
citea panourile cu atenţie. Ciulea urechea la fiecare anunţ
al difuzorului răguşit. Dar trenul pleca fără ea...

Aşteptînd în faţa panoului, mi-am adunat puterile îna-
inte de-a trece pragul săliţei. Mi-am controlat căciula, să-mi
stea bine pe cap — ca la „bărbaţi", pusă pe-o ureche şi
lăsînd liber pe tîmplă un moţ căzăcesc. Am pipăit în bu-
zunar bancnota ce se jilăvise în palmele mele fierbinţi. Spre
ghinionul meu, nu aveam o hîrtie de cinci ruble, ci una de
trei în care înfăşurasem două ruble de metal, si îmi spu-
neam că roşcovana ar putea să vadă doar cocolosul verzui
de trei ruble si să mă trimită la plimbare cu un chicotit dis-
preţuitor. Dar nici nu puteam să-mi etalez în faţa ei întregul
tezaur! Pe de altă parte, să încerc să-1 schimb pe o singură
bancnotă însemna să mă dau de gol imediat: orice vînză-
toare ar fi ghicit uşor, credeam eu, cărui tarif corespundeau
cele cinci ruble fatale.

în scurta mea îmblănită, strînsă pe talie cu un centiron soldăţesc — din piele groasă, cu cataramă din bronz pe care strălucea o stea —, semănăm cu orice tînăr muncitor forestier. Costumaţia asta, comună tuturor bărbaţilor din ţinut, îmi ascundea perfect vîrsta. în plus, aveam ochi de lup, cenuşii, puţin aduşi înspre tîmple. Sînt copii care se nasc cu ochi de adult...

Am aruncat o ultimă privire la ora plecării unui tren inutil. M-am întors. Toată angoasa mea şi toată furia dorinţei mele se concentrau în clanţa uşii cu geam a săliţei. în spatele uşii, un spaţiu plin ochi cu scînteierea roşu-închis a colierului ei...

Am apăsat clanţa. Am mers, de data asta fără a ocoli, spre femeia roşcată... Eram la doi paşi de ea... cînd lumina s-a stins... S-au auzit cîteva exclamaţii panicate ale călătorilor din holul mare, cîteva înjurături, tropăitul unui funcţionar ce mătura întunericul cu lanterna.

Ne-am regăsit amîndoi pe peron, sub valurile albe ale viscolului. Era singurul loc cît de cît luminat. De luminile Transsiberianului care, încetinind greoi, intra în gară. Suflînd din greu şi plină de zăpadă, locomotiva a sfredelit cu farul un lung tunel luminos prin viscolul alb. Ferestrele vagoanelor au proiectat pe peron pătrate de lumină galbenă, blîndă. Vîrtejurile de zăpadă s-au năpustit asupra lor ca nişte fluturi de noapte asupra luminii unui felinar. Puţinii pasageri care trebuiau să ia trenul se urcaseră deja în vagoane. Cei care trebuiau să coboare se pierduseră deja în viscol, pe uliţele întortocheate ale Kajdaiului... Rămîneam noi, ea şi eu. Călători fără bagaje, gata să sară pe scara unui vagon la fluierul de plecare? Sau rude improbabile, hotărîte să aştepte pînă la capăt, pînă cînd ultimul reflex al unui chip apropiat avea să se piardă în noapte?

Simţeam în spate privirea fiorosului miliţian Sorokin care, cu nasul în gulerul mare al şubei, patrula pe peronul înzăpezit. Şi el aştepta semnalul de plecare. Părea nehotărît: s-o salte pe roşcovană şi să-i stoarcă trei ruble, impozitul lui obişnuit, ori să-1 umfle pe ţărănoiul ăla tînăr, adică pe mine, să-1 tîrască într-un birou strîmt şi afumat ca să se distreze, o bucată de noapte, băgîndu-1 în sperieţi. Ceea ce-1 deruta pe insul acela mărginit, amorţit, era cuplul nostru. Conştienţi de prezenţa ameninţătoare a miliţianului corupt, ne apropiasem, puţin cîte puţin, unul de celălalt. Ciudat, în doi eram inatacabili. Mai ales eu o protejam pe ea. Da, o protejam pe femeia aceea corpolentă, îmbrăcată cu un palton subţire care abia-i acoperea genunchii. Cu mîna pe catarama centurii, îmi umflam pieptul, privind ţintă pătratul luminos pe care îl fixa şi ea. Miliţianul nu izbutea să ne disocieze: dacă totuşi tînărul sătean era nepotul ori vărul roşcovanei?

Zăpada proaspătă păstra urmele paşilor noştri ce se apropiau pe nesimţite. Iar în spatele ferestrei, în compartimentul bine izolat, se ghicea o siluetă feminină. Gesturile calme ale serii. Paharul mare cu ceai fierbinte în care trebuie să sufli îndelung, privirea pierdută în furtuna albă ce scrîşneşte la geam. Privirea ce se opreşte distrată pe cele

două umbre nedesluşite de pe peronul pustiu. Oare ce pot să aştepte acolo?

Trezit de fluier, trenul s-a urnit trăgîndu-ne de sub pi-

cioare pătratul luminat. Gara rămînea cufundată în întuneric. Cuplul nostru mai avea de trăit doar cîteva clipe... La lumina ultimului vagon am scos, brusc, cele cinci ruble. Ea mi-a observat gestul, a schiţat un surîs uşor condescendent (ghicise desigur de ce mă tot foiam în sala de aşteptare), a clătinat uşor din cap. Nu ştiam dacă-i o acceptare sau un refuz. Am urmat-o totuşi.

Am mers mult timp pe drumeaguri înguste, pe lîngă garduri vii acoperite cu zăpadă. Viscolul îşi desfăşura aripile în voie şi ne lovea în plin *obraz,* tăindu-ne respiraţia. Mergeam în urma femeii roşcate, care cu o mînă îşi ţinea broboada de lînă legată sub bărbie iar cu cealaltă îşi strîngea poalele paltonului, îi vedeam picioarele ce uneori se dezveleau şi nu mai pricepeam nimic, asurzit de şuierul vîntului, epuizat de intensitatea dorinţei. „Unde ne ducem? spunea în mine o voce înăbuşită, ciudată. Şi ce sens ascuns au aceste picioare puternice, începutul coapselor pline, pulpele groase strînse de cizmele negre din piele? Dar trupul acesta, în paltonul prea subţire? Ce-1 leagă de mine? Trupul în haina subţire din stofă, căldura lui pe care o simţeam deja adînc pătrunsă în mine... Ce sens are această densitate caldă şi vie sub cerul îngheţat, în mijlocul străzilor moarte?"

Am mers îndelung prin oraşul negru şi alb. Iar cînd înaintezi în viscol; împotriva rafalelor, te prinde somnul. Scîrţîitul paşilor pe zăpada îngheţată, foşnetul vîntului ce-ţi / intră sub căciulă si-ţi murmură la ureche cîntecul trist aly fulgilor ce se topesc pe obraz... La un moment dat, am simţit în vînt un miros de cedru ars, mirosul focului. Am ridicat capul, am privit-o pe femeia care mergea în faţa mea. Cu o privire total diferită. Mi s-a părut deodată că mă ducea într-o casă care mă aştepta de mult, care era adevărata mea casă, şi că femeia aceea îmi era fiinţa cea mai apropiată. O fiinţă pe care, în chip miraculos, o regăseam aici, în plin viscol.

Era o izbă de la marginea oraşului, pitită în fundul unei mici curţi înzăpezite. Femeia roşcovană — de la eară mi-mi adresase o vorbă — a surîs deodată şi, urcînd în cerdacul de lemn, a spus pe un ton aproape voios:

— Am ajuns. Bun sosit, marinarule!

Glasul acela a sunat straniu, acolo, la frontiera dintre furia albă a furtunii *si* interiorul întunecat al izbei. Ca o replică dintr-un ritual pe care ea, o dată frontiera trecută, începea să-1 oficieze. Acolo, deveneam bărbatul ei, clientul ei.

Am străbătut tinda întunecată, am urcat cîteva trepte care au scîrţîit sub paşii noştri. A împins uşa, a pipăit peretele căutînd întrerupătorul, 1-a apăsat de mai multe ori. Apoi a chicotit înveselită:

— Ha, proastă mai sînt! Tot oraşul bîjbîie pe întuneric iar eu vreau lumină electrică!

Am auzit-o deschizînd un sertar, frecînd un chibrit. Camera a fost luminată de haloul difuz al unei luminări. Flacăra aceea tremurată mi-a făcut ţăndări vederea. Gesturile, cuvintele, mirosurile au început să se desprindă din întunericul pîlpîitor. Unul cîte unul, incoerente. Proiectau umbre de gesturi, de cuvinte, de mirosuri.

Profilul femeii s-a desenat pe perete — negru pe galben —, ca si paharul cu un conţinut brun din care sorbea cu înghiţituri lacome. A umplut din nou acelaşi pahar, mi 1-a întins. Am recunoscut băutura locală: spirt amestecat cu dulceaţă de răchitele. Intra în mine la fel ca una din umbrele ce lunecau pe peretele gol al izbei. Ardea, îmi jupuia cerul gurii, mă umplea de întuneric. Ca şi mai înainte, vedeam doar fragmente. Luminarea rămăsese în odaia vecină, iar fragmentele se stingeau, deveneau mate. Totul se făcea ţăndări. Un fragment: pieptul ei apărîndu-mi în faţa ochilor în albeaţa-i puternică, înfricoşătoare. (De necrezut ce lat poate fi!) Albeaţă şi umbră galbenă, amestecate. Pata de culoare deschisă a dispărut de îndată în întunericul care, explodînd, a făcut să ţîşnească scîrţîitul metalic al patului. Un alt fragment: mîna ei, mare, roşie, trăgînd plapuma peste umărul meu gol. Cu o bunăvoinţă şi o insistenţă absurde. Apoi, o statuetă de faianţă pe etajera de lîngă pat:

o balerină cu partenerul ei, a vîntaţi. Le-am văzut brusc, de foarte aproape, chipurile netede, ochii ficşi.

Iar tot ce s-a petrecut în patul mirosind a fum îngheţat şi a parfum dulceag n-au fost decît încercări convulsive şi vane de-a aduna la un loc acele fragmente.

La întîmplare, de teamă că nu voi face ceea ce trebuie să facă un bărbat, am apucat un sîn, rece si greu. Nu reacţiona la atingerea degetelor. I-am dat drumul, aşa cum pui în iarbă o pasăre moartă. Am încercat să strivesc cu toată greutatea trupul acela care se risipea în întuneric, să-1 reţin în unitatea dorinţei. Obrazul mi s-a cufundat în buclele roşcate. Si din nou am dat peste un fragment separat — picăturile de zăpadă topită-n părul ei. Şi un cercel, simplu, tocit, care-a lunecat spre buzele mele...

Crezusem că iubirea va avea intensitatea saltului nostru nocturn în zăpadă, al lui Samurai şi al meu, sub cerul îngheţat. Al clipei unice cînd focul din baia de aburi şi frigul stelar dădeau naştere unei fuziuni fulgurante. Crezusem că nu va fi nimic de atins, de pipăit, de recunoscut, căci totul va fi o fuziune fierbinte. Că voi fi cu toată fiinţa, din afară si dinlăuntru, organul acelei tainice fuziuni...

Prostituata roşcată mi-a ghicit, se pare, deruta. Şi-a desfăcut greoi picioarele lăsîndu-mă să lunec în ea. Trupul i s-a adunat, s-a încordat. Mîna i-a lunecat sub pîntecul meu, m-a apucat, m-a introdus în ea. Cu un gest precis, îndemînatic. Părea să mă potrivească, să mă branşeze la carnea ei... si, arcuindu-se uşor, m-a scuturat, m-a silit să mă mişc. M-am vînzolit între coapsele-i groase. M-am agăţat de sînii ce se ofereau cu o resemnare molatecă, leneşă. Pîntecul meu părea că lărgeşte într-al ei o rană mare, cleioasă si fierbinte.

Deci asta era materia iubirii: lunecoasă, băloasă. Iar amanţii — greoi, abia trăgîndu-şi sufletul. De parcă fiecare tîra, cu trudă, trupul celuilalt... Dar unde?

Toate astea le-am înţeles abia mai tîrziu. Le-am revăzut pe urmă, cînd, încovoindu-mă sub rafalele viscolului, mă depărtam în goană de patul acela mîlos, de izba mirosind a fum îngheţat. Obrazul îmi ardea de două palme teribile.

Prostituata roşcată mă lovise cu un strigăt răguşit, cu o privire plină de ură.

Alergam spre podul cel mare de peste Olei. Mă afundam în urgia albă fără să gîndesc ce voi face. Totul era prea clar ca să mai gîndesc. Clar ca prăpastia albă ce se căsca sub picioarele mele, la mijlocul podului. Acolo, în prăpastie ar trebui să fug de privirea femeii roşcate. De privirea ei şi de oribilul eşec care era iubirea. Să sar parapetul şi să scap de viziunea care se preciza puţin cîte puţin în capul meu...

Viziunea aceea a ţîsnit atunci cînd, în toiul vînzolelii mele febrile pe trupul acela mare, s-a făcut brusc lumină. In chip absurd, curentul a revenit. Un bec puternic a îngheţat camera într-o stupoare lividă. Prostituata roşcată şi-a strîns pleoapele, cu faţa crispată într-o grimasă de dezgust. Priveam faţa aceea lată. Masca aceea fardată gros. Fardul acela obosit. Porii lucioşi. în lumina crudă, o simţeam lipsită de apărare. Prinsă-n capcană de absurda revenire a curentului, însă si eu eram prins în capcană. Nu-mi puteam desprinde privirea. Masca o imobiliza. Mă vînzoleam la cîţiva centimetri de grimasa aceea chinuită. Mi s-a făcut o milă ciudată de chipul acela, şi în clipa aceea dorinţa a explodat.

Nu ştiam dacă ceea ce simţeam era teamă, milă, iubire sau dezgust. Era chipul acela cu grimasa-i tulburătoare, buzele cu damful dulceag de alcool, părul roşcat în care sclipeau picături... şi spasmul violent ce mi-a contractat pîntecul — replică deformată a extazului nostru nocturn în zăpada *de* pe malul Cleiului.

Abia dac-am putut întrezări strălucirea cerului negru, plin de constelaţii... Prostituata roşcată şi-a relaxat coapsele, m-a împins uşor ca să se elibereze. Mă debransa de la trupul ei...

Căldura umedă a băii în care-aş fi putut să-mi revin nu mai era. Nici mirosul ameţitor al trabucului lui Samurai. Doar o lumină crudă, de un alb uscat, făinos. Am văzut-o pe femeia roşcată ridicîndu-se, oprindu-se în mijlocul came-

rei. Goliciunea ei m-a înfricoşat. Mai ales văzută din spate. Speram că va stinge lumina. Dar ea a început să se îmbrace. Trupul n-o asculta, se legăna stîngaci cînd pe un picior, cînd pe altul. Din cînd în cînd îi vedeam profilul aplecat spre hainele pe care si le încheia la nasturi. Buzele i se mişcau încet, parcă-şi spunea singură cuvinte neauzite. Pleoapele îi erau grele, somnoroase. Efectul alcoolului o toropea din ce în ce mai mult.

în fine, s-a întors cu faţa, poate ca să-mi spună să mă grăbesc. Privirile ni s-au întîlnit. A făcut ochii mari. M-a văzut! Buzele îi tremurau. Punîndu-şi mîna mare la gură, şi-a reprimat un ţipăt. S-a auzit doar un soi de icnet înăbuşit.

Cu cămaşa pe jumătate descheiată, s-a repezit la un dulăpior, 1-a deschis cu un gest violent, a scos o sticlă. Apoi, fără să-mi dea vreo explicaţie, s-a aşezat lîngă mine pe marginea patului, a tras deoparte plapuma. N-am avut timp să reacţionez. Şi-a vărsat în căuşul palmei ceea ce am crezut că-i apă şi a început să-mi frece puternic sexul şi partea de jos a pîntecului. Uluit, nu m-am împotrivit. Pielea îmi ardea. Apa era alcool... Din cînd în cînd, femeia îmi arunca o privire pe care n-o înţelegeam. O privire îndure-

rată si în acelaşi timp duioasă. Ca a mamei lui Utkin cînd îşi vedea fiul schiopătînd prin curte.

De astfel, nu mai era nimic de înţeles. Ceea ce trăiam nu mai ţinea, pur şi simplu, de înţelegere. Arsura alcoolului, şi ea de neînţeles, era mai curînd bine venită: se potrivea cu beţia ce-mi invada încet fiecare celulă a corpului. Beţia aceea a făcut să nu mă uimească nimic, în chip absurd, tot ce mi se întîmpla devenea firesc. Chiar si femeia roşcovană care, înainte de a pune sticla la loc, îşi umplea un pahar cu marginea murdară de ruj. Şi lumina care, dintr-o dată, se stingea iarăşi. Şi pachetul de fotografii vechi pe care-1 aducea, şi luminarea...

Totul era firesc. Femeia corpolentă cu cămaşa descheiată, aşezată lîngă mine şi care înşira pe plapumă fotografiile alb-negru. Plîngea înăbuşit şi şoptea explicaţii pe care nu le pricepeam. Nu priveam, ci trăiam imaginile decolorate

din acele fotografii. Aproape în toate apărea o tînără femeie
ce surîdea ferindu-si ochii de soare. Ţinea în braţe un co-
pil care-i semăna. Uneori, lingă ei, apărea un bărbat îmbră-
cat cu un pantalon larg si o cămaşă largă cu guler răsfrînt,
cum nu se mai purtau de mult. Respiram aerul acelor zile
necunoscute, recunoscîndu-le în lumina tremurată a lumi-
nării. Un colţ pe malul unui rîu, umbra unei păduri. Privi-
rile, surîsul lor. Complicitatea lor de familie. Involuntar,
trăiam bucuria acelor străini.
Explicaţiile pe care femeia roşcată mi le dădea printre la-
crimi vorbeau de aceeaşi vară paradisiacă. Urmase fatala
risipire a căldurii concentrate în pozele îngălbenite. Cineva
plecase, dispăruse, murise. Iar soarele de care tînără femeie
îşi ferea ochii în fotografii se transformase în haloul înşelă-
tor al trenurilor de noapte, în gara înzăpezită din Kajdai...
Marginea fotografiilor era dantelată. Cel care o tăiase
visa poate la lunga poveste de familie pe care ele aveau s-o
evoce cîndva, adunate într-un album. Luam o poză, îi mîn-
gîiam zimţii de pe margini, simţeam în obraz vîntul zilelor
însorite, auzeam rîsul tinerei femei, strigătele copilului...
Flacăra luminării se subţia, pîlpîia, viscolul se zvîrcolea
zgomotos în horn, focul înviorat parfuma întunericul cu
miresme calde, pătrunzătoare. Beţia a separat clipa aceea
de tot ce fusese înainte. Izba femeii roşcate devenea casa
mea regăsită. Iar femeia de lîngă mine îmi era o fiinţă apro-
piată, care de-acum înainte avea să-mi lipsească...
Cînd fotografiile s-au terminat, a încercat să-mi surîdă
printre lacrimi, închizînd ochii, s-a aplecat spre mine. Cu
o mînă şovăielnică, i-am atins uşor umărul, în mintea mea
tînără, înceţoşată *de* alcool, s-a amestecat totul. Femeia era
trupul de lîngă mine, şi noaptea aceea de viscol, şi clipa
mirosind a foc de lemne... şi acea fiinţă regăsită. Am sim-
ţit nevoia să mă agăţ de ea, să trăiesc în umbra trupului ei,
în ritmul suspinelor sale înăbuşite. Să nu mai părăsesc cli-
pa aceea.
Mi-a atins fruntea cu bărbia. Mîinile mele i-au atins uşor
cămaşa, i-au atins sînii. Am închis ochii...

M-a respins violent. Am zărit pe perete mişcarea repe-
tată a unei umbre rapide. Două palme sonore mi-au aprins
obrajii.
Era în picioare, cu chipul împietrit, încrîncena-t.
— Eu... asta..., am bîiguit, complet pierdut.
— Cară-te imediat, ticălos mic! a spus ea cu o voce obo-
sită, dezgustată.
Şi, dintr-o mişcare, mi-a aruncat hainele.
Dacă nu m-am aruncat imediat în prăpastia albă e pen-
tru că, ajungînd la mijlocul podului, am constatat că nu mai
existam. Nu mai era nimeni pe care să-1 împing spre rîul
îngheţat.
Exista desigur o umbră din trecut — adolescentul care
sorbea cu nesaţ orice vorbă despre iubire, care trăgea cu
urechea la confidenţele sexuale ale huidumelor de ţapi-
nari, în cantina muncitorească. O umbră de nerecunoscut.
Mai exista şi celălalt, cel care, cu cîteva clipe în urmă,
se vînzolea între coapsele unei femei necunoscute, privin-
du-i ţintă chipul strivit de lumina puternică. Şi el îmi era
un străin.
Cît despre cel pe care tocmai îl descoperisem în fotogra-
fiile vechi, era o fiinţă pe care n-o întîlnisem niciodată în

mine...
M-am trezit pe pod. Mai rămîneau, din cel care fusesem, cîteva zdrenţe ce se risipeau în noaptea biciuită de viscol. Vîntul era atît de violent, încît părea că-mi scoate din trup toată căldura scurtei îmblănite. Nu-mi mai simţeam buzele, nici obrajii acoperiţi cu o crustă de cristal. Nu mai existam. Nenorocirea, ca şi nebunia, îşi au propria logică...
Potrivit acestei logici, podul s-a luminat dintr-o dată. Farurile unui camion întîrziat, intempestiv, întîmplător, absurd. Şoferul ar fi trebuit să treacă podul cu toată viteza şi să dispară urmîndu-şi ţelul obscur. A frînat însă brusc. Pentru că, tocmai, nu avea ţel. Doar goana aceea absurdă prin viscol. Era beat, pur si simplu. Beat şi trist. Ca încăierarea din faţa magazinului de băuturi alcoolice, sub felinarul chior. Lumina se stinsese, aşa că nici măcar nu-l mai putea

pocni pe cel care-i tăiase obrazul cu gîtul unei sticle sparte. Se risipiseră în întuneric, înjurînd...
Acum trebuia, mai ales, să nu se oprească. Cele două pete galbene ale farurilor erau unica sursă de lumină, sforăitul motorului unica rezervă de căldură. Da, bătăile inimii sale bete si motorul acela. Tot universul era negru, în ciuda *zăpezii* din jur.
S-a oprit însă brusc la mijlocul podului: poate pentru că, în acel defileu glacial, a captat prezenţa unei scîntei de viaţă. A văzut o umbră încremenită în spatele parapetului, agăţată de bara de fontă. O umbră ce părea să aştepte stingerea acelei ultime scîntei. Cînd degetele amorţite se vor descleşta...
Sau poate, pur şi simplu, a zărit silueta solitară iar mintea lui înceţoşată si-a imaginat o femeie. Una pe care s-o poată culege din drum, fericind-o cu restul de votcă din sticla dosită în spatele banchetei. O femeie pierdută, a cărei viaţă semăna puţin cu balansul acela pe parapetul unui pod nocturn. Un trup uzat pe care să-1 poată întinde în cuseta strimtă din spate. O femeie pe care s-u poată „face".
Sau, poate, ghicind ce fel de umbră era, s-a ruşinat de gîndurile lui, ba chiar i-a fost milă de femeia îngheţată pe care voia deja s-o tragă în cabină.
Poate... Cine ştie ce era în capul unui camionagiu siberian beat, bărbat puternic şi aspru, cu braţele acoperite de tatuaje (ancore, cruci pe o piatră de mormînt, femei cu sînii mari), cu un *obraz* plin de sînge uscat, cu ochii cenuşii şi trişti, siliţi să străpungă ceaţa beţiei?
A zărit o umbră, s-a gîndit la un trup docil întins pe banchetă, a simţit o presiune plăcută în vintre. Apoi s-a indignat: întreaga viaţă ascultă de presiunea asta! Crăpelniţa, femeia, sîngele!
A frînat, a sărit în zăpadă trîntind portiera. Frecîndu-şi obrazul cu un bulgăre de zăpadă cules de pe capotă, a mers către umbră. Nu se mai vedea la trei paşi. Rafalele de zăpadă erau atît de dense, că parcă însuşi pămîntul o pornea la vale, se prăvălea în Olei.

Şoferul l-a bătut pe umăr pe cel care stătea în spatele parapetului, deasupra prăpastiei albe a rîului. Apoi a aruncat o privire în jos, holbînd ochii. Era vidul, frontiera nevăzută a unui dincolo ameţitor. A apucat gulerul scurtei pline de zăpadă, 1-a tras peste parapet.
— Ce naiba faci acolo? a întrebat el tîrîndu-şi povara spre

camion. Unde te-ai machit în halul ăsta, cretinule? Păi eu, la vîrsta ta, trăgeam la şaibă, în uzină! Ăştia, acu, nu se gîndesc decît la pileală.
Umbra nu răspundea. De astfel, camionagiul îşi punea întrebările mai mult lui însuşi, gîndindu-se la cu totul altceva. La prăpastia înfricoşătoare, la singurătatea pe care-o întîlnise în noapte, la stropul de căldură ce mai ieşea din umbra îngheţată.
A continuat să vorbească şi în cabină. Viscolul de-afară îl trezise, îi dezlegase limba. Crîmpeiele acelea nocturne au fost primele lucruri pe care le-am perceput atunci cînd, încetul cu încetul, am început să revin în umbra neînsufleţită, zgîlţîită de hopurile drumului.
Mă încălzeam, redeveneam eu. Trebuia să-mi asum o nouă identitate. Străinii din trecut se adunau iarăşi în mine: şi virginul de acum cîteva zile, cel ce trăgea cu urechea la confidenţele adulţilor, şi tînărul trup febril scurmînd cu sexul său pîntecul unei prostituate, şi silueta din viscol, aşteptînd clipa din urmă, cînd degetele amorţite se vor descleşta... Toate acestea eram eu!
Bărbatul m-a întrebat unde locuiesc, a citit răspunsul în tremurul buzelor pe care încă nu le stăpîneam. L-am privit cu atenţie. Faţa buhăită de frig, de alcool, de loviturile pe care tocmai le primise, încheieturile mîinilor, mari şi păroase. Mîinile pline de cicatrice lucioase, degetele groase cu unghii late si tari ca nişte copite...
Şi, fără să-mi pot duce gîndul pînă la capăt, am simţit: acum sînt ca el, da, sînt în situaţia lui, în pielea lui, cu infime deosebiri, în locul imensei bucurii pe care aşteptam, de ani de zile, să mi-o aducă acel moment de răscruce al vieţii mele, ce disperare cruntă! Eram ca el... Curînd, voi avea aceleaşi mîini tatuate pe volanul unui camion greu,

acelaşi chip, acelaşi damf *de* votcă. Şi mai ales aceeaşi ex-
perienţă cu femeile, îi priveam pieziş picioarele greoaie,
îmi imaginam cu cîtă forţă desface coapsele femeilor. Coap-
sele femeii... Ale femeii roşcate! Am simţit tresărind ceva
în mine: bineînţeles că a „făcut-o". înaintea mea...
— Ce te holbezi aşa? a mormăit el, remarcîndu-mi inten-
sitatea privirii. Nu se poate merge mai repede. N-ai văzut
drumul?
La fiecare cursă, stergătoarele curăţau un strat gros de
zăpadă lipicioasă. Doar taigaua părea să orienteze camio-
nul ce înainta cu greu în furtună.
Mi-am întors privirea de la el. Nu mai era nevoie să-1 pri-
vesc: era replica mea exactă, cu cîţiva ani în plus...
Acum, ştiam precis ce se va întîmpla. Ştiam că ne rămîn
de trăit doar cîteva minute!
Aşteptam Cotul Diavolului. Şoferul, beat cum era, avea
să rateze curba, neîndoielnic. Vedeam deja camionul alu-
necînd pieziş, îl vedeam pe şofer răsucind îndîrjit si zadar-
nic volanul, auzeam motorul înecîndu-se într-un muget
neputincios. Apoi spărtura neagră în gheaţa care aici era
întotdeauna subţire, din cauza izvoarelor calde din albia
Oleiului.
îmi înghiţeam saliva nervos, scrutînd drumul. Eram ca
glonţul unui revolver gata să tragă. Frînturile de gînduri
febrile, imaginile-arsuri împingeau tensiunea la paroxism.
Mîinile astea de pe volan striviseră sînii femeii roşcate.
Eram încleiaţi, amîndoi, în aceeaşi rană jilavă de sub pîn-
tecul ei. Amîndoi ne vom *zbate* mereu în acelaşi spaţiu
strimt de la capătul infinitului siberian: străzile cenuşii ale
centrului comunal, cabinele de camion puţind a motorină,
taigaua mutilată, jefuită, ostilă. Şi femeia roşcată. Deschisă
oricui. Si viscolul nocturn ce ne tăia de lume. Şi cabina în-
gustă umplută cu o carne asemănătoare, întinată, şi care
avea să dispară, încleştate pe minerul portierei, unghiile
degetelor mi s-au albit...
Şoferul a frînat şi mi-a spus surîzînd:
— înainte de blestematul ăsta de cot, tre' să udăm pu-
ţin trandafirii...

L-am văzut deschizînd portiera, coborînd pe scară şi în-
cepînd să se descheie la pantalonii vătuiţi. Aşteptam cu
atîta înfrigurare, încît mi s-a părut că surîde cu subînţeles;
parcă-1 auzeam: „He, he! Da' ce credeai, mucosule, că mă
păcăleşti cu afurisitul ăsta de cot? Nu ţi-ai găsit fraierul!"
Am înţeles că lumea asta neagră si absurdă era dotată,
pe deasupra, cu o viclenie bănuitoare şi ipocrită. Nu era
atît de uşor — nimicindu-te — s-o distrugi. Alunecînd pe
muchie de cuţit, lumea asta ştia să se oprească brusc şi să
surîdă cu bonomie vicleană. „O femeie roşcată, zici? Foto-
grafiile înşirate pe plapumă? Prima iubire? Singurătatea?
Ei bine, uite! O să mă deschei la prohab şi-o să mă piş pe
primele voastre iubiri şi singurătăţi!"
Am sărit din camion şi-am început să alerg în sens in-
vers, pe urmele lăsate de roţi...
Contrar tuturor aşteptărilor, n-am auzit nici chemările
bărbatului, nici zgomotul motorului. Nu, şoferul nu a strigat,
n-a alergat după mine, n-a făcut cale-ntoarsă ca să mă ajun-
gă din urmă... Oprindu-mă după vreo douăzeci de metri,
n-am mai văzut contururile camionului, n-am mai auzit
nici un zgomot. Tumultul alb, şuierul sălbatec al vîntului

prin ramurile cedrilor—nimic altceva. Camionul dispăruse! Pornind mai departe, mă întrebam dacă femeia roşcată, podul, şoferul beat nu erau doar un vis. Un soi de delir cum avusesem într-o zi, cînd am fost bolnav de scarlatină... Fină şi urmele de roţi după care mergeam deveneau tot mai puţin vizibile, iar în curînd aveau să se şteargă de tot... Am regăsit străzile negre ale Kajdaiului. Maşinal, m-am îndreptat către gară. Am intrat în holul mare, abia luminat. De altfel, ceea ce-i da acelui spaţiu pustiu o luminiscenţă un pic ireală erau mai ales reflexele albe ale viscolului. M-am apropiat de ceas. Era zece şi jumătate. Transsiberianul plecase la nouă. Năucit, nu izbuteam să fac acest calcul simplu, într-atît rezultatul mi se părea de absurd. Trăisem totul într-o oră şi jumătate! Interminabila aşteptare din faţa chioşcului, izba roşcatei, trupul ei şi acea suferinţă numită „iubire", fuga mea, veşnicia îngheţată de pe pod, camionul beat... Dispariţia lui, reîntoarcerea mea.

Parcă pentru a spori şi mai mult irealitatea în care tră-
iam, o voce din spatele meu, probabil a şefului de gară, i-a
răspuns atunci unui călător:

— A, nu, ninsoarea asta nu *se* opreşte curînd... Aţi vă-
zut, pînă si Transsiberianul a trebuit să se întoarcă. Abia
plecase din gară, si zăpada pe linii era de un metru...

Am împins uşa, am ieşit pe peron. Şirul acela de vagoane
adormite era aşadar Transsiberianul! Ferestrele reverberau
uşor reflexul albastru al luminilor de veghe din fiecare com-
partiment. Le ghiceam, prin florile de gheaţă de pe geamuri,
confortul tăcut. Ghiceam de asemeni prezenţa frumoasei
occidentale, care-şi ţinuse cuvîntul. Mi-am amintit de ea,
sau mai precis de aşteptările mele de altădată, lîngă izba
acarului; mi-am amintit cu o asemenea intensitate, încît
evenimentele serii aceleia s-au transformat definitiv într-o
fantasmă deosebit de convingătoare. De teamă să n-o risi-
pesc, mă întorceam la gară. Aşadar, nu se întîmplase ni-
mic. Nimic... Nimic!

Uşa din faţă, care dădea în piaţa din faţa gării, s-a des-
chis, în semiîntunericul holului, am văzut o femeie intrînd,
aruncînd priviri rapide în jur. Purta un palton subţire şi un
şal gros din lînă. A venit la mine ca si cum era lucrul cel
mai firesc să mă găsească acolo. O priveam cum se apro-
pie. Mi s-a părut că nu mai are faţă. Trăsăturile ei, fără ma-
chiaj, spălăcite — spălate de zăpadă sau de lacrimi —, nu
erau decît contururi vagi de acuarelă, îi vedeam doar ex-
presia feţei: iluminată de o suferinţă şi o oboseală extreme.

— Hai să mergem, o să dormi noaptea asta la noi, a spus
ea cu o voce foarte calmă si căreia nu puteai să nu-i dai
ascultare.

7

în vis, culoarul vagonului adormit ducea la un compar-
timent ce reproducea, la dimensiuni şi mai mici, interiorul
izbei de acar. Era ca si cum căsuţa aceea, făcînd parte din
culoar, s-ar fi căţărat pe şine, asteptînd incerta plecare. O
femeie stătea la măsuţa de la fereastră a acelui ciudat —

56

şi atît de firesc — compartiment. Părea să privească afară,
in întunericul nopţii din spatele ferestrei. Nu ca să vadă ce
ascunde geamul îngheţat, ci ca să nu vadă ce se întîmpla
în jurul ei. Pe măsuţă se afla un bulb straniu, cărnos, tăiat
în două. în interior, se vedea un soi de cocon alcătuit din
foi semitransparente, împăturite delicat unele peste altele.
Alcătuirea semăna cu un prunc înfăşat cu grijă. Eu trebuia,
nu ştiu de ce, să desfac foiţele acelea fragile, fără să atrag
atenţia pasagerei tăcute. Cu degetele amorţite de frig, stîn-
gace, desfăceam coconul, fusul acela mătăsos. Presimţeam
deja că ceea ce avea să apară va fi greu de privit... Cu cît
înaintam în efortul meu migălos, cu atît spaima de ceea
ce aveam să descopăr creştea. Aveam să văd ceva viu: cu-
riozitatea mea îi punea în pericol naşterea, dar nu-i puteam
constata viaţa decît smulgînd foile. Deschizînd bulbul, uci-
deam acel *ceva,* dar dacă nu îndrăzneam să spintec coconul
acel *ceva* nu ar fi existat, în vis, importanţa tragică a gestu-
lui meu nu apărea atît de clar. Ceea ce-1 exprima era încolţi-
rea lentă a unui strigăt sfîşietor. Un strigăt ce-mi urca în
gîtlej — un strigăt sec, sugrumat. Degetele mele smulgeau
foile fără nici un menajament. Iar femeia aşezată la fereastră
a început, în momentul acela, să întoarcă lent capul în di-
recţia mea... Strigătul a ţîsnit, m-a cutremurat, m-a trezit...

Am văzut haloul unei luminări şi chipul femeii roşcate — un oval calm, şters. Mîna ei îmi mîngîia uşor capul. Văzînd că m-am trezit, mi-a surîs si a suflat în luminare. Am închis repede pleoapele. Aş fi vrut să adorm din nou înainte ca ea să-şi ia mîna...

Dimineaţa, după ceai, mi-a spus cu o voce neutră, de parcă ar fi fost vorba de-un fleac cotidian:

— Avem zăpadă pînă la horn. E amiaza, dar uită-te la ferestre: parcă-i în plină noapte.

— Am să fac o ieşire! am strigat bucuros. Ştiu s-o fac! O să vedeţi...

— Nu, nu! Sapi un tunel, doar cît să ieşi...

N-am insistat, înţelegeam că bucuria mea era prostească. Trebuia să plec. Repede. Fără să privesc înapoi...

Cu tălpicile prinse de centură, am început asaltul peretelui de zăpadă care se înălţa în spatele uşii de Ia intrare. Deveneam în acelaşi timp cîrtiţă, şarpe, delfin. Săpam, sfredeleam, înotam. Mă agitam în mijlocul unui noian alb, urcam în valul lui, care, pe măsură ce mă depărtam de casă, devenea mai întunecat. Lava de zăpadă îmi pătrundea pînă la trup, mă ardea, îmi făcea înaintarea mai febrilă. Deschideam gura ca să trag rare înghiţituri de aer, înghiţeam jeturi de cristale ascuţite. Genele-mi îngheţau,.pline cu mici diamante de gheaţă. La un moment dat, am crezut că am pierdut direcţia, că nu mai ştiu unde e susul si josul. Da, mă tîram pe orizontală, înlăuntrul acelei mase în care rămînea tot mai puţin aer. Sau, şi mai rău, mă afundam în adîncul troianului. Era momentul de panică aproape inevitabil pentru cel ce-şi sapă o ieşire după un viscol mare. Inima mi s-a strîns. Am schimbat convulsiv unghiul urcuşului. Am urcat spre lumină ca un peşte ce sare împotriva curentului, într-o cascadă...

Cu un trosnet sonor, capul meu spărgea pojghiţa fină de gheaţă.

Buimăcit, mă lungeam pe suprafaţa netedă, sclipitoare. Aerul însorit suna de prospeţime, părea o cu totul altă substanţă decît aceea pe care o respirasem pînă atunci. Cerul înviorat de dezgheţ se înălţa scăpînd privirii. Liniştea taigalei era atît de adîncă, încît toate micile zgomote se adunau în jurul meu, venind doar de la gesturile mele — scîrţîitul zăpezii sub cot, zgomotul respiraţiei lacome, lunecarea sonoră a crustelor albe ce se spărgeau căzînd de pe căciulă, de pe gulerul scurtei de blană...

Din Kajdai nu se vedeau decît cîteva pete întunecate: acoperişurile caselor mai înalte. Apoi cîteva linii drepte: trenurile îngropate care dormeau pe şine. Recunoşteam străzile după coloanele albe de fum care urcau din hornuri. Micile puncte negre care se agitau în jurul lor erau locuitorii ce săpau căi de acces.

Casa din care ieşisem era departe de centru, la marginea taigalei. Fumul ei părea că se înalţă în mijlocul unei cîmpii pustii. Şi, pe creanga unui mesteacăn îngropat în

zăpadă, am văzut o căsuţă de lemn ce servea drept adăpost pentru păsări.

Mi-am pus tălpicile, m-am apropiat de hornul solitar. Aplecîndu-mă spre gura lui protejată de un capac din tablă neagră, am scos un strigăt puternic. Aşa era obiceiul. Semnal pentru cel rămas înăuntru... Am auzit scîrţîitul portiţei de la sobă, apoi un ecou ce părea să vină din străfundul pămîntului. Un soi de oftat încet care s-a risipit în orbitoarea lumină a zilei de după furtună...

Alergam în ritmul alert al tălpicilor, traversînd valea ce cobora spre Olei. Taigaua, pe jumătate trezită, mă urmărea de departe. Brazi mari acoperiţi de zăpadă păstrau în umbra lor o strălucire de argint albăstrui, transparent. Iar vîrfurile lor scînteiau, pudrate cu pepite de aur.

Din cînd în cînd, aruncam o privire în urmă. Coloana de fum din mijlocul cîmpiei continua să semnaleze izba îngropată, încăperea cufundată sub zăpadă, lumina tremurată a unei luminări, interiorul ce păstra întunericul serii de ieri. O seară ireală în străfundul tăcerii compacte a zăpezilor... Femeia roşcată!

Am rămas nemişcat un moment. Priveam cîmpia cu mii

de cristale, inundată de soare, cerul infinit ce-şi răspîndea răcoarea albastră, umbra cu irizări mătăsoase a taigalei. Şi, departe, coloana de fum alb, solitară, în mijloc... Deodată, cu o limpezime insuportabilă, am înţeles: eram condamnat, deopotrivă, şi la acea frumuseţe, şi la suferinţa pe care-o ascundea. Zăpada se va topi. Kajdai va redeveni un orăşel negru. Transsiberianul îl va lăsa în urmă, recuperîndu-şi întîrzierea. Iar prostituata roşcată va reveni în sala de aşteptare. Nu putea exista o altă viaţă.

O vreme, am urmat curba largă a Oleiului, dominată de troiene imense de zăpadă.

Trecînd pe lîngă cei trei cedri legendari, cedrii spînzuraţilor din războiul civil, m-am oprit, uluit. Piroanele ruginite pe care de obicei, lăsîndu-mi capul pe spate, le vedeam sus de tot, în dimineaţa aceea erau la nivelul ochilor mei, le puteam atinge cu mîna. M-am apropiat şi, scoţîndu-mi mănuşile, am pipăit metalul brun, rugos. O răceală densă,

acumulată în decenii, mi-a străpuns degetele. Mi-am tras repede mina. Am mîngîiat solzii aspri ai trunchiului. Păreau să conţină o căldură aţipită, dar vie. Şi dintr-o dată, ceea ce se petrecuse cîndva sub arborii uriaşi — moartea aceea atroce dar rapidă — nu mi s-a mai părut la fel de cumplit. O clipă de durere vie, pe urmă tăcerea acestui aer însorit, această viaţă tainică, aţipită, în perfectă fuziune cu respiraţia marelui trunchi, cu mirosul aspru al mănunchiurilor de ace, cu scînteierea răşinii îngheţate în şanţurile scoarţei. Această viaţă fără gînduri, fără amintiri. Această uitare.

Am apucat strîns cuiul, am tras de el cu toată puterea.

Cu ochii pe jumătate închişi, am încercat să pătrund în zona îngustă care mă separa de tăcerea fericită a trunchiului...

Deodată, printre pleoape, i-am văzut: două puncte negre pe culmea albastră a troienelor de zăpadă ce dominau rîul. Curînd, au ajuns în direcţia celor trei cedri. Au coborît panta, au trecut pe gheaţă Oleiul. Siluetele lor minuscule deveneau din ce în ce mai distincte. Primul înainta cu paşi mari, oprindu-se uneori ca să-1 aştepte pe-al doilea. I-am recunoscut. Şi m-a izbit aerul lor ţărănesc si naiv. Mersul, scurtele de blană, feţele pe care le vedeam din ce în ce mai bine aveau ceva copilăresc. Urechile căciulilor se agitau ca nişte urechi de cîine. Ocoleau colţul pădurii şi în cîteva clipe aveau să treacă pe lîngă mine. Mi-a venit să fug. Să mă ascund în adîncul pădurii de brazi înzăpeziţi. Ştiam că n-am să mai pot niciodată să mă întorc în viaţa lor...

însă primul schior, Samurai, mă văzuse deja. Strigătul lui bolovănos spărgea liniştea. Se îndrepta spre mine. Surîsuri, saluturi, înţepături ironice. Mă băteau pe umăr prieteneşte, îmi spuneau noutăţi din sat... „Sînt nişte copii, pronunţa în mine o voce gravă. Adevăraţi copii, nepăsători si minunat de uşuratici."

Nu izbuteam să-mi imaginez că, ieri dimineaţă, încă eram cu toţii la şcoală. Că, ieri, încă eram ca ei.

— Ţi-ai înghiţit limba, sau ce? a strigat Samurai, înfundîndu-mi căciula pînă la sprîncene. Priveşte-1, Utkin, nu mai *e* un Don Juan, ci un urs deranjat din somn.

Simţeam că-mi dau lacrimile. Aş fi vrut să urlu de invidie. Să fiu din nou ca ei. Să alerg pe cîmpie, uşor ca vîntul, diafan ca aerul acela însorit, proaspăt ca răsuflarea taigalei. Inocent!

Probabil că Samurai a remarcat aerul meu chinuit. S-a întors şi, luîndu-şi avînt, mi-a strigat fără să mă privească:

— Hai, să nu pierdem timpul! Altfel nu mai găsim locuri. Mişcă, ursule din pădurea adormită!

I-am urmat maşinal, fără măcar să mă întreb unde mergeam.

După o oră de mers, am văzut că Samurai, urmînd o traiectorie oblică, se depărta de Kajdai si o lua în dreapta, în direcţia unui nor plumburiu suspendat deasupra taigalei — deasupra oraşului, a Nerlugului.

„încă două ore si jumătate de mers, m-am gîndit cu obidă. De ce alerg după ei? Ce să caut eu în oraşul acela?"

Cei doi mergeau acum umăr la umăr, pălăvrăgind. Totul era atît de luminos, atît de senin în micul univers însorit ce se deplasa o dată cu ei. îi priveam ca din fundul unei temniţe. Din cînd în cînd, Samurai se întorcea şi-mi striga vesel:

— Hai, ursule, mişcă-ţi lăboaiele!
Nu-i mai priveam cu invidie, ci cu un soi de dispreţ amestecat cu ură. Şi mai ales pe Samurai, îmi aminteam lungile lui discursuri din baia de aburi. Despre femei. Despre iubire. Veşnicele lui citate din nebuna aia de Olga. Cum zicea? „Iubirea e o consonanţă." Ce tîmpit! Iubirea, dragul meu Samurai, este o izbă mirosind a fum rece. Şi oribila singurătate a două trupuri goale sub un bec de un galben violent. Şi genunchii îngheţaţi ai prostituatei roşcate pe care i-am atins lunecînd, la sfîrsit, de pe pîntecul care mă scutura în patul jilav. Si trăsăturile tulburi ale chipului ei. Şi sînii grei, frămîntaţi de atîtea mîini bătucite, oarbe, grăbite. Ca ale camionagiului-fantomă — pline *de* cicatrice, murdare de vaselină uzată. Ah, Samurai, dacă 1-ai fi văzut! înainte de a înfrunta Cotul Diavolului, a frînat, s-a descheiat la prohab, şi-a scos în palmă carnea aceea enormă, umflată, ai fi zis o ciozvîrtă de carne crudă, călduţă, flască. Iu-

birea? Las-o moartă!... şi tu ai să fii ca el, Samurai, cu tot trabucul tău şi cu bazaconiile pe care ţi le povesteşte Olga. N-ai să scapi! Nici eu, şi nici măcar Utkin. O să rămînem în centrul comunal cu veşnicele lui încăierări ce se opresc doar cînd rafalele viscolului întrerup curentul electric. Aici, în satul nostru, unde singura amintire e războiul de acum treizeci de ani, care-a prefăcut toată viaţa în amintire. Şi în gara asta, unde singura femeie pe care-o mai putem iubi aşteaptă Transsiberianul care n-o s-o ducă nicăieri, nici-odată. Lumea asta n-o să ne dea drumul... Voi rîdeti, alergaţi, acolo, în micul vostru ţarc însorit. Eu însă, o să vedeţi, eu ştiu cum să scap. Ştiu...

M-am oprit un moment. Cei doi se depărtau ducîndu-şi aureola plină de voci sonore. Mi-am imaginat cedrii şi piroanele ruginite. Ce aproape era — acea tăcere definitivă, acea fugă fără întoarcere!

— Nici măcar n-ai întrebat ce facem în oraş, Juan!

Glasul lui Samurai a răsunat brusc şi m-a adus la realitate.

Explozia verbală pe care mi-o stăpînisem pînă atunci a izbucnit:

— Şi ce puteţi să faceţi? Să mergeţi ca nişte cretini amărîţi la poştă ca să le ascultaţi pe telefoniste: „Vă rog, care-i nătărăul care-a făcut comandă cu Ndvosibirskul? Cabina numărul doi!" O, Novosibirsk! Vă curg deja balele!

Samurai, în loc să se supere, a izbucnit în rîs.

— Utkin, ia te uită! Se trezeşte ursul! Ha-ha-ha!...

Apoi, făcîndu-i cu ochiul tovarăşului său, a anunţat:

— O să vedem... Belmondo!

— Bel-mon-do, 1-a corectat Utkin rîzînd.

— Ba nu, Belmon-cfo! Tu să taci, răţoiule, habar nu ai de cinema!

Probabil îi îmbătase aerul tare al taigalei. Căci au început să rîdă, să strige cuvîntul acela de neînţeles, din ce în ce mai tare, fiecare insistînd pe varianta lui. Samurai 1-a împins pe Utkin, 1-a trîntit pe jos, urlînd mereu cele trei silabe sonore. Utkin se apăra aruncîndu-i bulgări de zăpadă în faţă:

— Belmon-do!

— Bel-mon -do! în italiană se spune Bel-mon-do...

— E un bărbat sau o femeie? am întrebat eu, periculos de grav, încurcat de acel „o" final al cuvîntului.

Rîsul lor a devenit torenţial.

— Ah, Samurai! Auzi-1! Dacă nu-i o gagică, nu vine cu noi! Ha-ha-ha!

— Da, da, e o femeie, Juan! Cu mustaţă... şi cu o ditamai... o ditamai...

Samurai n-a izbutit să-şi termine fraza... Rîdeau ca nebunii mergînd în patru labe, cu picioarele răsucite de tălpicile pe care uitaseră să şi le scoată. Numele acela suna atît de straniu în plină taiga...

Au crezut probabil că rîsul lor mă cucerise. M-am lăsat să cad în zăpadă lîngă ei. Dînd frenetic din cap şi rîzînd zgomotos. Da, profitînd de rîsul acela, am putut plînge în voie...

Apoi, cînd ultimele gemete ale orgiei noastre s-au stins, cînd ne-am trezit tustrei întinşi într-o poiană însorită, cu ochii plini de cer, Samurai a şoptit cu o voce slăbită dar patetică:

— Belmondo!

8
Ceea ce m-a salvat a fost rechinul acela...
Cred că dacă filmul începea altfel aş fi ieşit din sală şi m-as fi aruncat sub roţile primului camion, în vacarmul asurzitor al acelui vehicul grosolan, aş fi regăsit liniştea preafericită a'cedrului...
Da, filmul ar fi putut începe cu imaginea unei femei mergînd pe străzi în timp ce genericul defilează — o femeie „mergînd la întîlnirea cu destinul"... Sau cu imaginea unui bărbat la volanul maşinii, al cărui chip impasibil i-ar fi hipnotizat pe spectatorii încă neatenţi. Sau, în fine, cu o vedere panoramică... Dar a fost un rechin.
Ba nu, mai întîi am văzut un bărbat, cu un aer dubios si un costum boţit de culoare deschisă. Un bărbat care încerca să vorbească dintr-o cabină telefonică, pe un corso însorit al unui oraş meridional. Arunca în jur priviri speriate, ascundea telefonul cu palma. N-a avut prea mult timp, căci, pe cerul de azur, apărea un elicopter... Aparatul s-a imobilizat deasupra cabinei si, lăsînd să coboare nişte cleşti enormi, a înhăţat cabina, a ridicat-o în văzduh, în interior, nenorocosul spion zgîlţîia telefonul, încercînd să-şi comunice mesajul ultra-secret... Dar cleştii monstruosi se desfăceau deja. Cabina cădea, se scufunda în mare, ajungea pe fund, unde doi oameni-broască o ataşau cu abilitate la o cuşcă lungă. Spionul, cu ultimele guri de aer, se întorcea spre uşa cuştii... Mai reuşea să-şi scoată pistolul şi să tragă. Scoţînd cîteva bule de aer ridicole...
Un rechin superb — şi, se putea ghici, foarte flămînd — irupea în cabina scufundată, îndreptîndu-şi botul spre burta spionului. Apa se colora în roşu...

Peste cîteva clipe, Belmondo îşi făcea apariţia. Iar un bărbat — care părea să-i fie şef — îi povestea sfîrşitul tragic al colegului său. „Am reuşit să-i găsim rămăşiţele pămînteşti", spunea el pe un ton foarte grav. Şi îi arăta o cutie de conservă de... rechin!

Era prea de tot! Absurd peste poate! Absolut inimaginabil! O nebunie superbă!

Nu aveam cuvinte ca s-o comentăm. Trebuia pur şi simplu s-o acceptăm şi s-o trăim ca atare. Ca pe o existenţă paralelă cu a noastră.

Filmul fusese precedat de jurnal. Eram aşezaţi tustrei în primul rînd, cel mai puţin apreciat, dar la sosirea noastră nu mai erau alte locuri. Vocea din *off,* onctuoasă si emfatică în acelaşi timp, comenta pe larg cronica politică a zilei. Mai întîi am văzut splendoarea imperială a unei săli din Kremlin, unde un bătrîn în costum negru agăţa o medalie pe pieptul altui bătrîn. „Pentru a evidenţia meritele tovarăşului Gromîkin în faţa patriei şi a poporului, contribuţia sa la cauza destinderii internaţionale, si cu ocazia celei de-a şaptezeci si cincea aniversări a zilei sale de naştere", declama vocea din *off cu* o emoţie vibrantă. Iar şirul de costume negre începea să aplaude.

Apoi am văzut apărînd o femeie în halat din satin cu picăţele şi care, cu gesturi de o viteză incredibilă, se agita printre sute de mosoare ce se învîrteau cu toată viteza, îşi întrerupea munca o clipă, doar cît să declare pe un ton strident: „Acum lucrez la o sută douăzeci de războaie. Dar pentru a sărbători cea de-a şaptezecea aniversare a iubitului nostru partid, mă angajez solemn să ajung la o sută cincizeci de războaie!" si, din nou, îi vedeam degetele agile strecurîndu-se printre mosoare şi fire. Mi s-a părut chiar că acum alerga şi mai repede de la un război la altul, parcă se pregătea deja să bată recordul...

Lumina s-a aprins din nou în pauza de dinaintea filmului. Samurai m-a înghiontit cu cotul, mi-a întins un pumn de seminţe de floarea-soarelui prăjite. Le-am strîns în pumn fără să ies din toropeala ceţoasă ce mă învăluia ca o vrajă. „O să lucreze la o sută cincizeci de războaie, m-am gîndit.

Apoi probabil la o sută optzeci..." Simţeam că aceastahanovistă a ţesutului şi fastul kremlinian erau în chip misterios legate de cenuşiul nostru centru comunal, şi de Transsiberianul pe care-1 aştepta femeia roşcată... Ştiam că de îndată ce se va face întuneric voi arunca seminţele pe jos şi voi fugi spre drumul zguduit de trecerea camioanelor uriaşe. Da, de la primele imagini: va fi o femeie mergînd la întîlnirea cu destinul, sau un bărbat la volanul maşinii...

A fost însă rechinul! Absurdul acelei cutii de conserve conţinînd rămăşiţele digerate ale unui spion era probabil unicul mijloc de a mă reţine pe malul fragil al vieţii. Da, era nevoie exact de gradul acela de nebunie burlescă ca să mă smulgă din realitate şi să mă proiecteze pe acel corso meridional, în cuşca scufundată unde se pregătea nemaivăzuta execuţie. Era nevoie de agentul secret devorat de un rechin şi ajuns într-o cutie de conservă.

Apoi, pe corso, erau şi femei. Mai ales cele două care, preţ de cîteva clipe, trecînd prin faţa cabinei telefonice, au ascuns-o vederii cu siluetele lor în minijupe, cu trupurile leneşe, cu pulpele bronzate.

O, pulpe divine! Se deplasau pe ecran, în ritmul mer-

sului lasciv al celor două creaturi trupeşe. Coapse bronzate ce păreau, să ignore total prezenţa, undeva pe glob, a iernii, a Nerlugului, a Siberiei noastre. Şi a lagărului cu gard de sîrmă ghimpată în care se încîlceste soarele-pendul. Pulpele acelea demonstrau cu o rară putere de convingere, dar fără a'vrea să convertească pe cineva, posibilitatea unei existenţe fără Kremlin, fără războaie de ţesut sau recorduri ale întrecerii socialiste. Coapse perfect apolitice. Perfect amorale. Coapse în afara Istoriei. Departe de orice ideologie. Fără vreo intenţie utilitară. Coapse de dragul coapselor. Pur si simplu superbe picioare feminine bronzate!
Rechinul şi coapsele apolitice au pregătit apariţia eroului nostru.
A sosit, multiplu ca o zeitate hindusă în ipostazele-i infinite. Cînd la volanul unei interminabile limuzine albe ce plonja în mare, cînd înspumînd o piscină înotînd într-un perfect stil fluture, sub privirile lascive ale frumoaselor ce

se scăldau, îşi lovea în fel şi chip adversarii, se lupta în capcanele pe care i le întindeau, îşi salva camarazii de arme. Dar, mai ales, nu contenea să seducă.

Cu o forţă de care nu eram conştient, continuam să strîng în mînă seminţele de floarea-soarelui. Se încălziseră, iar sîngele pulsa în pumnul strîns. Parcă mi-aş fi ţinut în palmă inima, ca să nu explodeze de prea multă emoţie.

O inimă cu totul diferită. De acum înainte, noaptea ei tragică nu mai avea nimic ireversibil. Izba femeii roşcate se transforma, văzînd cu ochii, într-o simplă etapă, într-o experienţă, într-o aventură amoroasă (prima!) printre altele. Profitînd de întuneric, mi-am întors uşor capul cercetînd pe furiş profilurile lui Samurai şi Utkin. De data asta, îi priveam cu un surîs discret si indulgent. Cu un aer de superioritate blazată. Mă simţeam cu mult mai aproape de Belmondo decît ei doi, cu mult mai iniţiat în tainele senzualităţii feminine!

Pe ecran, acrobatic dar elegant, eroul nostru culca pe spate o superbă spioană, într-o cădere amoroasă, pe mobila cea mai puţin potrivită pentru amor... Iar noaptea tropicală îşi arunca vălul complice peste trupurile înlănţuite...

Cu ochii pe jumătate închişi, trăgeam în piept acea aromă iute ce înţepa nările şi aburea privirea.

Eram salvat.

Una peste alta, la acel prim spectacol, n-am înţeles prea bine universul lui Belmondo. Nu cred că toate încurcăturile acelei parodii burleşti a filmelor de spionaj ne-au fost accesibile. Nici permanentul du-te-vino între erou, autor de romane de aventuri, şi dublul său, invincibilul agent secret prin intermediul căruia scriitorul transfigura mizeriile si eşecurile existenţei lui personale.

Nu, n-am înţeles jocul acela, deşi era evident, însă am prins esenţialul: surprinzătoarea libertate a unei lumi multiple în care oamenii păreau să scape legilor implacabile ce hotărau viaţa noastră — de la cea mai umilă cantină muncitorească pînă la sala imperială din Kremlin, trecînd prin siluetele miradoarelor încremenite deasupra lagărului.

Desigur, oamenii aceia extraordinari aveau şi ei necazuri şi limite. Dar necazurile nu erau fără ieşire iar limitele provocau curajul, întreaga lor viaţă devenea o voioasă depăşire de sine. Muşchii se încordau şi rupeau lanţurile, privirea de oţel respingea agresorul, gloanţele aveau întotdeauna o infimă întîrziere, ţinţuind de sol doar umbra acelor fiinţe ce nu stăteau o clipă în loc.

Iar Belmondo-romancierul ridica acea libertate combativă pe o culme simbolică: maşina agentului secret rata un viraj, cădea din înaltul unei *faleze,* dar imaginaţia neînfrînată o recupera pe loc dînd filmul înapoi. Nici măcar saltul mortal nu avea, în acel univers, un sens definitiv!

De obicei, după spectacolul de seară, mulţimea de spectatori se risipea rapid. Se grăbeau să se piardă pe o străduţă întunecoasă, să plece acasă, să se vîre în pat.

De data asta, totul era diferit. Oamenii ieşeau încet, cu un pas somnambulic, cu un surîs vag pe buze. Revărsîndu-se pe maidanul din spatele sălii de cinema, au rămas o vreme pe loc, orbiţi, asurziţi, îmbătaţi. Surîsurile lor se întîlneau. Necunoscuţii formau perechi şi cercuri neobişnuite, efemere, ca într-un dans foarte lent, într-o dezordine plăcuţă. Pe cerul îmblînzit, stelele păreau mai mari, mai

apropiate.
Sub lumina aceea călduţă, am străbătut străduţele întortocheate din care nu rămîheau decît treceri înguste între munţii de zăpadă. Ne duceam la bunicul lui Utkin care ne găzduia cînd veneam în oraş.
Mergînd în şir indian pe fundul acelui labirint de zăpadă, tăceam. Universul în care abia intrasem rămînea, pentru moment, inexprimabil. Avea, drept unică expresie, frumuseţea molcomă a nopţii călduţe, respiraţia discretă a taigalei, stelele joase, culoarea cerului mai densă si nuanţa zăpezii mai vie. Lumea se schimbase. Noi însă, deocamdată, o simţeam doar în carnea noastră, în freamătul nărilor, în trupurile tinere ce sorbeau şi cerul înstelat, şi miresmele taigalei.
Plini cu acest nou univers, îl purtam în tăcere, de teamă să

nu-i vărsăm conţinutul vrăjit. Şi doar un oftat înăbuşit scăpa uneori din prea-plinul acelei emoţii:

— Belmondo...

Dezlănţuirea s-a produs acasă la bunicul lui Utkin. Am început să strigăm toţi deodată, dînd din mîini, ţopăind: fiecare voia să evoce filmul în modul cel mai viu. Răcneam zvîrcolindu-ne în capcanele întinse de adversari, smulgeam din mîinile lor sadice superba creatură căreia călăii se pregăteau să-i taie un sîn, mitraliam pereţii rostogolindu-ne pe divan. Eram în acelaşi timp şi spionul din cabina telefonică, şi rechinul ce se apropia cu botul lui agresiv, ba pînă si cutia de conservă!

Ne transformasem într-un foc de artificii: gesturi, grimase, urlete. Descopeream inefabilul limbaj al noului nostru univers. Universul lui Belmondo!

Bunicul lui Utkin, un bătrîn corpolent, obosit si melancolic, care prin mersul greoi şi prin părul său alb amintea de un urs polar, ne-ar fi retezat-o scurt în orice altă împrejurare. De data asta însă, ne-a urmărit în tăcere tripla reprezentaţie, în trei, am izbutit probabil să redăm atmosfera filmului. Da, şi-a putut imagina labirintul subteran, luminat de flăcările lugubre ale torţelor, zidul de care frumoasa martiră era legată cu lanţuri. A văzut personajul infam, zbîrcit şi scund, care, cotcodăcind de poftă neputincioasă si perversă, se apropia de victima sumar îmbrăcată şi întindea spre sînu-i savuros o lamă cu sclipiri fioroase. Un răcnet ţîsnea însă din tustrele gîtlejurile noastre indignate. Eroul, cu forţă şi frumuseţe întreite, îşi încorda muşchii, rupea lanţurile şi zbura în ajutorul superbei prizoniere...

Ursul polar şi-a mijit ochii ironic si a ieşit din odaie. Samurai si cu mine ne-am oprit, gîndindu-ne c-am întrecut măsura. Doar Utkin nu ieşea din transa lui de comediant, agitîndu-se de parcă el însuşi era în pericol de a pierde un sîn.

Bunicul a apărut din nou, strîngînd între degetele-i noduroase gîtul unei sticle de şampanie. Am făcut ochii mari. Samurai a scos un „ă!" sonor. Iar Utkin a ieşit din criza de

epilepsie şi, vorbind despre film, a exprimat toate emoţiile noastre printr-o singură exclamaţie:

— Asta e Occidentul!

Bunicul a pus pe masă trei ceşti de faianţă ştirbite şi un pahar cu faţete.

— Păstram sticla asta pentru un prieten, a explicat el desfăcînd legătura de sîrmă ce ţinea dopul, dar el, bietul moşneag, a avut ideea năstruşnică să moară. Un prieten de pe front...

Abia dacă-i ascultam explicaţiile. Dopul a sărit cu un pocnet voios, a fost un moment de precipitare plăcută —• spumă abundentă, fierbere mînioasă a bulelor, revărsare albă pe faţa de masă. Şi, în sfîrşit, prima înghiţitură de şampanie, prima din viaţa noastră...

Abia după mulţi ani, graţie amarei limpeziri a trecutului pe care o aduce vîrsta, ne vom aminti de prietenul acela de pe front... în seara aceea însă, caldă şi îndepărtată, nu exista decît pişcătura rece din gîtlejurile noastre ce luaseră foc, şi lacrimile de bucurie ce ne ţîşneau din ochi. Oboseala plăcută ca aceea a actorilor după premieră. Şi strigătul lui Utkin, care încă ne răsuna în urechi:

— Ăsta e Occidentul!

Da, Occidentul se născuse în bulele şampaniei de Cri-
meea, într-o izbă îngropată în zăpadă, după un film fran-
ţuzesc vechi de mai mulţi ani.
Era Occidentul cel mai adevărat, căci fusese zămislit *in*
. pzrro, da, în paharul acela cu faţete spălat de rîuri de votcă.
Şi, de asemeni, în imaginaţia noastră virgină, în aerul pur
si cristalin al taigalei.
Occidentul era acolo. Iar noaptea, cu ochii deschişi în
întunericul albăstrui al izbei, visam la el... Desigur, turiştii
de pe bulevardul meridional n-au observat cele trei umbre
neclare. Cele trei siluete ocoleau o cabină telefonică, mer-
geau pe lîngă terasa unei cafenele şi urmăreau cu o privire
timidă două tinere creaturi cu superbe picioare bronzate...
Primii noştri paşi în Occident.
Goneam prin taiga, întinşi pe trunchiurile de cedru, în
remorca unui tractor puternic, asemănător cu cele care

transportă rachete în armată. Scoarţa aspră sub spate, ce-
rul strălucitor deasupra ochilor, umbra argintie a pădurii.
Aerul însorit ne umfla scurtele ca pe nişte vele, impregnîn-
du-ne cu miros de răşină.
Transportul persoanelor în remorcă, mai ales în una în-
cărcată, era strict interzis. Dar şoferul ne acceptase cu o
nonşalanţă voioasă. Era primul semn tangibil al schimbă-
rilor aduse de Belmondo în existenţa noastră...
Aerul dimineţii părea atît de blînd, încît şoferul lăsase
geamul cabinei deschis. Tot timpul drumului 1-am auzit po-
vestindu-i filmul pasagerului de lîngă el, şeful unei brigăzi
de muncitori forestieri. Culcaţi pe trunchiuri, urmăream
povestirea presărată cu exclamaţii, înjurături si gesturi largi
ale mîinilor care se ridicau periculos de pe volan.
Din cînd în cînd, scotea un strigăt foarte sonor:
— Lu' băieţelu' meu i-a ieşit primul dinte! Ha-ha-ha! Bă-
iat mare, z'dai seama?! Mi-a scris nevastă-mea...
Apoi îşi relua povestirea:
— Atunci el, uite-aşa, trage de lanţuri din toate puterile...
Zău, i-auzeai oasele pîrîind. I-i-i-i! şi hop! Le face bucăţi.
Şi celălalt, cu cuţitul lui, era deja la doi paşi de fată. Si ea,
nu-ţi zic ce pereche de ţîţe avea! şi ticălosul ăla vrea să-i taie
una. Z'dai seama! Atunci, tipul se repede si bum!... Nu,
nu te teme, nu mai las volanul...
Apoi îşi întrerupea iar povestirea ca să-si răcnească mîn-
dria de tată:
— A, pezevenghiul! Primul dinte... Milka îmi scrie: nu
mai pot să-1 hrănesc, mă muşcă de sîn pîn' la sînge. Ha-ha-
ha! Leit taică-su', zău!
Lumea părea total transformată. Acum aşteptam un mi-
racol, ca să ne convingem definitiv. Iar miracolul s-a să-
vârşit.
S-a întîmplat la Cotul Diavolului, care sub troienele vis-
colite era si mai periculos, în locul acela ar fi trebuit să con-
ducă lin, coborînd încet pe malul Oleiului. Dar povestirea
era în punctul culminant...

Tractorul cu remorca lui grea a coborît panta în viteză
şi, fără să încetinească, a intrat pe gheaţa fragilă, slăbită
de izvoarele calde...
Am auzit un urlet scurt în cabină, o înjurătură trasă de
Samurai. Au urmat cîteva secunde fulgurante şi intermi-
nabile, umplute de trosnetul ghetii ce se rupea sub roţi...
Ne-am venit în fire peste vreo sută de metri; eram deja
pe celălalt mal. Şoferul a oprit motorul, a sărit în zăpadă.
Pasagerul a sărit si el. Suprafaţa albă a rîului era brăzdată
de două urme negre, care, încet, se umpleau cu apă...
în liniştea absolută, se auzea doar şuieratul slab al mo-
torului. Cerul avea o strălucire nouă.
Mai tîrziu, şoferul şi şeful de echipă vor spune desigur
că au avut un noroc chior. Sau că i-a salvat viteza remorcii,
care zburase aproape fără să atingă solul. Fără s-o recu-
noască, se vor gîndi la ruinele bisericii din locul cel mai înalt
de pe mal. Şi fără a şti s-o gîndească, nici s-o spună, se vor
gîndi la îndepărtata existenţă a unui copil (primul dinte!)
care, în chip misterios, va fi ţinut tractorul pe gheaţa fra-
gilă...
Noi însă preferam să credem în miracolul simplu, care,
de-acum înainte, era atît de firesc în viaţa noastră.
La întoarcere, acasă, totul îmi părea straniu. Stranietatea

lucrurilor familiare mă privea cu curiozitate şi părea să aş-
tepte primul meu gest. Ieşisem din camera asta ieri, dimi-
neaţa, plecînd la scoală. Au fost apoi cabina acarului, sala
de aşteptare din gară, viscolul, casa femeii roşcate, podul,
camionagiul... Am scuturat din cap, cuprins de o ameţeală
cu totul aparte. Da, apoi întoarcerea mea prin valea înză-
pezită, piroanele ruginite ale spînzuraţilor...

Mătuşa a intrat aducînd ceainicul cel mare.

— Am făcut clătite, dar cîteva sînt arse, poţi să mi le laşi
mie, a spus ea cu vocea ei obişnuită, punînd pe masă o far-
furie cu un teanc de clătite aurii.

Perplex, o priveam pe femeia aceea. Intra în cameră ve-
nind dintr-o cu totul altă epocă. Cea de dinainte de vis-
col... Brusc, mi-am amintit ce mai fusese: însoritul corso

de pe malul mării, rechinul, subterana cu frumoasa în lanţuri. .. Am simţit că mă clatin. Fără să-i explic nimic mătuşii, am ieşit din cameră, am împins uşa de la intrare. Soarele serii picotea în spatele liniei crenelate a taigalei, în capcana nevăzută a miradoarelor. Prin vălul vineţiu al dezgheţului, puteam să-i contemplu discul de aramă fără să-mi feresc ochii. Iar discul acela, eram sigur, se legăna uşor deasupra sîrmei ghimpate...

A doua zi, cînd Samurai a bătut la uşă si, făcîndu-mi cu ochiul, mi-a spus: „Plecăm!", sensul invitaţiei lui îmi era cîţ se poate de clar.

Ne-am luat tălpicile, 1-am cules pe Utkin *de* lîngă izba lui şi am ieşit din Svetlaia...

Oraşul era la treizeci şi şapte *de* kilometri dacă mergeai pe drum. La treizeci şi doi, dacă o scurtai prin taiga. Opt ore de mers, plus două opriri ca să mîncăm ceva şi mai ales ca să-1 lăsăm pe Utkin să-si tragă sufletul. O zi de mers. La capătul ei: un apus de soare, si pîcla oraşului între cele două aripi ale taigalei care *se* depărtau încet. Si ora care se apropia si care îşi sporea de fiecare dată vraja: optsprezece treizeci. Spectacolul de seară. Cel cu Belmondo. Adîncurile taigalei se deschideau iar drumul nostru înzăpezit ne ducea deja spre bulevardul de pe malul mării, în mijlocul mulţimii bronzate a extraterestrilor occidentali...

Da, prima dată n-am înţeles prea mult. în plus, în film erau lucruri pe care cu greu ni le puteam imagina. Personajul editorului, de pildă. Raporturile lui cu eroul nostru erau pentru noi un mister absolut. De ce se temea Belmondo de insul acela burtos, grosolan, si care-şi ascundea chelia sub o perucă? Ce putere putea avea el asupra supermanului nostru, şi cu ce drept? Cum îndrăznea să arunce nepăsător manuscrisul pe care eroul nostru i-1 aducea în birou? în lipsa unei explicaţii credibile, trăgeam concluzia că la mijloc era o rivalitate sexuală, într-adevăr, frumoasa vecină a eroului devenea ţinta asalturilor repetate ale abjectului birocrat literar. Sala îşi ţinea răsuflarea atunci cînd

editorul, cu balele curgîndu-i de poftă, devora cu ochi scormonitori crupa graţioasă a tinerei ce făcea imprudenta de a se apleca puţin prea mult peste biroul lui. Şi tot el se arunca asupra nefericitei acoperindu-i cu sărutări buzate trupul lăsat fără apărare de o perfidă ţigară cu droguri...

Multe nuanţe din film ne scăpau. Dar instinctul nostru de tinere sălbăticiuni ale taigalei ne ajuta să ghicim intuitiv ceea ce viaţa occidentalilor ascundea înţelegerii noastre. Şi eram hotărîţi să revedem filmul de zece sau la nevoie de douăzeci de ori, pînă vom înţelege totul! Totul, pînă la acel detaliu care ne-a chinuit mai multe zile: de ce frumoasa creatură venită în vizită la eroul nostru, şi care se dovedea o gazdă perfectă, ei bine, de ce refuza ea să bea un pahar " de whisky?

9

Am revăzut filmul de şaptesprezece ori. De astfel, nu-1 mai priveam, îl trăiam. Intraţi pe bîjbîiţe pe bulevardul însorit, am început să explorăm lumea aceea secretă în ungherele ei cele mai intime. Intriga a fost învăţată pe de rost. De acum înainte, ne puteam permite să-i cercetăm împrejurimile şi decorurile: o mobilă din apartamentul eroului — un dulăpior cu folosinţă necunoscută, pe care probabil nici regizorul nu-1 remarcase. Un colţ de stradă pe care ope-

ratorul îl cadrase fără să-i dea vreo importanţă. Sau lumina unei dimineţi cenuşii de primăvară pe coapsa prelungă a frumoasei vecine adormite, pe jumătate goală, lîngă uşa eroului nostru. O, ce lumină! Era, pentru noi, a opta culoare a curcubeului! Cea mai necesară armoniei cromatice a lumii.

Dar mai ales Belmondo... întrunea în el tot acel joc complex de culori, de îmbrăţişări pasionate, de strigăte furioase, de salturi, de sărutări, de valuri marine, de miresme exotice, de fatalităţi dejucate. Era cheia acelui univers magic, pivotul, motorul lui. Dumnezeul lui...

Am înţeles motivul extremei sale mobilităţi. Ei bine, dacă trăia în acel ritm îndrăcit, începînd o nouă cascadorie

fără s-o fi terminat pe cea dinainte, e pentru că voia să ajungă la omniprezenţa divină. Să unească prin trupul lui musculos si suplu toate elementele universului. Să devină însăşi materia fuziunii lor. Ca un mixer viu, amesteca într-un cocteil îmbătător jerbele orbitoare ale valurilor, senzualitatea trupului feminin, gemetele amoroase, strigătele războinice, melancoliile tropicale, bicepşii triumfători şi o mulţime de personaje zămislite cu o titanică fecunditate de zeu păgîn: personaje bune, rele, mediocre, sensibile, maniace, aparent blajine, perverse, mitomane...

Ceasornicar celest, el întorcea giganticul resort al acelui univers fabulos, punea în mişcare soarele meridional si stelele languroase. Iar plămînii săi de boxer suflau viaţă în fiecare din sufletele ce gravitau în jurul lui. Manejul se accelera, cascadoriile se transformau într-o Niagara burlescă. Noi ne lăsam luaţi de apele ei.

Totuşi, în plină febră amoroasă, eroului nostru i se întîmpla să se oprească brusc, să rămînă singur, trist si neînţeles. Părea un zeu în mijlocul creaţiei sale ce nu mai avea nevoie de el... O clipă mai tîrziu, era deja în aer, într-un elicopter nărăvaş. Noi însă, pitiţi într-un cotlon obscur al universului său, ştiusem să ghicim acel moment de melancolie şi singurătate...

Explorarea Occidentului continua. Cu eşecuri şi cu victorii, într-o zi, am reuşit în sfîrşit să definim rolul editorului. A fost clasificat: era un ticălos cu pofte sexuale fără nici un raport cu nimicnicia lui fizică si intelectuală, un parazit al celei mai nobile capacităţi omeneşti, cea a visării.

Această descoperire a coincis cu alta, după vreo trei sau patru noi vizionări. Am pătruns misterul dedublării lui Belmondo!

Acel du-te-vino între luxoasele vile vizitate de faimosul spion şi modestul apartament al scriitorului, între atletul cu trup bronzat şi sclavul maşinii de scris, mai curînd depresiv şi ros *de* tabagism — acea alternanţă derutantă a sfîrsit prin a-si dezvălui secretul. Iar aceea care ne-a uşurat enorm investigaţia a fost frumoasa spioană.

Căci, şi ea, era foarte ambiguă. Legată de peretele subteranei, se zbătea într-un mod extrem de provocator. Din rochia sfîşiată, un sîn generos sta gata să alunece în palma lubrică a editorului transfigurat. Superbul sîn sortit ablaţiunii sadice. Ochii ei de smarald, admirabil tăiaţi, erau ochii unei antilope captive. Trupul ei avea curbele aero-dinamice ale nobilului animal. Părul bogat îi curgea rîu pe umerii goi. Agitîndu-şi cuţitul, sadicul se apropia, iar noi

aproape regretam că lanţurile eroului au cedat atît de repede, încă o clipă, şi editorul-călău ar fi lăsat trupul superbei antilope fără zdrenţele inutile...

Da, ne-au trebuit vreo zece vizionări pînă am început să distingem liniile antilopei sub aparenţa studentei palide ce trăia în acelaşi imobil cu scriitorul, îndepărtatul prototip al superbei spioane, copia-i palidă apărea în cadrul obişnuit al unor zile pariziene ploioase — o lungancă în ginşi, fără forme, o scîndură. Un pulovăr gros camufla orice sugestie de rotunjimi, îneca orice idee de senzualitate. Ochelarii de studentă serioasă îi ascundeau sclipirile din priviri. Şi totuşi, ea era — antilopa noastră cu pulpe musculoase şi nervoase, spioană cu pieptul ce se umfla tresăltînd sub zdrenţele rochiei.

Da, ea era. Dar cît de diferită! Studenta de sub ploaia pariziană părea o sosie nereuşită a antilopei nopţilor tropicale.

Comparînd replica cenuşie cu originalul, am întrezărit secretul fantasmelor bărbatului occidental! Sau mai curînd ale soţului occidental... Fascinanta antilopă, originalul înzestrat cu toate atuurile trupeşti, era amanta reală sau visată. Iar copia lipsită de suplimentele senzuale era nevasta...

O, cît de perspicace era descoperirea noastră juvenilă! Douăzeci de ani mai tîrziu, rătăcind prin capitalele Occidentului, vom regăsi ambiguitatea erotică pe care ne-o sugerase Belmondo. Femeile fantasmelor masculine — pe coperfile revistelor sau pe străzile rău famate — vor avea sîni în stare să ispitească orice editor sadic, coapse pline şi aurii, ca ale fabuloasei noastre antilope. Iar nevestele

îşi vor etala umerii osoşi, şoldurile inexistente, piepturile
plate. Ni se va vorbi despre modă, despre aerul timpului,
despre idealul puritan, despre egalitatea sexelor... Dar noi
nu ne vom lăsa înşelaţi. Căci explorasem Occidentul nos-
tru pînă în tenebroasele-i adîncuri subconştiente!

De ce Belmondo? De ce în acele zile îndepărtate ale dez-
gheţului? De ce în crepusculul albastru de februarie? De
ce la spectacolul de la ora optsprezece treizeci, cînd de obi-
cei rulau lungmetraje de război? De ce la cinematograful
Octombrie roşu, pe jumătate îngropat în zăpadă?...

Era, într-adevăr, o adevărată epidemie belmondofilă.

O belmondomanie ce nu avea nimic din pasiunea trecă-
toare pentru vreo comedie italiană sau din pasiunea efe-
meră pentru vreun western hollywoodian. începînd cu al
doilea spectacol, direcţiunea de la *Octombrie roşu a* fost ne-
voită să pună un rînd suplimentar de scaune. Am văzut
chiar un spectator aşezat pe un taburet adus de acasă...

Iar vraja nu scădea!

La coada aproape tot atît de lungă ca aceea din faţa
mausoleului lui Lenin, am văzut apărînd oameni din ce
în ce mai bizari. Doi fraţi Nerestov, celebri vînători de zi-
beline, care veneau foarte rar în oraş — doar cît să-şi go-
lească sacii provocînd o revărsare suplă de blănuri. Era
atît de ciudat să-i vezi făcînd coadă la ghişeu, printre oră-
şenii îmbrăcaţi în haine de duminică. Feţele lor tăbăcite
de crivăţ, enormele căciuli din vulpe albastră, bărbile creţe,
totul evoca viaţa lor solitară în adîncul taigalei...

Apoi, legendara Sova, o bătrînă zdravănă şi neînfricată
care fabrica rachiu clandestin, dar pe care miliţia nu reu-
şise niciodată s-o prindă în flagrant. După unii, îndeletnici-
rea ei ilegală se petrecea într-o mină de aur părăsită a cărei
ieşire pe jumătate năruită era ascunsă printre tufele de coa-
căze din grădina ei. Ne-o imaginam sub bolţile negre ale
galeriei, sub grinzile de lemn luminate de flacăra slabă a
unei lămpi cu petrol. O vrăjitoare trebăluind pe lîngă alam-
bicuri. .. De la mina aceea întunecată la subterana frumoa-
sei înlănţuite, salvate de eroul nostru, era doar un pas.
Bătrîna Sova l-a trecut, mîndră, venind într-o zi să se aşeze

în primul rînd de scaune, îmbrăcată cu şuba ei largă de oaie,
purtînd pe cap o monumentală tocă din vulpe...

Da, în curînd belmondomania a semănat cu un talaz pu-
ternic care a scos la suprafaţa vieţii noastre specii umane
surprinzătoare. A ajuns pînă în satele cele mai îndepărtate,
a pătruns în cabanele forestiere şi, se pare, a zguduit pînă
şi calmul îngheţat al miradoarelor... Fiecare spectacol adu-
cea noi surprize.

într-o zi, mi-am dat seama că scaunul de lîngă mine
rămînea liber. Eram aşezaţi în primul rînd. Nu din cauza
sosirii noastre tîrzii, ci ca să fim singuri faţă în faţă cu Bel-
mondo, ca să putem intra pe însoritul corso fără să mai
sărim peste capete şi căciuli din vulpe... La început, locul
liber din stînga mea nu m-a mirat prea mult. Cineva, m-am
gîndit, se hotărîse să vină după jurnal, profitînd de cele
zece minute de ştiri kremliniene ca să fumeze o ţigară în
holul de la intrare.

Totuşi, jurnalul — de data asta, pe lîngă nelipsitele sec-
venţe cu decorări, am văzut nişte pescari ce depăşiseră
planul cu treizeci la sută —, jurnalul, da, s-a terminat, lu-

mina a revenit pentru o clipă apoi s-a stins din nou, dar scaunul tot nu era ocupat. Mă pregăteam deja să mă mut, scaunul acela liber mi se părea mai central...
în momentul acela, silueta enormă a unui bărbat încovoiat a lunecat pe ecranul însufleţit deja de sclipirile meridionale şi am simţit o cizmă grea lovindu-se în întuneric de picioarele mele. Spectatorul întîrziat şi-a ocupat locul, înainte ca elicopterul să vină deasupra cabinei telefonice, am aruncat o privire spre vecin...
Recunoscîndu-1, m-am lipit de scaunul meu. Voiam să mă fac mic de tot, invizibil, inexistent...
Era Ghera. Gherasim Tugai pe numele lui adevărat.
Nume pe care toţi locuitorii regiunii îl pronunţau cu o teamă respectuoasă. El era cel care „fura aur de la stat", după părerea mătusă-mii şi a prietenelor ei. Cel pe care miliţia îl căuta cu îndîrjire si cu care ne-am întîlnit într-o zi, vara, în plină taiga. Cel care, ascuns în adîncurile ei sălbatice

şi inaccesibile, spăla nisip aurifer pe un mic rîu năvalnic
si limpede, în mijlocul tăcerii cedrilor centenari.
Stăpînindu-mi teama, 1-am privit pe furiş. Scurta din
piele de urs avea mirosul vîntului rece din vastele spaţii
înzăpezite. Căciula cu urechile legate la spate amintea de
casca masivă a unui războinic nordic. Stătea într-o poziţie
degajată şi mîndră, iar silueta lui enormă depăşea tot rîn-
dul de spectatori.
Cu cît îi cercetam profilul în lumina schimbătoare şi
multicoloră a ecranului, cu atît o ciudată asemănare se des-
prindea din trăsăturile lui. Da, îmi amintea de cineva pe
care-1 ştiam bine... Dar de cine? Pe frunte avea o buclă de
păr scăpată de sub căciulă... Un nas turtit, urmare a unei
încăierări, desigur... Buze voluntare, un surîs uşor carni-
vor. Falca inferioară puternică, masivă. Şi ochiul acela că-
prui, strălucitor...
Buimăcit şi neîncrezător, am privit la ecran. Belmondo,
ieşind din azurul orbitor al unei piscine, se întindea pe un
şezlong, lîngă superba spioană. I-am scrutat profilul. Bu-
cla de păr de pe fruntea udă, nasul, buzele. Ochii... M-am
întors spre vecinul meu. Apoi spre ecran. Si din nou spre
omul în blană de urs...
Da, el era... Vraja nu se explică. Aşa că n-am încercat să
înţeleg. Am rămas într-un intermundiu ciudat, între cele
două chipuri gemene, adunate în retorta de alchimist care
era acum sala cufundată în întuneric a lui *Octombrie roşu.*
In mijlocul unei lente transmutaţii a realului în ceva cu
mult mai adevărat si mai frumos...
Am revenit la realitate tresărind. Cizmele uriaşe ale ve-
cinului meu îmi agăţaseră, în trecere, picioarele. Părăsea
sala cu un minut sau două înaintea finalului. Retorta s-a
spart. Puţin a lipsit să alerg după el, să-i şoptesc: „Aşteaptă,
o să pierzi scena cea mai frumoasă din film!" Scena în care
tînăra vecină adormea lîngă uşa eroului, dezvelindu-şi
coapsa prelungă, pe care strălucea a opta culoare a curcu-
beului...
N-am alergat. N-am strigat. Se auzea uşa laterală închi-
zîndu-se încet. Bărbatul în blană de urs dispăruse...

Cînd s-a aprins lumina, în mulţimea înceată, orbită şi
surîzătoare.am văzutdoi ofiţeri. PetKtele tunicilor erau de
un roşu aprins, semnul distinctiv al unităţilor de pază din
lagăr. Spectatorii le aruncau pe furiş priviri amuzate, care
păreau să spună: „A! aţi venit si voi..."
Da, si ei fuseseră în retorta magică. Alături de temutul
Ghera...
Nu le-am vorbit niciodată de el, nici lui Samurai, nici
lui Utkin. Mi-ar fi rîs desigur în nas. După acel straniu spec-
tacol, am înţeles că vraja se rupe tocmai pentru că omul
nu îndrăzneşte să vorbească despre ea, nici să creadă în
ea. Se dovedeşte nedemn de miracol, încercînd să-1 reducă
la o banală cauză materială.
De astfel, cît a ţinut dezgheţul, miracolele n-au lipsit.
A doua zi după apariţia misterioasă a bărbatului în blană
de urs, 1-am văzut la coadă... pe bunicul lui Utkin! A ră-
mas încurcat, prins în flagrant delict de infantilism. S-a gră-
bit să se justifice:
— Ce vreţi, toţi vorbesc numai despre asta... Un prieten
doctor mi-a povestit că un pacient de-al lui 1-a rugat să-i
amîne operaţia ca să poată vedea filmul. Aşa că...

Şi, ca să se scuze, a plătit toate cele patru bilete.
De ce Belmondo?
Cu nasul lui turtit, semăna cu mulţi dintre noi. Viaţa noastră — taiga, votcă, lagăr — modela chipuri de genul acesta. Chipuri de o frumuseţe barbară ce străbătea prin asprimea trăsăturilor chinuite.
De ce el? Pentru că ne aştepta. Nu ne abandona în pragul unui palat luxos ci, graţie balansului său între vis şi cotidian, rămînea mereu alături de noi. îl urmam în inimaginabil.
îl iubeam apoi pentru superba inutilitate a isprăvilor sale. Pentru absurdul voios al victoriilor şi cuceririlor sale. Lumea în care trăiam avea drept temelie ţelul apăsător al viitorului luminos. Eram cu toţii prinşi în sistem — ţesătoarea care se agita la cele o sută cincizeci de războaie de ţesut, pescarii care străbăteau cele paisprezece mări ale

Imperiului, muncitorii forestieri care se angajau să taie an
de an mai multă pădure. Progresul acela irezistibil marca
ţelul prezenţei noastre pe planeta Pămînt. Simbolul ei su-
prem era conferirea de medalii de la Kremlin. Pînă şi la-
gărul îşi găsea locul în acea armonie calculată — trebuiau
ţinuţi undeva şi cei nedemni, deocamdată, de marele pro-
iect, si inevitabilele deşeuri ale existenţei noastre para-
disiace.

Dar a venit Belmondo cu isprăvile lui gratuite, cu per-
formanţele lui fără scop, cu eroismul lui pentru nimic. Am
văzut forţa care se admira fără a ţinti la un rezultat, stră-
lucirea muşchilor ce nu încercau să depăşească recorduri
de productivitate. Am descoperit că prezenţa trupească
a omului poate fi frumoasă în sine! Fără nici un ţel mesia-
nic, ideologic sau futurist. De-acum înainte, ştiam că acea
fabuloasă frumuseţe *în sine* se numea „Occident".

Apoi, a mai fost întîlnirea aceea de la aeroport. Spioana
care-1 întîmpina pe eroul nostru trebuia să aibă asupra ei
un obiect, un semn de recunoaştere. Care a fost un... *karavai,*
o pîiniţă neagră rusească, tot ce putea fi mai rusesc, şi nu-
mită în ruseşte într-un film franţuzesc! Un urlet de plăcere
şi de mîndrie naţională a străbătut întregul *Octombrie roşu...*
Pe drumul de întoarcere spre Svetlaia, de data asta, a fost
unicul nostru subiect de discuţie: aşadar, acolo, în Occi-
dent, ştiau cîte ceva de existenţa noastră!

De ce Belmondo?

Pentru că a venit la momentul potrivit. A apărut în mij-
locul taigalei înzăpezite, propulsat parcă de o cascadorie
fantastică. Da, era una din cascadoriile lui — uluitoare suc-
cesiune de salturi, urmăriri, împuşcături şi lovituri de pumn,
de tumbe, viraje, zboruri şi aterizări. Aşa a aterizat în plină
taiga!

A venit în momentul în care fractura dintre viitorul fă-
găduit şi prezentul trăit era gata să ne cufunde iremediabil
în schizofrenie. Atunci cînd, în numele proiectului nostru
mesianic, pescarii se pregăteau să prindă şi ultimul peşte
din mări, iar muncitorii forestieri să transforme taigaua

82

într-un deşert de gheaţă. Atunci cînd la Kremlin un bătrîn
îl decora pe altul făcîndu-1 „de trei ori Erou al muncii so-
cialiste" si „de patru ori Erou al Uniunii Sovietice". Şi cînd
pe pieptul scofîlcit al decoratului nu mai rămînea loc pen-
tru toate acele stele din aur...

Toate acestea se regăseau în cascadoria siberiana a lui
Belmondo. Kremlinul, cele o sută cincizeci de războaie de
ţesut, votca — unic mijloc de a combate ruptura schizo-
frenică dintre viitor si prezent. Şi discul soarelui în asfinţit,
încîlcit în gardurile de sîrmă ghimpată...

A sărit dintr-un elicopter suspendat în cerul siberian,
s-a rostogolit în zăpadă şi a ţîşnit pe ecran invitîndu-ne să-1
urmăm... Era un corso pe malul mării calde. Cu privirile
întoarse spre silueta îndepărtată a viitorului luminos, noi
am înaintat pe bîjbîite pe *terra incognita* a Occidentului.

însă mai mult decît orice: iubirea...

Ce ştiam eu despre iubire, ce ştiau toţi spectatorii îna-
inte de sosirea lui? ştiam că există iubirea lui „am făcut-o".
Cea mai răspîndită, monedă curentă a vieţii sentimentale
din asprul nostru ţinut. Şi iubirea-aşteptare eternă lîngă
bac... în fine, încă una, cea pe care o găseam de obicei pe
ecranul de la *Octombrie roşu.* îmi amintesc de un film tipic

de dragoste...
Ea şi el. O potecă prin lanurile de secară, seara. Ei pă-
şesc în tăcere, cu o timiditate jucată, emiţînd din cînd în cînd suspine elocvente. Momentul decisiv se apropie. Sala în-
cremeneşte, se lipeşte *de* scaune, în aşteptarea unei logice îmbrăţişări. Tînărul colhoznic îşi scoate şapca, face un larg gest circular şi declară:
— Masa, anul ăsta, la secară, pun pariu că obţinem două-
sprezece chintale la hectar!
Un muget de frustrare zguduise întunericul sălii...
Mai ales că eroina era foarte frumoasă iar partenerul ei cu-adevărat viril. Dacă i-ar fi sfîşiat fetei rochia, am fi putut admira nişte sîni la fel de rotunzi ca aceia pe care era să-i piardă frumoasa salvată de Belmondo. Dacă s-ar fi lăsat să lunece în iarbă — ceea ce toată sala dorea cu

nesaţ —, curba coapselor ei ar fi rivalizat cu liniile senzuale ale spioanei...

Dar, pe deasupra lanurilor înserate, îndrăgostiţii nu vedeau decît silueta ceţoasă a proiectului mesianic, culmile însorite ale viitorului. Şi începeau să discute despre recoltă, înăbuşindu-şi pornirile fireşti... Sărutul venea ca un supliment mai mult sau mai puţin facultativ. Ecranul se întuneca pe imaginea lui. Şi înainte chiar de a se lumina din nou, se auzeau primele scîncete ale pruncului ce apărea în braţele fericitei mame. Evident, tenebrele momentane transpuneau cinematografic noaptea perioadei uterine...

între pudoarea oficială şi iubirea lui „am făcut-o" a camionagiilor, era aceeaşi prăpastie ce despărţea viitorul profetic de Nerlugul prezentului. Pe fundul acelei prăpăstii: casa prostituatei roşcate. O femeie cu trup obosit şi greoi. O femeie care, plîngînd, înşiră pe plapumă fotografii cu marginile dantelate. Nu *se* ştie de ce. In faţa unui adolescent care nu se gîndeste decît la pasărea moartă în el — visul lui de iubire. Pe fundul prăpastiei, noaptea de viscol, Transsiberianul întors din drum. Şi chipul şters al femeii deasupra flăcării unei lumînări, si degetele ei mîngîindu-mi părul...

Belmondo i-a întins mîna adolescentului ce ascundea lîngă inimă o pasăre moartă. L-a tras spre soarele meridional. Iar magma înfricoşătoare şi tainică a iubirii a început să se exprime cu o claritate occidentală: seducţie, dorinţă, cucerire, sex, erotism, pasiune. Ca un adevărat profesionist al iubirii, a analizat pînă şi eventualul eşec, şi decepţia ce-1 pîndeşte pe tînărul seducător la primii paşi ai aventurii sale. L-am văzut pregătind o cină la lumina luminărilor, la care-şi invitase vecina. Şi-a pus costum negru, a aşteptat îndelung si... a adormit într-o poză de gladiator învins. Ea n-a venit...

Da, saltul în prăpastia iubirii era si el un element din cascadoria lui siberiana. Iar ca să nu fie vreo îndoială în privinţa asta, a venit, deghizat în Gherasim Tugai, să se aşeze lîngă mine, în rîndul întîi de la *Octombrie roşu...*

Dezgheţul a durat doar cîteva zile. Iarna, luîndu-şi revanşa asupra acestei paranteze luminoase, a adus un suflu polar tăios, a îngheţat stelele în cristalul negru al cerului.

84

Belmondo însă a rezistat, în fiecare zi liberă, adesea chiulind de la şcoală, ne trezeam înainte de răsăritul soarelui şi plecam la oraş. A paisprezecea oară, a cincisprezecea, a şaisprezecea... nu ne mai săturam.

10

în pădure încă era întuneric. Zăpada era cînd aurită de lună, cînd de un albastru intens. Fiecare brăduţ părea un animal la pîndă, fiecare umbră era vie şi ne privea. Vorbeam puţin, neîndrăznind să rupem tăcerea solemnă a acelui regat adormit. Din cînd în cînd, o ramură de brad se elibera de căciula albă de zăpadă, îi ascultam foşnetul înăbuşit, apoi bufnitura surdă a căderii. Cristalele de zăpadă mai zburau o vreme sub ramura trezită, sclipind ca nişte paiete verzi, albastre, mov. Apoi totul încremenea din nou în somnolenţa argintie a lunii... Uneori percepeam un foşnet uşor, dar toate crengile rămîneau nemişcate. Ciuleam urechea: „Lupi?" Iar pe deasupra luminişului vedeam trecînd umbra unei bufniţe. Liniştea era atît de pură, încît ni se părea că simţim densitatea şi supleţea aerului îngheţat pe care-1 sfîsiau marile aripi cenuşii ale păsării.

în acele ore încă întunecate ale nopţii îmi plăcea să re-

vin la secretul meu...
Tovarăşii mei străbăteau pădurea ca să vadă o comedie, ca să înveţe pe de rost cîteva replici noi, ca să rîdă. Eu însă mă duceam la *Octombrie roşu* ca să particip la o miraculoasă transfigurare: curînd urma să am un alt trup, un alt suflet, iar pasărea din pieptul meu avea să salte în jurul inimii în-foindu-şi penele. Deocamdată însă nu se mişca. Şi, cu o plăcere dureroasă, îmi purtam în mine suferinţa de adult — casa femeii roşcate.
Credeam că suferinţa mea era unică, aşa cum credeam că fără seamăn va fi transfigurarea ce mă aştepta pe pămîntul făgăduit al Occidentului. As fi fost foarte surprins să aflu că Samurai şi Utkin, care lunecau lîngă mine prin taigaua adormită, duceau şi ei, sub scurtele lor îmblănite,

o suferinţă şi o nădejde. O enigmă. Un trecut misterios. Nu
eram singurul ales...
Misterul lui Samurai era aspru şi simplu. Mi I-a destăi-
nuit într-o seară de iarnă, la o lună după sosirea eroului
nostru... Eram în mica noastră baie de aburi, el în hîrdăul
lui, eu întins pe lemnul cald şi umed al laviţei. Rafale de
vînt loveau în fereastra îngustă cu zăpadă uscată, zăpada
marilor geruri. Samurai a rămas o vreme tăcut, apoi a în-
ceput să vorbească pe un ton glumeţ, vesel. Ca atunci cînd
povesteşti o şotie din copilărie. Simţeam însă că-n orice mo-
ment vocea lui nonşalantă risca să se prefacă într-un stri-
găt de durere înăbuşită...
Se întîmplase pe cînd avea vreo zece ani. într-o zi caldă
de iulie, una din acele zile fierbinţi ale verii continentale,
Samurai — încă nu i se spunea Samurai — ieşea din apă
alergînd. Gol puşcă, dîrdîia sub soarele fierbinte. Rîul nu
ajungea să se încălzească în timpul celor cîteva săptămîni
de caniculă.
A ieşit din apă şi a fugit spre tufişurile în care-şi agăţase
hainele. Deodată, împiedicîndu-se de un bolovan sau de
o rădăcină groasă, a căzut. N-a avut cînd să-şi dea seama
că nu era o rădăcină, ci o piedică pusă cu abilitate... Două
mîini 1-au înşfăcat de mijloc. In patru labe, a încercat să se
elibereze, nepricepînd încă ce se întîmplă. în acelaşi mo-
ment, a văzut în faţa lui nişte cizme din piele, a simţit o
mînă grea ce-1 apuca de părul ud. A scos un ţipăt. Cel care
îl ţinea de şolduri a început atunci să-1 lovească în rinichi
cu pumnii. Samurai si-a arcuit spinarea, a gemut, a vrut
din nou să fugă. Dar mîna grea care-1 ţinea de păr îi strîn-
gea acum şi faţa, ca o botniţă. Două degete cu unghii gal-
bene si plate i s-au înfipt în partea de jos a orbitelor — era
un avertisment: „Dacă mai ţipi, îţi sparg ochii." A avut
totuşi timp să observe că bărbatul din faţa lui se aşezase
în genunchi. A auzit înjurături şi rîsete prosteşti, puţin cam
nervoase. Samurai nu pricepea de ce, dacă voiau să-1 ucidă,
nu scoteau cuţitul pe dată... Deodată, i s-a părut că insul
din spatele lui voia să-i sfîşie trupul gol desfăcîndu-i pi-

cioarele ude. A ţipat de durere şi, aproape orbit, a văzut că
unul din agresori începea să se descheie la brăcinar...
La primejdie, copilul regăseşte mai uşor în el animalul
care n-a dispărut de tot. Agilitatea acestui animal 1-a sal-
vat pe Samurai. Trupul lui a făcut o serie de mişcări mai
rapide decît pot percepe simţurile umane. Nu erau gesturi,
ci mai curînd o vibraţie fulgurantă ce i-a străbătut trupul
din creştet pînă în tălpi. Braţul lui a respins mîna ce-i as-
tupa gura, iar în aceeaşi clipă capul i s-a lăsat uşor pe spate
pentru a slăbi presiunea degetelor ce-i intrau în ochi. Pi-
ciorul a ţîşnit brusc lovind în burta agresorului. Umărul
luneca pe iarbă împingînd trupul acela vibrant înspre rîu...
N-a putut deveni pe de-a-ntregul un tînăr animal prins
în capcană, în ultimul moment, ceva a trosnit parcă în spa-
tele lui. O durere sfîsietoare 1-a sfredelit pînă-n ceafă. A
crezut că nu mai poate face un pas. Dar de îndată ce s-a arun-
cat în apă, durerea a încetat. Ca si cum curentul rece şi su-
plu ar fi refăcut totul în tînărul trup chinuit...
Ajuns pe celălalt mal, a privit rîul fără să-i vină să crea-
dă. Niciodată nu trecuse Oleiul înot. Prea lat, prea rapid.
Nu-şi mai simţea trupul, nu-şi putea deosebi propria res-
piraţie de aceea a cedrilor. Capul ud îi vuia topindu-se în

cerul luminos. Iar undeva, în centrul acelui trup fără margini risipit în necuprinsul taigalei, se auzea vocea sonoră şi repetată a unui cuc...

Pe malul celălalt, nu a văzut pe nimeni. A aşteptat seara ca să treacă rîul din nou. De data asta a înotat ţinîndu-se de un trunchi de arbore plutitor. Oleiul devenea iarăşi de netrecut. Nu-i luaseră hainele. Pe solul frămîntat de picioare zăceau cîteva chiştoace...

Din ziua aceea, Samurai a avut obsesia forţei.

Altădată, lumea era bună. Şi simplă. Ca lumina calmă a norilor albi de pe cer şi reflexul lor în oglinda vie a Oleiului. Acum, în porii negri ai vieţii, disimulată de cuvinte, de surîsuri, băltea acea materie vîscoasă: forţa, în orice moment, putea să te prindă ca într-o plasă, să te strivească de pămînt, să te frîngă în două.

Samurai a început să-i urască pe cei puternici. Iar ca să-i poată înfrunta, s-a hotărît să-si otelească trupul. A vrut ca agilitatea de animal care-1 salvase să devină firească... Pînă la venirea toamnei, putea să treacă rîul dus-întors, fără să se odihnească. A lui a fost ideea ca, ieşind din baia de aburi, să se arunce gol în zăpadă, sub cerul îngheţat. La început, nu era decît un exerciţiu războinic... Ştia de asemeni că trebuie să-si întărească muchia palmei. Ca japonezii. Curînd, rupea ramuri groase, uscate, dintr-o singură lovitură. La treisprezece ani, avea forţa unui bărbat adult. Nu încă şi rezistenţa. Venea adesea la scoală cu faţa plină de vînătăi, cu degetele zdrelite pînă la os. Dar surîzător. Nu se mai temea de cei puternici.

Apoi, într-o zi, a schimbat o mică pepită de aur (toţi aveam cîteva) pe o frumoasă ilustrată străină. Pe cartonul lucios se vedea imaginea unei mări albastre, un bulevard mărginit de palmieri, case albe cu ferestre largi. Era Cuba. Ziarele nu vorbeau decît despre această ţară şi despre poporul ei care avea curajul să reziste puterii Statelor Unite. Ura împotriva celor puternici si-a găsit astfel un simbol planetar: Samurai s-a îndrăgostit de mica insulă şi i-a urît pe americani. Iubirea lui romantică s-a întrupat într-o figură feminină ideală: o frumoasă tovarăşă de arme, o tînără luptătoare cu farmec creol, în uniformă de camuflaj cu mînecile suflecate...

Insă această iubire, ca si această ură, venea prea tîrziu. Entuziasmul revoluţionar era hăt, în urmă: chiar si la noi, în fundul Siberiei, oamenii începeau să-si bată joc pe faţă de fostul prieten bărbos. Şi de Samurai, a cărui pasiune era ştiută de toţi. La şcoală, băieţii cîntau adesea în cor, ca să-i audă el, cuplete foarte la modă, pe melodia imnului eroicilor „barbudos" ai lui Castro, însă cuvintele erau cu totul altele, adaptate:

Cuba, dă-ne grîu'napoi!
Si votca! Haide, Fidel,
la-ţi zahărul muced, că noi
N-avem ce face cu el!

88

Samurai îi privea cu dispreţ. Nu lua în seamă insolenţa lor de nevolnici: zeflemiştii ştiau că nu va catadicsi să le aplice o corecţie... Dar, în adîncul sufletului, Samurai îşi punea o mulţime de întrebări dureroase... Mai ales din ziua în care Istoria i-a dat o ultimă lovitură sub centură. Era după o oră de geografie, în ziua aceea, profesorul vorbise despre America centrală. Cînd a sunat si sala de clasă s-a golit, Samurai s-a apropiat de catedră şi a scos din ghiozdan frumoasa ilustrată din Havana. Marea de azur, palmierii, vilele albe, trecătorii bronzaţi. Profesorul a privit-o, apoi, întorcînd-o pe cealaltă parte, a citit înscrisul.

— A, păi sigur, era înainte de revoluţie! a constatat el. Mă întrebam şi eu...

A tăcut, apoi înapoindu-i ilustrata lui Samurai, a explicat evitîndu-i privirea:

— Ştii, sînt într-o situaţie economică destul de dificilă... Fără ajutorul nostru le-ar fi foarte greu. Un prieten de-al meu a lucrat acolo, cooperant. Spune că pînă si şosetele au fost raţionalizate, o povche pe an de persoană... Mă rog, e din cauza blocadei capitaliste, desigur...

Samurai a fost răscolit. Să ţi-i imaginezi pe temerarii

„barbudos", cu pistolul-mitralieră în mînă, stînd la coadă ca să obţină o pereche de şosete!

Cînd a sosit Belmondo, Samurai avea şaisprezece ani. Toate blestematele de întrebări stîrnite de iubirea lui trădată erau pe cale să se transforme într-o rană care-1 împiedica să vadă, să respire, să surîdă. Devenise puternic, dar răul pe care voia să-1 combată se înmulţea precum capetele Hidrei — cu fiecare nouă echipă de muncitori forestieri care sosea, cu fiecare nouă încăierare între beţivani, în faţa magazinului de spirtoase. Abia clacă reuşea să cucerească o zonă îngustă de securitate în jurul propriei sale persoane. Viaţa nu se schimba. Iar frumoasa tovarăşă de arme, în pantaloni kaki şi uniformă de camuflaj cu mîneci suflecate, se lăsa aşteptată. Pe deasupra, bluginşii yankei, făcîndu-şi

apariţia pe pulpele plinuţe ale unui fiu de aparacik local,
au făcut ravagii în tinerele suflete siberiene...
Trebuia atunci să continue să rupă crengi cu muchia pal-
mei? Să treacă rîul înot ţinînd deasupra capului o bară de
fier, replică a viitoarei mitraliere? Să-i cotonogească pe ţa-
pinarii beţi? Să taie capetele Hidrei sporind răul? Să tră-
iască şi el ca pe o insulă asediată? Să-i apere pe nevolnicii
care te vorbesc pe la spate, şuşotindu-şi ironiile perfide?
Atunci 1-a întîlnit Samurai pe Belmondo. A privit ispră-
vile acelea gratuite, lupta aceea de dragul ruptei. Descope-
rea că lupta poate fi frumoasă. Că poţi lovi cu eleganţă. Că
gestul e adesea mai important decît scopul efortului. Că
mai mult ca orice contează să fii sclipitor în ceea ce faci.
Samurai descoperea amara estetică a disperatei lupte
împotriva răului. A văzut în ea singura ieşire din labirintul
întrebărilor lui blestemate. Da, să lupţi gîndindu-te numai
la frumuseţea luptei! Să te arunci de unul singur în aven-
tura războinică. Şi să părăseşti cîmpul de luptă înainte ca
nevolnicii recunoscători să vină să-ţi ridice osanale ori să-ţi
reproşeze nu ştiu ce exces. Da, să te baţi deşi ştii că victoria
va fi de scurtă durată. Ca într-un film... Editorul, învins,
ridiculizat, rămas fără perucă, se va întoarce în biroul lui
inaccesibil; pentru erou însă, cea mai bună răsplată va fi
frumuseţea celor cîteva momente finale: îmbrăţişîndu-şi
frumoasa vecină recucerită, îşi aruncă de pe balcon foile
manuscrisului spre editor şi clica lui care bat în retragere.
Ce nebunie, dar ce gest!
La o săptămînă după primul spectacol, Samurai s-a bă-
tut cu doi camionagii beţi în cantina muncitorească. Sce-
nariul încăierării clasice era integral respectat. Ţipetele
stridente ale bucătăresei, tăcerea turmei umane copleşite
de frică şi de reflexul lui „nu-i treaba mea". Şi junele prim
care se ridică din fundul sălii şi se apropie de cei doi agre-
sori. Şoferii erau nou-veniţi, nu ştiau că palma acelui tînăr
frîngea ramuri groase din prima lovitură. Două sau trei lo-
vituri ale mîinii-sabie au fost suficiente pentru a-i azvîrli în
stradă. Dar Samurai nu se mai putea mulţumi cu un ase-
menea final. S-a întors în cantină şi, sub privirile clienţilor
90
înţepeniţi în faţa farfuriilor, a pus lîngă casiera ghemuită
în spatele tejghelei o rublă mototolită spunînd:
— Nenorociţii ăia au uitat să-şi plătească ciorba!
Şi a ieşit în vîntul îngheţat, însoţit de un murmur ad-
mirativ...
întorcîndu-se acasă, s-a aşezat în faţa unei oglinzi şi s-a
privit îndelung. Un moţ de păr întunecat care-i cădea pe
frunte, un nas puţin turtit — urmă a unei lupte inegale —,
buze strînse într-un surîs voluntar, un maxilar inferior ma-
siv, obişnuit cu pumnii grei ai bărbaţilor. I-a făcut priete-
neşte cu ochiul celui care-1 privea din oglindă, îl recunoscuse.
Se recunoscuse... Nicicînd fabulosul nostru Occident nu
i se păruse atît de apropiat!
11
Soarele răsărea atunci cînd, ieşind din taiga, porneam
spre valea Oleiului. Lăsam, parcă, noaptea în regatul ador-
mit al brazilor, în umbra argintie traversată de aripile unei
bufniţe ce-şi căuta adăpost peste zi.
Discul roşu ieşea dintr-un văl rece si, încetul cu încetul,
ştergea gamele de gri şi de albastru, înlocuindu-le cu cele
de roz. Scuturîndu-ne de toropeala nopţii, începeam să vor-

bim, să schimbăm impresii despre ultima vizionare. Şi mai ales, pînă la epuizare, pînă la pierderea vocii, să-1 imităm pe Belmondo...
De data asta — mergeam pentru a şaisprezecea oară la film —, Samurai ne-a luat-o puţin înainte, intrînd cu paşi mari pe cîmpia ce atrăgea cu suprafaţa ei netedă, mov. Eu m-am oprit ca să-1 aştept pe Utkin. Ieşind din umbra pădurii, a ajuns şi el pe acel vast spaţiu liber şi luminos, a ocolit vîrful unui brăduţ îngropat în zăpadă si a venit lîngă mine.
Continuam să fiu puţin stingherit de privirea lui. De acel amestec de invidie, disperare si resemnare cu care-mi privea chipul...
De data asta, n-a fost nimic. Tîrîndu-şi piciorul beteag, împungînd cerul cu umărul drept, s-a apropiat de mine şi

mi-a surîs. Mă privea ca pe egalul său, fără amărăciune sau invidie. Nu părea să-i mai pese de mersul lui de rătoi. Am fost impresionat de seninătatea chipului său. Pornind mai departe, mi-am spus că, de o vreme, ochii lui păreau calmi şi parcă mai înţelepţi. Am încetinit puţin pasul lăsîndu-1 să treacă înainte şi, răspunzînd maşinal la vorbele tovarăşilor mei de drum, am început să mă gîndesc la misterul lui Utkin.

Şi pentru el, filmul de la şaisprezece treizeci era cu mult mai mult decît o simplă comedie burlescă...

Căci, din ziua îndepărtată de primăvară cînd trupul i-a fost strivit de sloiurile zăporului, ochii lui de copil au început *să* vadă altfel. Utkin a dobîndit atunci o vedere aparte, una la care ajungi doar trăind durerea sau bucuria extremă, în acele momente, te poţi privi ca pe un străin — de la distanţă. Un străin de nerecunoscut, în acea durere prea vie, în spasmele plăcerii violente. Preţ de cîteva clipe, suporţi acea dedublare...

Utkin s-a văzut în felul acesta. Lîngă peretele alb al unui salon de spital. Suferea atît de cumplit, că aproape îi venea să se întrebe: „Dar cine-i băieţelul ăsta slăbuţ care geme şi tremură în carapacea lui de ghips?" Da, foarte devreme, la vîrsta de unsprezece ani, a trăit această viziune — un trup schilodit care ţipă, care suferă, iar alături, nu ştii prea bine unde, privirea aceea detaşată, calmă. Prezenţa aceea, amară şi senină. Asemenea unei zile senine de toamnă, cu miros pătrunzător de frunze moarte. Prezenţa aceea era de asemeni el însuşi, Utkin o ştia, da, o parte din el. Poate cea mai importantă. Oricum cea mai liberă. N-ar fi ştiut să spună ce reprezenta pentru el dedublarea aceea. Dar, intuitiv, percepea în ea tonalitatea imaginarului moment de toamnă...

Era suficient să închidă ochii, să se pună la unison cu soarele jos, scînteind în frunzele galbene, cu mirosul limpezit al pădurii, cu aerul limpede... Putea apoi să-şi pună o întrebare calmă, dezinteresată: „Dar cine-i băieţelul ăsta care-şi tîrăşte piciorul beteag şi aţinteşte un umăr spre cer?..."

92

Lui Utkin îi plăcea să intre în ziua aceea pe care n-o văzuse niciodată, să rămînă în ea printre arborii necunoscuţi cu frunze mari, cizelate, galbene şi roşii, pe care nu-i întîlneai în taiga. Să-1 privească, prin frunzişul plin de soare, pe omuleţul care se depărta şchiopătînd, cu capul plecat sub rafalele de zăpadă...

Misterul lui Utkin... Important e că enormul triunghi de gheaţă care se desprinsese brusc de la mal i-a lăsat timp să înţeleagă ce se petrecea. A avut timp să vadă mulţimea de gură-cască ce se dădea înapoi auzind pîrîitul ameninţător, a avut timp să le audă strigătele. Şi să-i fie frică. Şi să priceapă că-i era frică. Si să încerce să se salveze fără ca ţopăielile lui să provoace rîsetele mulţimii. Şi să priceapă că-i o prostie să-i pese de rîsetele celorlalţi. Şi să gîndească: sînt eu, da, sînt eu, eu singur pe gheaţa asta care se sparge, care se răstoarnă în valuri, sînt eu, e soare, e primăvară, mi-e frică...

Durerea lui, ca un cristal cu impurităţi, va păstra praful acela de gînduri febrile şi banale. *Se* vor grava în acel cristal, în transparenţa-i de lacrimă îngheţată.

Fluviul era prea puternic, suflul lui, chiar şi în clipa ru-

perii zăporului, prea lent pentru ca nenorocirea să poată fi subită. Ochii băiatului o trăiau ca pe un film rulat cu încetinitorul. Bărbatul care, riscînd să fie strivit el însuşi de sloiuri, 1-a tras pe Utkin din apă, a strigat bucuros:

— Ia uitaţi-vă la răţoiul ăsta ud! încă puţin şi s-ar fi cufundat. .. Zău, e un adevărat răţoi!

Continua să rîdă căznit, ca să-şi ascundă propria-i teamă, ca să liniştească mulţimea de gură-cască. Utkin, care în acel moment devenea Utkin-Răţoiul, era întins pe zăpadă, încovrigat ca un ghemotoc ud, şi îl privea pe bărbatul care rîdea ştergîndu-şi de pantaloni mîinile jupuite, îl privea cu ochiul său tulbure, profitînd de ultimele clipe dinaintea durerii. Un presentiment tainic îi spunea că rîsul acela venea deja dintr-o cu totul altă epocă a vieţii lui. La fel încurajările mulţimii de curioşi, care se întrebau dacă trebuia chemată salvarea, sau dacă Răţoiul avea să-şi revină singur, uscîndu-se şi bînd un ceai fierbinte. Soarele,

de asemeni, era un soare de altădată. La fel şi frumuseţea primăverii. Tar porecla pe care tocmai o primise — Utkin* — era atribuită, de fapt, unei fiinţe ce nu mai exista — unui băiat ca oricare altul, care venise să privească pornirea zăporului, în dimineaţa aceea, o dimineaţă oarecare a vieţii sale...

Iar cînd, dintr-o dată, zăpada s-a înnegrit, cînd soarele a început să sune vibrînd, pătrunzîndu-i în trup cu masa lui de foc, cînd crestele primelor valuri de durere au început să-i biciuiască obrazul, Utkin a auzit pentru întîia oară vocea aceea îndepărtată: „Dar cine-i băieţelul ăsta care ţipă de durere scuipînd sînge din plămînii striviţi, zbătîndu-se pe zăpada topită ca un pui de pasăre cu aripile frînte?"

Faptul că nenorocirea venise fără grabă, în ritmul puterii fluviului şi a imensităţii sloiurilor, i-a inspirat lui Utkin un gînd ciudat si foarte îndepărtat de gîndurile lui de copil. A început să se îndoiască de realitatea a tot ce-1 înconjura. De însăşi realitatea...

Această îndoială a ţîsnit din ziua cînd 1-au adus acasă de la spital. Utkin era culcat într-o odaie a izbei lor, o odaie foarte curată, plină cu obiecte prietenoase ce evocau, fiecare, un ecou discret *de* amintiri, o odaie ce avea blmda tonalitate a prezenţei materne. Maică-sa a adus de la bucătărie un ceainic, a pus pe masă două ceşti, a făcut ceaiul. Utkin ştia deja că viaţa lui nu va mai fi niciodată ca pînă atunci. Că de acum înainte lumea îl va întîmpina în cadenţa mersului său şchiopătat. Că vîrtejul jocurilor prietenilor săi îl va împinge mereu din centru spre periferie, spre inacţiune. Spre excludere. Spre inexistenţă. Ştia că maică-sa va avea mereu acea veselie forţată în voce şi acea sclipire sumbră de disperare în ochi pe care nici o duioşie n-ar putea-o disimula.

Din nou, şi-a amintit nenorocirea rulată cu încetinitorul — alunecarea greoaie şi maiestuoasă a sloiurilor, ciocnirea lor titanică, zgomotul asurzitor al socului, fragmentele uriaşe

<Notă>
1. " Utka = raţă, pe ruseşte. *(N.t.)*
</notă>

ce se încălecau descoperind blocurile de o transparenţă verzuie, de peste un metru grosime. Memoria reproducea cu o precizie infailibilă şirul sincopat al gîndurilor lui de atunci. Stînd în picioare pe triunghiul de gheaţă, încercînd să-şi menţină un imposibil echilibru, se temuse că ceilalţi vor rîde de el... De vină pentru stîngăcia lui fusese, cu siguranţă, frica aceea de ridicol...

Da, totul a depins de foarte puţin. Dacă ar fi fost ceva mai rapid, dacă i-ar fi păsat mai puţin de privirile mulţimii adunate pe mal, nimic nu s-ar fi schimbat. Dacă s-ar fi îndepărtat cu cîţiva centimetri de malul fluviului, ceaiul pe care avea să-1 bea cu maică-sa ar fi putut avea cu totul alt gust, iar ziua de primăvară din spatele ferestrelor un cu totul alt sens. Da, realitatea nu s-ar fi schimbat.

Năucit, descoperea că lumea aceasta solidă, evidentă, condusă de adulţii atotştiutori, se dovedea dintr-o dată fragilă, nesigură. Cîţiva centimetri în plus, cîteva priviri batjocoritoare ale celorlalţi, şi te trezeşti într-o cu totul altă dimensiune, într-o altă viaţă. O viaţă în care colegii de ieri îşi iau zborul lăsîndu-te să şchiopătezi în zăpada topită, în care mama face un efort supraomenesc ca să surîdă, în

care puţin cîte puţin te obişnuieşti că eşti aşa, încremenind definitiv în această nouă înfăţişare.
Universul, devenit dintr-o dată nesigur, îl îngrozea. Uneori însă, fără s-o poată exprima clar, Utkin simţea o libertate ameţitoare gîhdindu-se la descoperirea sa. într-adevăr, toţi oamenii luau lumea în serios, convinşi de realitatea ei. Şi numai el ştia cît de puţin ajunge pentru a face universul lor de nerecunoscut.
Atunci a început să rămînă în toamna însorită pe care n-o trăise niciodată, printre marile frunze galbene pe care nu le văzuse niciodată. Nici măcar nu ştia cum se năştea în el ziua aceea. Dar se năştea. Utkin închidea ochii şi respira mirosul tare şi proaspăt al frunzişului... Din cînd în cînd, un mic şuşotit neplăcut începea să-i foşnească în minte: „Ziua asta nu e reală, iar realitatea e că eşti un şontorog cu care nimeni nu vrea să se joace." Utkin nu ştia ce să-i răspundă vocii aceleia, în mod inconştient, ghicea că realitatea,

depinzînd de cîţiva centimetri şi de cîteva rîsete batjocoritoare ale unor eură-cască, era mai ireală decît orice vis. Neputînd s-o spună, Utkin surîdea mijindu-şi ochii sub soarele jos al zilei sale de toamnă. Aerul era străveziu, fire lungi de păianjen pluteau în aer unduind uşor... Iar acea frumuseţe era argumentul lui cel mai bun.

Apoi, într-o zi, avea deja treisprezece ani — si doi din noua sa viaţă —, bunicul i-a dat să citească o povestire. Bunicul, ursul polar taciturn şi singuratic, fusese ziarist. Textul lui, două pagini şi jumătate bătute la maşină, purta pecetea *de* neşters a stilului gazetăresc, aproape la fel de tenace ca litera „k" a maşinii sale de scris, care de fiecare dată voia să urce mai sus decît celelalte. Detaliu pe care Utkin nici măcar nu 1-a remarcat, într-atît 1-a răscolit povestirea. Şi totuşi, istoria aceea nu avea nimic extraordinar.

Ca un reporter din vremea tinereţii lui, bunicul evoca o coloană de soldaţi, înglodată undeva pe drumurile războiului, sub ploaia îngheţată de noiembrie. Armata lor, bătută, risipită, se retrăgea din faţa diviziilor nemţeşti, căutînd refugiu mai aproape de inima Rusiei... Păduri desfrunzite, sate moarte, noroi...

„Fiecare soldat ducea cu el amintirea unui chip drag, eu însă nu aveam pe nimeni. Nici prietenă, mă credeam urît şi eram foarte timid, nici logodnică, eram prea tînăr, nici părinţi, aşa voise soarta. Nimeni la care să mă pot gîndi. Eram cel mai singur sub cerul plumburiu şi jos. Din cînd în cînd, pe lîngă coloana noastră trecea cîte o căruţă. Un cal costeliv, un morman de valize, cîteva feţe înfricoşate. Pentru ei, eram soldaţii înfrîngerii. într-o zi, am întîlnit o căruţă oprită în plin cîmp. Crepuscul ploios, vînt, drum desfundat. Mergeam în urma celorlalţi, în rîndurile noastre nu mai era nici o ordine. O femeie, cu un copil în braţe, a ridicat ochii vrînd parcă să ne spună adio. Privirea ei a întîlnit-o în treacăt pe-a mea. O clipă... S-a lăsat noaptea iar noi continuam să mergem, încă nu ştiam că îmi voi aminti privirea aceea toată viaţa, în anii războiului. Apoi, în cei şapte ani de lagăr, nesfîrşiţi. Chiar şi azi... Mergînd în asfinţit, îmi spuneam: «Fiecare duce, în noapte, o amintire
96
a lui. Acum am şi eu, iată, această privire...» O iluzie? O himeră? Poate... Dar datorită ei am străbătut infernul. Da, dacă sînt în viaţă, e datorită acelei priviri. A fost un adăpost unde gloanţele nu mă atingeau, unde cizmele gardienilor care-mi zdrobeau coastele nu ajungeau pînă la inimă..."

Utkin a citit, a recitit povestirea, şi-a povestit-o de mai multe ori. Şi, într-o zi, revenind la povestea lui simplă, s-a gîndit: „Dacă nu mi se întîmpla ceea ce mi s-a întîmplat, n-aş fi înţeles niciodată sensul acelei priviri pe care un soldat o ducea în ochii săi prin noaptea de război..."

Utkin era sigur de ziua lui de toamnă luminoasă, însă bărbatul se trezea deja în trupul de adolescent, în învelişul plăpînd şi schilodit. Lumea îşi picura savuroasa-i otravă de primăvară, ambra mortală a iubirii, lava trupurilor feminine. Utkin ar fi vrut să-şi ia zborul ca să ne-ajungă din urmă, pe noi, care planam deja în efluviile-i îmbătătoare. Elanul i se frîngea, avîntul său îl arunca la pămînt.

Avea aceeaşi vîrstă cu mine, paisprezece ani, în iarna aceea de neuitat. Partea feminină a şcolii îi arătase, în momentul nenorocirii şi cîţiva ani după aceea, o atenţie aparte.

Reflexul matern pentru un copil rănit. Dar, foarte repede, starea lui a devenit una obişnuită, deci lipsită de interes. Din viitoare mame care-1 iubeau ca pe o păpuşă bolnavă, fetiţele acelea se transformau în viitoare logodnice. Utkin nu le mai interesa.

Atunci am început să surprind privirea cu care Utkin îmi fixa chipul: un amestec de invidie, ură şi disperare. O întrebare mută, dar sfîşietoare. Iar atunci cînd, la scăldat, cele două tinere necunoscute ne priveau trupurile goale, am înţeles că intensitatea acelei întrebări putea într-o zi să-1 ucidă pe Utkin.

Dar a venit Belmondo... şi, mergînd pentru a şaisprezecea oară să-i vadă filmul, Utkin a ieşit din umbra violacee a taigalei, a făcut cîţiva paşi în direcţia mea privindu-mă cu un surîs vag, de parcă tocmai se trezise în mijlocul acelui cîmp înzăpezit, luminat de vălul violet al unui soare

matinal. Iar în ochii lui nu mai era nici o duşmănie bolnăvicioasă. Un surîs vag părea să fie răspunsul la întrebarea de altădată. Şi-a agitat braţul, arătîndu-1 pe Samurai care mergea înainte, la vreo sută de metri. Apoi a rîs încetişor:
-- Ăla vrea să vadă mai multe spioane decît noi, sau ce?
Am grăbit puţin pasul ca să-1 ajungem din urmă pe Samurai...
... Da, într-o zi Belmondo a sosit... Iar Utkin a aflat că în Occident suferinţa şi întrebările lui fără răspuns îşi găsiseră de mult o expresie clasică: mizeria vieţii zise reale si focurile de artificii ale imaginarului, cotidianul şi visul. Utkin s-a îndrăgostit de bietul sclav al maşinii de scris. Pe acel Belmondo îl simţea mai aproape. Pe cel care urca scara gîfîind dureros, cu plămînii cavernosi, ruinaţi de tutun. Da, o fiinţă vulnerabilă, în fond. Rănit cînd de grosolănia propriului său fiu, cînd de trădarea involuntară a tinerei vecine...
Cu toate astea, ajungea o foaie albă în maşina de scris şi realitatea se transfigura. Noaptea tropicală, cu filtrul magic al miresmelor ei, îl făcea puternic, rapid ca gloanţele revolverului său, irezistibil. Făcea neobosit naveta între cele două lumi ale sale, pentru a le uni, în cele din urmă, prin energia lui titanică: foile manuscrisului zburau deasupra curţii iar frumoasa vecină îl îmbrăţişa pe eroul prea puţin eroic, în acel final, Utkin vedea o inefabilă făgăduinţă.
Iar atunci cînd, la şcoală, urca pe scara mare tîrîndu-şi cu greu piciorul, îşi imagina că e scriitorul urmărit de mizeriile cotidiene, acel Belmondo al zilelor ploioase. Atît că, în film, în capul scării aştepta frumoasa vecină, plină de bunăvoinţă. Pe cînd la şcoală, din mulţimea de feţe zeflemitoare, nimeni nu-1 aştepta pe Utkin pe palier. „Viaţa e idioată, spunea în el o voce amară. Idioată şi rea..." Totuşi, există Belmondo, murmura altă voce...
La jumătatea drumului nostru, cînd soarele ajungea în punctul cel mai înalt al traseului său luminos, ne opream ca să mîncăm puţin. Vîntul care sufla de-a lungul văii era tăios. Căutam un adăpost, asezîndu-ne în spatele unui troian de zăpadă modelat de viscol. Suflul glacial trecea pe

deasupra acelei cornişe ascuţite, ziua părea liniştită, fără o adiere. Soarele, scînteierea orbitoare a zăpezii, calmul total. Puteai crede că era deja primăvară. Din cînd în cînd, Utkin şi cu mine ne lipeam palmele de pielea scurtei lui Samurai. Scurta lui, vopsită în negru, era caldă. Prietenul nostru surîdea:
— Am o adevărată baterie solară, nu-i aşa?
Eram la jumătatea lui martie, încă în plină iarnă. Dar niciodată nu simţisem mai intens prezenţa tainică a primăverii. Era acolo, trebuia doar să ştii locurile în care se adăpostea aşteptîndu-şi sorocul.
Vîntul rece, mâncarea, lumina crudă ne ameţeau, ne cufundau într-o picoteală fericită... Brusc, o rafală de vînt se spărgea cu un şuierat ascuţit în cornişa troianului, presărîndu-ne proviziile — coltuce de pîine, ouă tari, tartine cu unt — cu cristale fine de zăpadă. Era timpul să isprăvim de mîncat şi să pornim din nou. Ne puneam tălpicile şi ne căţăram pe panta albă, părăsind adăpostul. Suflul îngheţat gonea spre noi şerpi lungi de zăpadă spulberată...
La apusul soarelui, reveneam la tăcerea de dimineaţă. Vorbeam din ce în ce mai puţin, iar în curînd nu mai vor-

beam deloc, în pîcla albăstruie din zare, silueta oraşului începea să se profileze încet. Ne concentram înaintea filmului...

în timpul acelui drum, al şaisprezecelea, am înţeles un adevăr uimitor: fiecare va vedea un Belmondo diferit! O oră mai tîrziu, în întunericul sălii, observam discret chipurile lui Utkin şi Samurai. Am crezut că înţeleg de ce Utkin nu se alătura rîsetelor generale atunci cînd scriitorul se lupta gîfîind cu treptele scării. Şi de ce obrazul lui Samurai rămînea dur şi impenetrabil cînd insolitul editor se apropia de frumoasa prizonieră ca să-i taie un sîn...

12

Ieşind de la spectacol, am auzit o voce în mulţime:

— Sîmbătă, gata, îl dau pentru ultima oară. Ne ducem sîmbătă?

Ne-am oprit tustrei, năuciţi. Clădirea cinematografului,
zăpada frămîntată în picioare, cerul negru, totul ni s-a pă-
rut dintr-o dată schimbat. Fără o vorbă, ne-am repezit spre
afişul cel mare, un dreptunghi din pînză de patru metri pe
doi reprezentînd chipul eroului nostru, înconjurat de femei,
palmieri şi elicoptere. Ochii ne-au îngheţat pe data fatidică:
PÎNA LA 19 MARTIE
Cînd bunicul lui Utkin ne-a văzut feţele, a ridicat din
sprîncene şi a întrebat:
— Ce-i cu voi? Pînă la urmă 1-au ucis pe Belmondo al
vostru, aşa-i?
Nu ştiam ce să-i răspundem. Chiar şi în izba aceea mare
si primitoare în care se născuse într-o zi Occidentul, noi
ne simţeam abandonaţi. '
Totuşi, asta e viaţa: ceea ce dorim din tot sufletul se în-
tîmplă adesea sub forma de care ne temem cel mai mult.
în ziua ultimei noastre întîlniri cu Belmondo, în acel
19 martie ce avea să marcheze un adevărat sfîrşit al lumii,
am văzut un afiş nou! Diferit de cel dinainte, dar şi asemă-
nător, căci era luminat de surîsul lui strălucitor si de ochii
scînteietori pe care i-am recunoscut de departe. Se vede
că şi desenatorul se perfecţionase — Belmondo părea mai
viu, mai relaxat. Iar chipul acela luminos era înconjurat,
de data asta, de animale: gorile, elefanţi, tigri...
Mai întîi a fost o explozie de bucurie sălbatică: era El,
se întorcea! Apoi ne-a cuprins o anxietate nemărturisită,
o îndoială care-a început să ne roadă inimile fervente: îşi
rămînea fidel lui însuşi? Dar nouă?
Da, mai întîi noul Belmondo ne-a dus cu gîndul la un
impostor îndrăzneţ, ca unul din ţarii falşi care-au colorat
istoria Rusiei. Ca falsul Dimitri sau falsul Petru al III-lea,
despre care ne vorbea profesorul de istorie... Aveam un
sentiment apăsător. Al saptesprezecelea spectacol a fost
cel al marii angoase.
Tot timpul filmului, inconştient, am aşteptat de la el un
gest, o privire complice. Sau o replică anume, care să ne

liniştească atestînd autenticitatea filmului următor. Îl pîn-
deam mai ales în ultima scenă, iată-l, apare în balcon, su-
rîde, aruncă paginile manuscrisului.. .. Aici speram să fie
o punte!
Belmondo însă, cu mîna dreaptă pe şoldul vecinei cuce-
rite, rămînea impasibil. Părea să se bucure calm de suspan-
sul care pentru noi era o adevărată tortură.
După spectacol, am cercetat din nou panoul. Chipul ero-
ului nostru, pictat în culori prea noi, prea ţipătoare, ni s-a
părut artificial. I-am cercetat îndelung privirea în lumina
alburie a unui felinar nocturn. Misterul ei ne neliniştea...
în ziua premierei, am păstrat tăcerea tot timpul drumu-
lui. De data asta, fără să ne vorbim între noi, n-am mai fă-
cut obişnuitul popas pentru mîncare. Nu ne trăgea inima.
Nici vremea, de astfel, nu ne-o îngăduia. Pîcla îngheţată
ni se lipea de feţe, înăbuşea puţinele cuvinte, ştergea punc-
tele de reper după care ne orientam. Fiecare îi simţea pe
ceilalţi încordaţi, nervoşi.
într-un boschet de la intrarea în oraş, ne-am scos tălpi-
cile şi le-am lăsat într-o ascunzătoare, ca de obicei. Nu vo-
iam să părem nişte ţărănoi. Mai ales în faţa lui Belmondo.
Pînă s-a stins lumina, ni s-a părut că am aşteptat mai

bine de-un ceas. Cît despre jurnal, de data asta a ţinut o
veşnicie. Vedeam un cosmonaut, care, ca o fantomă fosfo-
rescentă, înota în jurul navei spaţiale cu mişcări de o len-
toare somnambulică. Iar vocea din *off,* deloc tulburată de
acea tăcere interstelară, anunţa cu vibraţii patetice:

— Astăzi, cînd întregul nostru popor şi întreaga ome-
nire progresistă a planetei se pregăteşte să sărbătorească
cea de-a o sută treia aniversare a marelui Lenin, cosmonauţii
noştri, făcînd acest pas important în cucerirea spaţiului,
aduc o nouă dovadă de nezdruncinat a justeţii universale
a doctrinei marxist-leniniste...

Vocea continua să vibreze în adîncurile infinite ale cos-
mosului, în timp ce fantoma scînteietoare legată de navă
se pregătea să revină în capsulă, înainta spre uşă cu aceeaşi
lentoare chinuită, centimetru cu centimetru, de parcă se

împotmolea în gelatina vîscoasă a unui coşmar. Atunci am
putut constata că nu eram singurii care-1 aşteptam febrili
pe noul Belmondo. Cînd cosmonautul somnambulic a în-
ceput să-şi vîre capul pe uşa navei iar vocea din *offa* de-
clarat că acea ieşire în spaţiu demonstra superioritatea de
netăgăduit a socialismului, s-a auzit exclamaţia furioasă
a unui spectator scos din răbdări:

— Da' intră naibii odată! Hai, intră!

Nu, nu eram singurii care ne temeam de impostura unui
fals Belmondo. Toată sala cinematografului *Octombrie roşu*
se temea să nu fie trădată...

După primele secvenţe ale filmului, brice îndoieli dis-
păruseră.. . Cu muşchii încordaţi la maximum, eroul nos-
tru escalada zidul unei clădiri în flăcări. Flăcări prelungi
riscau în orice moment să-i aprindă pelerina de mătase nea-
gră. Iar sus de tot, pe o cornişă îngustă, eroina scotea ge-
mete disperate, înălţa ochii la cer, gata să leşine...

Cea de-a o sută treia aniversare, plimbarea cosmonau-
tului somnambulic, justeţea universală a doctrinei, totul
s-a şters dintr-o dată. Sala a încremenit: va reuşi s-o smulgă
din flăcări pe frumoasa evanescentă?

Belmondo era adevărat!

Cînd tensiunea a atins apogeul, cînd întregul *Octombrie
roşu* şi-a potrivit respiraţia după ritmul escaladei temerare,
cînd toate degetele s-au încleştat de scaune imitînd efortul
degetelor agăţate de cornişa de la ultimul etaj, cînd Bel-
mondo mai rezista doar graţie magnetismului privirilor
noastre, incredibilul s-a produs...

Camera de filmat a descris un zigzag ameţitor şi am vă-
zut clădirea culcată la orizontală, pe planşeul unui platou
de filmare. Şi pe Belmondo care se ridica în picioare, scu-
turîndu-şi pelerina de praf... Un regizor îl certa pentru nu
ştiu ce greşeală de interpretare. Escalada nu era decît un
truc! Se tîra la orizontală pe o machetă ale cărei ferestre
scuipau flăcări bine controlate.

Aşadar, totul era trucat! El însă era mai adevărat ca ori-
cînd. Căci ne primise în sacrosancta bucătărie a cinema-
tografului, îngăduindu-ne să aruncăm o privire în spatele

nevăzut al magiei, încrederea pe care o avea în noi era aşa-
dar fără margini!

Clădirea aceea culcată la orizontală reprezenta, de fapt,
puntea visată, cam ca spionul din cutia de conservă. O pun-
te către o lume mai adevărată decît lumea celei de-a o sută

treia aniversări şi a doctrinelor universale.
Şi, întăriţi de experienţa noastră occidentală, 1-am urmat pe Belmondo în noua lui aventură. Ieşea din studiou sărind peste ferestrele şi pereţii clădirii în flăcări...
Redescopeream Occidentul. Lumea în care oamenii trăiau fără să le pese de umbra lugubră a culmilor luminoase. Lumea aventurii pentru frumuseţea gestului. Lumea trupurilor mîndre de forţa superbelor mecanisme trupeşti. Lumea pe care o puteai lua în serios pentru că nu se temea să se arate comică.
Dar mai ales limbajul ei! Era o lume în care orice putea . fi spus. în care realitatea cea mai încurcată, mai tenebroasă îşi găsea cuvîntul care s-o exprime: amant, rival, metresă, dorinţă, legătură... Realitatea amorfă, incalificabilă ce ne înconjura începea să se structureze, să se definească, să-şi dezvăluie logica. Occidentul se citea!
Şi repetam pe litere, cu drag, cuvintele acelui univers fantastic...
De data asta, Belmondo era cascador, încă pe jumătate analfabeţi în limbajul occidental, ghiceam totuşi în acest rol o puternică figură de stil. Da, o metaforă în carne şi oase. Cascador! Erou al cărui curaj era mereu atribuit altuia. Condamnat să rămînă tot timpul în umbră. Să iasă din joc chiar în momentul cînd eroina urma să-i răsplătească bravura. Sărutarea ei, vai, ajungea pe buzele fericitei sosii care nu făcuse nimic ca s-o merite...
La un moment dat, acest rol ingrat a fost deosebit de dur. Cascadorul a trebuit *să* se rostogolească de mai multe ori pe o scară ca să evite rafalele unui pistol-mitralieră. Rlegizorul, care avea toate apucăturile sadice ale editorului din filmul precedent, îl obliga fără milă să repete exerciţiul.

Urcatul scării devenea tot mai greu/căzătura tot mai du-
reroasă . Şi, de fiecare dată, o voce feminină exploda într-o
disperare tragi-comică:
— Doamne sfinte! L-au omorît!
Dar eroul se ridica după teribila căzătură şi anunţa:
— Nu, încă nu mi-am fumat ultimul trabuc!
Această replică, repetată de patru-cinci ori, a găsit un
neaşteptat ecou în sufletul spectatorilor din *Octombrie roşu.*
Utkin şi cu mine ne-am gîndit imediat la trabucele lui Sa-
murai şi ale fostului său idol de la Havana. Dar ecoul aces-
tei exclamaţii a fost mai profund. Ea concentra ceea ce mulţi
spectatori încercau să spună de mult. „Nu, nu, voiau să
spună mulţi dintre ei, încă nu am..." Dar nu găseau cu-
vîntul potrivit ca să explice că, da, chiar si după zece ani
de lagăr, puteai încerca să-ţi refaci viaţa. Că puteai, chiar
văduvă de război fiind, să mai speri. Că pînă si aici, în fun-
dul Siberiei, primăvara exista si că anul acesta, negreşit,
va fi o primăvară plină de fericire şi de întîlniri faste.
— *Nu, încă nu mi-am fumat ultimul trabuc!*
Expresia fusese găsită.
Si Dumnezeu ştie cîţi locuitori din Nerlug, în clipele cele
mai negre ale vieţii, n-au formulat mental această replică,
făcîndu-şi singuri cu ochiul, ca să prindă curaj.
După acel spectacol, pentru prima oară, ne-am petrecut
noaptea nu la bunicul lui Utkin, ci într-un vagon...
Samurai ne-a adus la gara din Nerlug iar acolo, sărind
peste sine, s-a îndreptat spre liniile cele mai îndepărtate, pe
jumătate acoperite de zăpadă... Ne-am apropiat de garni-
tura trasă lîngă un teren viran. Mai multe trenuri dormeau
pe liniile moarte. Samurai părea să ştie ce caută. Mergînd
printre două trenuri de marfă, a intrat deodată sub un va-
gon făcîndu-ne semn să-1 urmăm...
Ne-am pomenit în faţa unui tren de persoane cu ferestre
întunecate. Oraşul, zgomotele si luminile gării dispăruseră.
Samurai a scos din buzunar o tijă subţire de oţel, a vîrît-o
în broască. S-a auzit un ţăcănit uşor si uşa s-a deschis...
Un ceas mai tîrziu, eram instalaţi confortabil într-un
compartiment. Nu era curent electric, dar lumina înde-

părtată a unui felinar şi reflexul zăpezii ne erau suficiente.
Samurai, care pornise instalaţia de încălzire de la capătul
culoarului, ne-a făcut un ceai adevărat — singurul ceai ade-
vărat, cel care se bea în trenuri, în serile de iarnă. Am pus
pe masă mîncarea de care nu ne atinsesem la amiază. Mi-
rosul focului şi al ceaiului tare plutea în compartiment. Mi-
rosul lungilor călătorii de-a lungul Imperiului... Mai tîrziu,
lungiţi în cuşete, am discutat îndelung despre Belmondo.
De data asta, fără strigăte, fără gesturi largi. Era prea aproa-
pe de noi, în seara aceea, ca să fie nevoie să-1 imităm...
Noaptea, am visat-o pe noua lui parteneră. Pe fermecă-
toarea cascadoare. Somnul meu era transparent ca zăpada
ce începuse să cadă în spatele ferestrei negre. Mă trezeam
des, ca să adorm din nou după cîteva clipe. Ea nu mă pără-
sea, dar pentru cele cîteva secunde se muta în compartimen-
tul vecin. Cu ochii plini de întuneric, îi simţeam prezenţa
tăcută dincolo de peretele subţire care ne separa. Ştiam că
trebuie să mă scol, să ies pe culoar şi s-o aştept acolo. Eram
sigur că o voi întîlni, pe ea, pe misterioasa pasageră din
Transsiberian, însă de fiecare dată cînd visul era gata să
capete formă, auzeam zgomotul unui tren ce trecea pe o

linie paralelă cu a noastră. Aveam iluzia că cei care goneam prin noapte eram noi. Adormeam iarăşi. Iar ea revenea, era din nou acolo. Vagonul nostru gonea înspre Vest. Sfidînd zăpada şi frigul. Spre Occident.

Astfel, sfîrsitul lumii n-a mai avut loc. Iar Nerlugul a văzut încă două sau trei filme cu Belmondo. Părea că, în urma unui enorm decalaj de timp, acele comedii se rătăciseră, aruncate de valul zilelor pe un ţărm pustiu, asteptînd ani de zile ca să irupă, în sfîrşit, unul după altul.

Belmondo îmbătrînea puţin, apoi întinerea din nou, îşi schimba partenera, ţara, continentul, revolverul, tunsoarea, nuanţa pielii bronzate... Nouă însă ni se părea întru totul firesc, îi atribuiam o imortalitate foarte specială, cea mai exaltantă, aceea care-ţi permite să călătoreşti prin vîrste, să te întorci în timp, ori să te apropii de declin doar pentru a simţi mai bine gustul tinereţii.

Nu era de mirare că acea călătorie prin timp amesteca atîtea trupuri feminine superbe, atîtea nopţi toride, atîta soare şi atîta vînt.

Belmondo s-a mutat în oraş, în sala cinematografului *Octombrie roşu,* la jumătatea drumului dintre clădirea masivă a miliţiei si KGB-ului local si uzina *Comunarda,* unde se fabrica sîrma ghimpată pentru toate lagărele din acea parte a Siberiei...

A ocupat panoul cel mare, iar trecătorii de pe bulevardul Lenin nu mai vedeau uniformele cenuşii ale miliţienilor, nici enormii colaci de sîrmă ghimpată căraţi în camioane, ci surîsul lui.

Fără s-o spună, locuitorii erau siguri că autorităţile făcuseră o gafă enormă lăsîndu-1 pe omul acela, cu un asemenea surîs, să-şi stabilească domiciliul pe bulevard. Fără să-şi poată explica intuiţia lor, simţeau că surîsul acela avea să le joace un renghi conducătorilor oraşului, într-o zi...

Căci deja spectatorii constatau surprinşi că nu se mai înfiorau la vederea uniformelor cenuşii, nici nu se tulburau în faţa infamilor arici de fier din camioane. Vedeau surîsul de la capătul bulevardului Lenin, lîngă cinema, şi surîdeau ei înşişi simţind o boare de încredere în mijlocul cetii îngheţate.

Iar în faţa magazinului de spirtoase, pentru prima oară în viaţa noastră, am fost martorii unei explozii de rîs, nu ai unei bătăi... Da, toţi bărbaţii aceia aspri, roşii în obraji, rîdeau în hohote; se cocoşau nu din cauza unei lovituri în plex, ci de rîs! Se loveau peste coapse cu pumnii lor de fier, îşi ştergeau lacrimile, înjurau, rîdeau! Iar în gesturile, în strigătele lor, îl recunoşteam pe ultimul Belmondo. Era acolo, printre siberienii noştri — căutători de aur, vînători de zibeline, tăietori de lemne...

Din nou, locuitorii care treceau pe lîngă magazin îşi spuneau cu o bucurie secretă: „Da, au făcut o mare prostie, activiştii ăştia, lăsîndu-1 acolo, pe bulevard!"

Imperturbabil, Belmondo ne surîdea de departe.

In iubirea oarbă pe care i-o purtam, ne explicam toate schimbările prin prezenţa lui. Totul era, direct sau indirect,

legat de el. Ca acel tunet, ca acele fulgere de la-nceputul lui aprilie, în cerul încă iernatic, deasupra oraşului îngropat în zăpadă.

Am auzit acea furtună intempestivă noaptea, după film, lungiţi în cuşetele compartimentului nostru. Un fulger ne-a încremenit chipurile uimite. Tunetul a bubuit. Noi îl ascultam prin somnul plin de vise. Trenul nostru nemişcat părea să pornească într-o călătorie în care domnea un minunat haos de anotimpuri, climate şi timpuri. O furtună tropicală peste ţinutul zăpezilor.

Ne grăbeam să adormim din nou, în speranţa unor vise fastuoase. Dar ceea ce am văzut în călătoria aceea s-a dovedit de o simplitate neaşteptată...

Era o gară mică, mult mai modestă decît cea din Nerlug, o casă pierdută printre brazii tăcuţi. O sală de aşteptare luminată slab de o lampă ce nu se vedea. Zgomotul înăbuşit al cîtorva persoane, puţine, care nici ele nu se vedeau, un funcţionar ce-şi reprima căscatul. Mirosul unei sobe în care ardeau butuci de mesteacăn. Iar în mijlocul sălii, în faţa unui panou cu sosiri şi plecări ce nu conţinea decît cîteva rînduri, o femeie. Citea cu atenţie orele de sosire,

privind din cînd în cînd orologiul cel mare de pe perete.
Simţeam, în somnul meu, că de data asta nu aştepta za-
darnic, că dintr-o clipă în alta, negreşit, avea să vină cineva.
Cu un tren ciudat a cărui sosire nu era anunţată de nici
un panou...
Aerul nocturn, îmbibat de mirosul înţepător al furtunii,
intra în vagonul nostru adormit. Avea prospeţimea primei
înghiţituri de aer pe care o inspiră călătorul ce coboară din
tren, noaptea, într-o gară necunoscută, unde-1 aşteaptă o
femeie...
13
într-o seară, am nimerit peste un tren nou-nouţ...
Da, în vagoanele acelea nu mai urcase nici un călător.
Vopseaua verde era netedă, lucioasă, plăcuţele emailate de
o albeaţă strălucitoare, de faianţă. Prin geamurile perfect
transparente, părea să se străvadă un interior mai adînc,

mai îmbietor. Interiorul acela, cu banchete mirosind a muşama nouă, concentra în el însăşi chintesenţa călătoriilor. Spiritul lor. Sufletul. Voluptatea lor.

In seara aceea, Samurai n-a pornit instalaţia de încălzire. A scos din rucsac o sticlă ciudată, plată, pe care-a luminat-o cu o lanternă. Apoi, punînd pe masă o cană din aluminiu, şi-a turnat cîteva picături dintr-un lichid gros, cafeniu, şi a băut încet, parcă pentru a-i simţi întreaga savoare.

— Ce-i asta? am întrebat noi curioşi.

— E mult mai bun decît ceaiul, credeţi-mă, a răspuns el surîzînd cu un aer misterios. Vreţi să gustaţi?

— Nu, mai întîi ne spui ce este!

Samurai şi-a mai turnat din lichidul cafeniu, a băut mijindu-şi ochii, apoi a anunţat:

— Infuzie de Harg. Vă amintiţi? Rădăcina pe care a găsit-o Utkin. Vara trecută...

Băutura avea un gust pe care n-am izbutit să-1 identificăm, nici să-1 asociem cu vreun gust cunoscut. O savoare alcoolizată ce părea să detaşeze gura şi capul de restul trupului. Sau mai curînd să umple restul trupului cu un soi de imponderabilitate luminoasă.

— Olga mi-a spus, a explicat Samurai cu o voce care plutea deja în imponderabilitatea aceea aeriană, că nu e un afrodiziac, ci doar un simplu euforizant...

— Afro, ce? am întrebat eu, zăpăcit de acele silabe insolite.

— Eufo, cum? a făcut Utkin holbînd ochii.

Sonoritatea acelor cuvinte necunoscute avea si ea ceva volatil, vaporos...

Ne-am lungit în cuşetele noi, avînd în minte scena din film care ne impresionase cel mai mult şi care a alunecat imperceptibil în somnul nostru plin de vise de iubire demne de rădăcina Harg...

în scena aceea, fermecătoarea parteneră a lui Belmondo, îmbrăcată doar cu un sutien şi cu nişte chiloţi minusculi, smulgea faţa de masă răsturnînd o vază enormă cu un buchet superb. Şi, într-un elan sălbatic, îi propunea eroului nostru să celebreze liturghia lor senzuală acolo, pe masă.

108

Eroul eluda această ofertă extravagantă. Iar asta pentru că voia —înţelegeam noi — să ne menajeze pudoarea. Deja, vederea acelei bacante umplea întregul *Octombrie roşu* de un freamăt cu totul special. Belmondo simţea că, dacă cedează dorinţei, declanşarea unei revoluţii la Nerlug era iminentă. Cu ocuparea clădirii masive a miliţiei şi demolarea fabricii de sîrmă ghimpată *Comunarda.* Refuza aşadar propunerea, dar, ca să-şi salveze prestigiul viril în ochii spectatorilor, evoca un cu totul alt cîmp de luptă amoros:

— Pe o masă? Şi de ce nu în picioare într-un hamac? Sau pe schiuri?

Cît îl puteam iubi şi cîtă încredere aveam în el ca să luăm în serios o asemenea ipoteză! Da, crezusem cu tărie într-o atare performanţă erotică pur occidentală. Două trupuri bronzate, în picioare (!) într-un hamac agăţat de trunchiurile păroase ale palmierilor. Dezlănţuirea dorinţei era proporţională cu dezechilibrul fericit de sub picioarele lor. Frenezia îmbrăţişărilor sporea amplitudinea tangajului. Profunzimea fuziunii inversa pămîntul şi cerul. Amanţii nopţii tropicale se regăseau în căuşul hamacului, leagăn de iubire al cărui balans se potolea încetul cu încetul...

Cît despre amorul pe schiuri, eram cei mai potriviţi ca să ne imaginăm scena. Cine, mai bine decît noi, care ne petreceam jumătate din viaţă pe tălpicile pentru zăpadă, şi-ar fi putut imagina acea căldură intensă care ne înfierbînta trupurile după două-trei ore de mers? Amanţii aruncau beţele, pista se împărţea în două şi nu se mai auzea decît respiraţia gîfîită, scîrţîitul cadenţat al zăpezii sub schiuri şi rîsul unei coţofene indiscrete pe o creangă de cedru...

Preferam totuşi hamacul, era mai exotic. In seara aceea, plutind în aburii rădăcinii Harg, ne lăsam legănaţi de el. Auzeam în somn foşnetul frunzelor lungi de palmier, trăgeam în piept briza nocturnă a oceanului. Din cînd în cînd, o nucă de cocos cădea pe nisip, un val languros venea să moară lîngă sandalele noastre împletite. Iar cerul plin ochi de constelaţii tropicale se legăna în ritmul dorinţei noastre...

Treziţi în plină noapte, am rămas o vreme cu ochii deschişi, fără să facem vreo mişcare. Fără ca vreunul din noi

să îndrăznească să le spună celorlalţi ce-i trecuse prin minte.
Legănatul hamacului continua parcă şi-acu m. Ne-am gîn-
dit mai întîi la un tren care trecea pe lîngă noi şi care ne
scutura încet... Pînă la urmă, Utkin, care se culcase în cu-
şeta de jos, si-a lipit fruntea de fereastra neagră, încercînd
să străpungă întunericul. I-am auzit exclamaţia neliniştită:
— Unde ne ducem aşa?
Trenul nostru gonea prin taiga. Nu erau simple manevre
pe liniile din gară, ci, neîndoielnic, un mers rapid şi regu-
lat. Nu se vedea nici cea mai mică lumină: doar zidul impe-
netrabil al taigalei şi o fîsie de zăpadă de-a lungul liniei.
Samurai s-a uitat la ceas: era două fără cinci.
— Ce-ar fi să sărim? am propus eu cuprins de panică,
dar simţind deja începutul unei beţii exaltante.
Ne-am dus toţi trei spre ieşire. Samurai a deschis uşa
vagonului. Ni s-a părut că o creangă de brad îngheţată ne
plesneşte peste obraz, tăindu-ne răsuflarea. Era ultimul ger
al iernii, lupta ei de ariergardă. Acele vîntului, pulberea de
zăpadă şi umbra nesfîrsită a taigalei... Samurai a trîntit uşa.
— Să sari aici înseamnă să te arunci direct în gura lu-
pilor. Pun pariu că mergem deja de cel puţin trei ore. Apoi,
la viteza asta... Nu ştiu decît un om în stare s-o facă, a adău-
gat el.
— Cine?
Samurai a surîs făcîndu-ne cu ochiul:
— Belmondo!
Am rîs. Frica ne-a mai trecut. Revenind în compartiment,
am hotărît să coborîm la prima oprire, la prima aşezare de
oameni... Utkin a scos o busolă şi, după manipulări migă-
loase, a anunţat:
— Mergem spre est!
Am fi preferat direcţia opusă. Dar aveam de ales?
Legănatul vagonului a învins rezistenţa noastră eroică
la somn. Am adormit imaginîndu-ne toţi trei aceeaşi scenă:
Belmondo împinge uşa vagonului, scrutează noaptea în-
gheţată ce defilează cu toată viteza în vîrtejul de zăpadă
spulberată şi, sprijinindu-se pe scara vagonului, se aruncă
în umbra deasă a taigalei...

Am fost treziţi de o linişte şi de o nemişcare absolute.
Şi de răcoarea luminoasă a dimineţii. Ne-am luat căciulile,
rucsacurile, si ne-am repezit spre ieşire. Afară însă nu se
vedea nici urmă de locuire sau de activitate umană. Doar
coasta împădurită a unei coline care se impregna încet de
limpezimea soarelui ce răsărea...
Rămîneam în faţa uşii deschise, adulmecînd aerul. Nu
era îngheţat şi sec, ca la Svetlaia. Ne pătrundea în plămîni
cu o blîndeţe catifelată, mîngîietoare. Nu era nevoie, înainte
de a-1 trage în piept, să-1 încălzeşti în gură, ca pe asprele
pale de vînt de la noi. Zăpezile care se întindeau în faţa
noastră ne-au dus cu gîndul la un straniu dezgheţ perma-
nent. Iar pădurea ce urca pe coasta colinei era, şi ea, total
diferită de taigaua noastră, în desenul ramurilor, arborii
de aici aveau o delicateţe puţin sinuoasă, manierată. Da,
parcă erau desenate cu tuş pe un fond de zăpadă muiată,
în lumina cernută a soarelui ce răsărea. Iar în jurul trun-
chiurilor se încolăceau şerpii lungi ai lianelor. Era jungla,
pădurea tropicală, pe care îngheţul o încremenise brusc...
Deodată, printre arbori, am văzut o portocală... Da, o
pată colorată semănînd cu nişte bucăţi de coajă de porto-

cală presărate pe zăpadă, printre trunchiurile şi crengile negre. Samurai — care era prezbit — a strigat:
— Păi ăsta-i un tigru!
De îndată ce cuvîntul *a* fost pronunţat, fragmentele de coajă s-au asamblat într-un corp de felină puternică.
— Un tigru de Usuri, a şoptit Utkin cu admiraţie.
Tigrul era acolo, la două sute de metri de tren, şi părea că ne priveşte calm. Probabil că în fiecare dimineaţă traversa linia ferată prin acelaşi Ioc, şi era surprins să vadă trenul nostru nou-nouţ care-i tulbura obiceiurile de stăpîn al taigalei.
Trenul s-a pus în mişcare şi ni s-a părut că simţim tensiunea imediată din muşchii acelui corp regal, gata să facă un salt ca să evite pericolul...
Nu a mai fost, pînă la capăt, nici o oprire. Am încetat să ne mai facem griji, înţelegînd că dintr-o escapadă anodină călătoria noastră se transformase de-o bună bucată

de vreme într-o adevărată aventură. Trebuia s-o trăim ca
atare. Se va opri vreodată trenul ăsta nebun?

Busola lui Utkin continua să arate sudul. Cerul se făcea
din ce în ce mai ceţos, contururile dealurilor deveneau ne-
clare. Iar gustul vîntului ce intra pe fereastra deschisă scă-
pa oricărei definiţii: călduţ? umed? liber? nebun?

Parfumul lui aparte se intensifica, se îngroşa. Şi, de parcă
locomotiva obosea în cele din urmă să lupte împotriva ace-
lui flux din ce în ce mai dens, de parcă vagoanele noi se
împotmoleau în valul acela înmiresmat, trenul a încetinit,
a trecut pe lîngă o periferie modestă, apoi pe lîngă un pe-
ron foarte lung, şi în sfîrşit s-a oprit.

Am coborît în mijlocul unui oraş necunoscut. Cu flerul
nostru de sălbăticiune, mergeam pe bulevardul impregnat
de suflul puternic simţit încă din vagon. Voiam să ajungem
la izvorul lui. Mai întîi a fost o îngrămădire de clădiri urîte
şi joase, de antrepozite cu porţile căscate, au urmat silue-
tele negre ale macaralelor...

Si, dintr-o dată, a fost capătul lumii!

Orizontul a dispărut în pîcla călduţă. Pămîntul s-a oprit
la cîţiva paşi în faţa noastră. Cerul începea la picioarele
noastre.

Ne-am oprit pe malul Pacificului. Răsuflarea lui pro-
fundă fusese aceea care ne imobilizase trenul...

Refăcusem traseul fabulos al cazacilor de odinioară. Şi,
la fel ca ei, am rămas multă vreme tăcuţi, trăgînd în piept
mirosul iodat de alge, încercînd să înţelegem deneînţelesul.

Acum, sensul călătoriei noastre ne apărea cu claritate.
Neputînd ajunge în Occidentul viselor noastre, recursesem
la un şiretlic: mergînd spre est, ajunsesem în acest Extrem-
Orient unde estul şi vestul se întîlnesc în abisul ceţos al
oceanului. Inconştient, folosisem şiretlicul asiatic al tigrilor
din Usuri: ca să-1 păcălească pe vînătorul ce merge pe *ur-
mele* lor, fac un cerc larg prin taiga şi, la un moment dat,
ajung în spatele urmăritorului...

Şi astfel, făcîndu-ne că fugim de Occidentul inaccesibil,
ne pomenisem în spatele lui.

112

Am întins mîna spre valul ce murmura pe pietrele şle-
fuite ale plajei. Apa avea un gust aspru, sărat. Rîdeam lin-
gîndu-ne degetele...

Oraşul, în faţa imensităţii oceanului, părea aproape mic.
Semăna cu toate oraşele mijlocii ale Imperiului, cu Nerlug,
de pildă: aceleaşi blocuri din prefabricate, aceleaşi nume
de străzi — bulevardul Lenin, piaţa Octombrie —, aceleaşi
lozinci scrise pe pînză roşie. Erau însă portul, si cartierul
de lîngă el...

Aici ghiceam cel mai bine prezenţa Occidentului. Mai
întîi, vapoarele. Cu enorma lor masă albă, dominau agita-
ţia de pe cheiuri, stivele de containere, clădirile antrepozi-
telor. Ne lăsam capul pe spate ca să le citim numele, ca să
le admirăm ghirlandele de fanioane multicolore.

Mulţimea de pe străzile portuare nu avea nimic în co-
mun cu trista galerie de chipuri pe care-o întîlneai la Ner-
lug. Paltoanele în culori deschise ale femeilor, surîzătoare,
tinere, vestele negre ale mateloţilor, care, după desertul ce-
ţos al oceanului, sorbeau din ochi furnicarul de fiinţe şi
lucruri. Din loc în loc, auzeam crîmpeie de replici în limbi
străine. Ne întorceam: erau cînd faţa şi ochii oblici ai unui
japonez, cînd barba blondă a unui scandinav. Desigur, nu

rareori vedeam panouri chemînd poporul să sporească
productivitatea muncii, ori să se avînte spre victoria finală
a comunismului. Aici însă, erau cel mult o pată de culoare
în tabloul viu al cartierului...
Printre femeile cu capul descoperit, printre marinarii
purtînd bluzoane scurte şi berete cu panglici negre fîlfîind
în vînt, printre străinii cu haine elegante şi uşoare, ne sim-
ţeam ca nişte extraterestri. Scurtele noastre de oaie, căciu-
lile mari si miţoase de blană, pîslarii groşi arătau că veneam
din fundul iernii siberiene. Dar, ciudat, nu ne simţeam deloc
stingheriţi. Ghicisem imediat sufletul ospitalier al străzilor,
primitoare cu oameni veniţi din colţurile cele mai exotice
ale globului, oameni pe care nimic nu putea să-i surprindă.
Mergeam în mijlocul mulţimii animate, trăgeam în piept
vîntul iodat al largului... Nu mai eram noi înşine!

Eram dublurile noastre ideale: Amantul, Războinicul,
Poetul.
Privirea mea, la fel ca aceea a unui soim, intercepta din
zbor rapide priviri feminine aruncate în direcţia noastră.
Samurai înainta mîndru, cu un surîs imperceptibil pe buze,
cu o umbră de oboseală în ochi — un soldat după o efe-
meră victorie într-un război fără capăt. Cît despre Utkin,
el îşi dădea seama că, pentru întîia oară, nimeni nu lua sea-
ma la felul lui de a merge. Căci nu puteai înainta altfel pe
străzile acelea — vîntul desfăcea poalele paltoanelor de cu-
loare deschisă ale femeilor, făcea să fîlfîie pantalonii largi
ai marinarilor, pe străini îi făcea să se clatine. Utkin împun-
gea cerul cu umărul, şi era întru totul firesc, toţi trecătorii
aveau impresia că-şi iau zborul, luaţi de vîntul Pacificului,
în plus, erau atîtea de văzut, că ne opream tot timpul. Ut-
kin aprecia mai demult opririle în care mersul lui şchiopă-
tat dispărea... Acolo însă, pe străzile acelea, era inutil să-1
ascundă — din contră, în agitaţia teatrală a mulţimii, picio-
rul lui beteag devenea semnul unui trecut personal unic...
— Ar fi bine să cumpărăm ceva de halit, a îndrăznit în
cele din urmă să propună Poetul.
— Mai am paisprezece copeici, a spus Amantul. O pîine
pentru trei, o să ajungă.
Războinicul tăcea. Apoi, fără să ne spună nimic, *s-a* în-
dreptat spre unul din grupurile din mijlocul micii pieţe.
Vedeam oameni care schimbau pachete, cercetau haine, în-
călţări. O piaţă portuară. Samurai s-a pierdut în mulţime
cîteva minute, apoi a reapărut, surîzător.
— Mîncăm la restaurant, ne-a anunţat el.
întrebările erau inutile. Ştiam că Samurai îşi vînduse „ri-
nocerul", o pepită de aur cu o proeminenţă ce amintea de
cornul acestui animal, o pepită mare, cît unghia de la de-
getul mare. Ne spunea mereu că o păstrează pentru o si-
tuaţie deosebită...
Chelnerii ne-au privit cu un aer indecis, întrebîndu-se
desigur dacă e cazul să ne dea afară ori să ne tolereze. Ae-
rul hotărît al lui Samurai si tonul lui voluntar i-au impre-
sionat. Ne-au întins meniul.
114
La masă, vorbeam despre Belmondo. Fără să-i pronun-
ţăm numele, îi evocam aventurile de parcă fuseseră trăite
de cunoştinţele noastre apropiate sau de noi înşine. Am
început discuţia — ceva între o pălăvrăgeală mondenă şi
un dialog între agenţi secreţi.
— A greşit că s-a lăsat băgat în povestea aia cu furtul
tabloului, spunea Samurai cu vocea lui calculată, în timp
ce-şi tăia cotletul.
— Da, şi mai ales la Veneţia! întărea Utkin, intrînd cu
plăcere în joc.
— Sau măcar să fi scăpat mai întîi de amantă, adăugam
eu cu o vehemenţă voioasă. Pentru că, nu-i aşa, o fată ca
ea, goală cum era, cu fundul gol şi cu un soţ furios ca un
cîine turbat, asta, pentru un spion, e curată sinucidere...
Clienţii de la mesele vecine tăcuseră şi întorceau capul
spre noi. Era clar, discuţia noastră îi făcea curioşi. Cei trei
chelneri îşi păstrau aerul ursuz şi dispreţuitor. Nu price-
peau dacă eram nişte tineri colhoznici în plin delir, sau trei
muşi care făcuseră înconjurul lumii.
— Hai, tineret, plata rapid si fuga marş la scoală! S-au
săturat toţi de balivernele voastre...

Am văzut, la mesele vecine, cîteva surîsuri curioase. Chiar si pentru un restaurant din port, trioul nostru era prea insolit. Samurai 1-a privit pe chelner cu o indulgenţă ironică şi a anunţat ridicînd uşor tonul, ca să-1 audă toţi:

— Puţină răbdare, încă nu mi-am fumat ultimul trabuc!

Şi, fără grabă, dintr-un toc elegant de aluminiu fin, a scos o havană adevărată, lungă de cel puţin douăzeci de centimetri. Cu un gest precis, i-a tăiat un capăt şi a aprins-o. Suflînd primul nor de fum înţepător, i-a spus chelnerului rămas cu gura căscată:

— Ai uitat să ne aduci o scrumieră, tinere...

Efectul a fost năucitor. Cei de la mesele vecine şi-au stins ţigările lor jalnice; chelnerii, stupefiaţi, au dispărut în bucătărie. Samurai, lăsîndu-se pe spătarul scaunului, a început să-si savureze trabucul cu ochii mijiţi, cu privirea pierdută în depărtarea unui vis. De acolo, Belmondo ne trimitea surîsul lui cald...

Aşa am mîncat „rinocerul" de aur al lui Samurai, îl vînduse la repezeală, deci ieftin. Cu rublele ce-i rămîneau, am putut cumpăra trei bilete clasa a treia la un tren de noapte. Bilete fără loc într-un vagon ticsit, plin cu bagajele heteroclite ale unor călători puţin exigenţi în materie de confort; un bec chior din tavan *le* lumina chipurile banale şi hainele groase. Iar difuzorul din perete transmitea buletinul de ştiri al serii:

—... în cinstea celei de-a şaptezecea aniversări... colectivul a hotărît să depăşească cu unsprezece la sută...

Locomotiva a mugit, iar în tonul acelui strigăt de adio am simţit pentru ultima dată aerul răcoros şi ceţos al Pacificului...

în schimb, pasagerii au scos un oftat de uşurare — în sfîrşit! — şi au început să-si scoată din bagaje mîncarea învelită în hîrtie pătată de grăsime. Vagonul s-a umplut de mirosuri de pui fript, de cîrnat afumat, de brînză topită. Neputînd suporta acele efluvii alimentare, ne-am căţărat sus, pe plasele pentru bagaje. Rumoarea discuţiilor ajungea pînă la noi, estompată de ţăcănitul roţilor. Era un flux neîntrerupt în care se amestecau de toate: istorii alarmante despre legendarele întîrzieri ale trenurilor din cauza unor viscole cosmice, teama că pestele congelat va începe să se dezgheţe şi să picure pe hainele călătorilor, povestiri vînătoreşti, diatribe contra japonezilor care „ne jefuiesc taigaua" si, bineînţeles, inevitabile amintiri din război punctate de refrenul „pe vremea lui Stalin era mai multă ordine".

Din acea cacofonie atenuată de ţăcănitul roţilor, străbătea vocea egală a unui omuleţ fără vîrstă, un soi de chinez rusificat cu faţa rotundă, cu ochii ca nişte crăpături înguste, *negre* si strălucitoare, din care ţîşnea privirea. Era aşezat într-un colţ si, fără pauză, povestea tot felul de istorii legate de viaţa lui pe malul marelui fluviu. Povestirile se înlănţuiau, formau o saga epică adresată nu se ştie cui. Oricum, insul s-a dovedit a fi cel mai rezistent la oboseala nopţii. Toţi ceilalţi pasageri tăcuseră de mult, ghemuiţi pe băncile tari, încercînd să găsească cea mai bună poziţie între picioarele şi coatele vecinilor. Doar povestea bătrînului chi-

nez nu se mai termina. Vocea monotonă şi parcă de copil a acelui bărbat fără vîrstă umplea întunericul:

—... era de-acuma în iunie, cînd dintr-o dată a-nceput să ningă. Aveam în grădină cartofi, au îngheţat, aveam morcovi, au îngheţat, aveam trei meri, au îngheţat, totul a îngheţat. Fluviul s-a umflat şi mai mult. Peşte nu era. Atunci, Nicolai mi-a zis: în sat, la inspectoratul de vînătoare, se dau cincizeci de ruble pentru fiecare lup ucis. îi zic: da, numai că mai întîi trebuie să-i ucizi. El îmi zice: noi o să-i plantăm, lupii. Zic: cum adică, să-i plantăm? Păi, ca pe cartofi, îmi zice. Şi uite ce-a făcut. A mers în taiga, le-a găsit vizuina. Lupoaica nu era. în vizuină, şase pui. Numai că pentru pui inspectoratul nu dădea nimic. Atunci, Nicolai le-a legat picioarele cu sîrmă. Şi am plecat. El mi-a zis: lupoaica nu-si părăseşte puii niciodată. Iar puii or să crească. Numai că n-or să poată merge... Toamna, ne-am întors. Iar Nicolai i-a ucis pe toţi, cu o bîtă, ca să facă economie de cartuşe. L-am ajutat să-i care la teleagă, apoi să-i aducă-n oraş. La inspectorat, i-au dat trei sute de ruble. Nicolai a cumpărat votcă, opt sticle, ca să sărbătorim. Dar a băut prea mult, doctorul zicea că şi-a ars stomacul. Apoi

l-am îngropat, iar cu restul de bani nevastă-sa a cumpărat o piatră de mormînt pe cinste, din granit negru. Dar muncitorii care-o cărau au băut, au băut, şi...

Nu mai puteam să ascult vocea aceea. Mi-am astupat urechile. Dar povestirea părea să-mi intre în cap şi fără cuvinte, auzisem deja prea mult, puteam uşor să prevăd continuarea: au băut, iar piatra a căzut şi s-a spart...

Nu mai suportam; am coborît de pe plasa îngustă şi am început să merg de-a lungul culoarului plin de bagaje şi de picioarele călătorilor aţipiţi. Am traversat două vagoane asemănătoare cu al nostru, pline cu aceleaşi damfuri de mîncare, cu aceeaşi rumoare surdă de oameni înghesuiţi şi zgîlţîiţi, cum sînt întotdeauna călătorii din ultimele vagoane. Au urmat vagoanele de clasa a doua; aici călătorii dormeau în cusete, din care ieşeau afară picioare desculţe sau în ciorapi groşi de lînă, blocînd culoarul îngust. Trebuia să-i ocolesc cu agilitate... Apoi am ajuns la un cu-

loar gol. Toate uşile compartimentelor erau închise. Călătorii din vagonul acela dormeau deja...

Am străbătut încă trei-patru culoare mirosind a săpun de toaletă, curate, pustii. Simţeam că mă apropii de ţelul expediţiei mele... Acel misterios vagon-lit, vagon-vis... Acolo unde călătoreau puţinii occidentali ce se aventurau în ţinuturile sălbatice ale patriei noastre.

Am împins uşa, am adulmecat aerul şi, în clipa aceea, am văzut-o!

Stătea la fereastră, în spaţiul îngust dintre uşile de la capătul vagonului. Era acolo, cu privirea pierdută în tenebrele nopţii siberiene. Fuma. O ţigaretă lungă şi fină de culoare brună, în care am recunoscut replica feminină a havanei lui Samurai. Pe umeri avea o blană uşoară şi mătăsoasă. Chipul ei, în lumina discretă a vagonului de lux, nu avea nimic deosebit. Trăsăturile-i fine aveau paloarea senină a călătoriilor de întoarcere...

M-am oprit la cîţiva metri de ea, parcă mă loveam de aura invizibilă ce-i învăluia întreaga persoană. O devoram din ochi. Priveam mîna care ţinea ţigareta şi desfăcea puţin o poală a hainei de blană. Piciorul încălţat cu o botină scurtă, sprijinit pe un mic rebord al peretelui. Genunchiul, sub transparenţa întunecată a ciorapului, mă fascina. Genunchiul acela fragil lăsa să se ghicească un picior ce nu avea nimic din rotunjimea bronzată a antilopelor din filmele noastre. Nu, vedeam o coapsă prelungă si nervoasă, si auriul fin al pielii catifelate.

Deşi eram un tînăr sălbatic, pătrundeam misterul intim al chipului, al trupului acela. Nu cu gîndirea. N-as fi putut nici măcar să spun pe cine întîlnisem. însă aroma ţigaretei lungi, reflexul de pe genunchiul femeii erau suficiente pentru intuiţia mea. O priveam si simţeam că nimbul ei protector se risipeşte încet. Şi mi se părea tot mai puţin imposibil să mă arunc spre genunchiul acela, să-1 sărut muscîndu-1, sfîşiind ciorapul, urcîndu-mi tot mai sus obrazul orb...

Probabil că pasagera nocturnă îmi bănuia chinul. Peste profilul ei a plutit umbra unui surîs. îşi cunoştea nimbul

inviolabil. O amuza să-l vadă la doi paşi de ea pe tînărul barbar, un sălbatic cu coioc de oaie si căciulă mirosind a foc de lemne şi răşină de cedru. „De unde vine ursul ăsta tînăr? se va fi întrebat ea surîzînd. Parcă ar vrea să mă sfîşie..."

Tortura mea contemplativă devenea insuportabilă. Sîngele îmi zvîcnea în tîmple, iar cuvintele care se repetau ca un ecou nu spuneau nimic, şi totuşi spuneau totul: „O occidentală! Da, o occidentală... Am văzut o occidentală în carne şi oase!"

în momentul acela, trenul şi-a încetinit mersul şi, intrînd pe un pod interminabil, a înaintat greoi pe şinele devenite mai sonore. Diagonale enorme din oţel au început să defileze în spatele ferestrei. M-am repezit la uşa vagonului, am apucat mînerul şi am deschis-o cu forţă. Puterea suflului şi profunzimea hăului negru de sub mine m-au împins înapoi.

Treceam peste fluviul Amur.

Zăporul ce se pregătea în imensitatea lui neagră era cu totul diferit de simbolica descătuşare a sloiurilor care în filmele de propagandă ilustra invariabil „dobîndirea con-

ştiinţei revoluţionare de către popor". Simbolurile acelea ne dezgustau prin sclipiciul lor sterp: cîţiva intelectuali în derivă contemplau sloiurile ce curgeau pe Neva şi hotărau pe loc să se dedice revoluţiei...

Nu, Amurului puţin îi păsa de prezenţa contemplatorilor săi. Părea imobil, atît de lentă îi era gestaţia nocturnă. Se vedea o întindere de zăpadă ce se deschidea ca o pleoapă gigantică. Irisul negru — apa — apărea, se lărgea, devenea un alt cer, un cer răsturnat. Un dragon fabulos se trezea, eliberîndu-se încet de pielea veche, de solzii de zăpadă pe care şi-i smulgea de pe trup. Pielea aceea uzată, poroasă, cu crăpături verzui, forma cute, se rupea, îşi proiecta fragmentele în pilonii podului. Puternica undă de şoc a apei făcea să vibreze sonor pereţii vagonului. Dragonul scotea un lung şuierat înăbuşit, se freca de pilonii de granit, sfîşia cu ghearele zăpada de pe maluri. Iar vîntul aducea

ceţurile Pacificului, spre care se întindea capul dragonului, şi suflul stepelor îngheţate în care i se pierdea coada...

Revenindu-mi puţin cîte puţin, am privit-o pe occidentală. Profilul ei m-a frapat prin calmul său absolut. Spectacolul, pare-se, o amuza. Nimic mai mult. O observam şi, aproape fizic, simţeam că nimbul ei transparent era cu mult mai impenetrabil decît crezusem. „E zăporul pe fluviul Amur", se putea citi pe buzele ei. Da, noaptea aceea era numită, înţeleasă, gata să fie explicată.

Eu însă nu înţelegeam nimic! Nu înţelegeam unde se termina suflul titanic al fluviului şi unde începea respiraţia mea, viaţa mea. Nu înţelegeam de ce reflexul de pe genunchiul unei femei necunoscute mă tortura în halul ăsta, şi nici de ce, pentru gura mea, avea gustul ceţei îmbibate cu miresme marine. Nu înţelegeam cum, fără să ştiu nimic despre această femeie, puteam simţi atît de intens supleţea catifelată a coapselor ei, îmi puteam imagina auriul lor blînd sub degetele mele, sub obrazul meu, sub buzele mele. Nu înţelegeam de ce, o dată ghicit secretul căldurii lui aurite, era mai puţin important să posed acel trup. Şi de ce a răspîndi căldura aceea în suflul sălbatic al nopţii mi se părea deja o posedare infinit mai vie...

Nu înţelegeam nimic. Dar, inconştient, mă bucuram...

Ultimele tronsoane ale podului defilau. Amurul dispărea în noapte. Transsiberianul intra în liniştea deasă a taigalei. Pasagera nocturnă şi-a strivit restul ţigaretei în scrumiera fixată în perete... Fără să mai închid uşa, am început să alerg prin vagoane.

Ştiam că voi regăsi Orientul, Asia şi povestea fără sfîrşit a chinezului fără vîrstă. O viaţă în care totul era întîmplător şi în acelaşi timp hotărît dinainte, în care moartea, suferinţa erau acceptate cu resemnarea şi indiferenţa ierbii din stepă, în care, noapte de noapte, o lupoaică le aducea de mîncare puilor ei cu labele legate cu sîrmă, şi îi privea mîncînd, si uneori scotea un urlet de jale prelung, parcă ghicind că vor fi ucişi şi că moartea lor absurdă o va preceda cu puţin pe aceea a ucigaşului lor, la fel de crudă şi de absurdă. Şi nimeni n-ar putea spune de ce toate astea,

şi numai saga monotonă din fundul unui compartiment ticsit putea explica acea absurditate...

Am traversat culoare goale şi culoare în care atîrnau picioare goale sau în ciorapi de lînă, vagoane pline de răsuflarea grea şi de gemetele celor adormiţi, vagoane zumzăind de interminabile poveşti din război, din lagăre, din taiga — toate vagoanele care ne separau de Occident.

Căţărîndu-mă pe plasa de bagaje, am început să şuşotesc spre Samurai, culcat în faţa mea:

— Asia, Samurai, Asia...

O vorbă şi totul e spus. Nu putem, face nimic. Asia ne stăpîneste prin spaţiile-i nemărginite, prin veşnicia iernilor ei şi prin saga fără sfîrşit pe care un chinez rusificat şi nebun — totuna — o povesteşte necontenit într-un ungher întunecat. Acest vagon ticsit este Asia. Dar eu am văzut o femeie... o femeie, Samurai!... La celălalt capăt al trenului. Dincolo de grămezile de saci murdari, de plasele şiroind de peşte dezgheţat, de sutele de trupuri ce-şi rumegă războaiele şi lagărele lor. Femeia aceea, Samurai, era Occidentul pe care Belmondo ne ajutase să-1 descoperim. Dar, vezi tu, Belmondo a uitat să ne spună că trebuie să-ţi alegi

vagonul o dată pentru totdeauna, că nu poţi fi în acelaşi timp şi aici, şi acolo. Trenul e lung, Samurai. Iar vagonul occidentalei a traversat deja Amurul, pe cînd noi încă ne îmbătăm cu răsuflarea lui sălbatică...

Da, îmi spuneam replicile în întuneric, fără măcar să ştiu dacă Samurai mă auzea. Vorbeam despre occidentală, despre reflexul de pe genunchiul ei, sub luciul transparent al unui ciorap cum nu văzusem nicicînd pe un picior de femeie. Dar, cu cît povesteam, cu atît simţeam că palpitanta unicitate a întîlnirii noastre se ştergea... La urmă, am tăcut. Şi nu Samurai, ci Utkin (eram aşezaţi unul cu capul la picioarele celuilalt) a întrebat cu un şuşotit nervos:

— Iar noi, noi unde sîntem?

Vocea lui Samurai i-a răspuns, ieşind parcă dintr-o lungă meditaţie nocturnă:

— Noi sîntem pendulul, între amîndouă... Rusia este un pendul.

— Adică orice, a mormăit Utkin. Nici una, nici alta...
Samurai a oftat în întuneric întorcîndu-se pe spate, apoi a murmurat:
— Ştii tu, Răţoiule, să nu fii nici una, nici alta e deja un destin...
M-am trezit brusc. Utkin, prin somn, mă împinsese cu piciorul. Şi Samurai dormea, cu braţul atîrnîndu-i în gol. „Asia... Occidentul"... aşadar totul fusese un vis. Am simţit o stranie uşurare: Occidentul lor rămînea neştirbit, în colţul lui, chinezul continua să mormăie:
—... Iar vecinul ăsta, întorcîndu-se din război, s-a însurat cu alta, are deja trei copii, iar pe prima nevastă, pe logodnica lui, a uitat-o de mult. Iar ea îl aşteaptă în fiecare seară pe mal. Mai speră că se va întoarce... De la sfîrşitul războiului, îl aşteaptă... îl aşteaptă... îl aşteaptă...

14
— Ultima dată cînd am mers la Paris a fost în iunie 1914... Tata credea că sînt destul de mare ca să urc în Turnul Eiffel. Aveam unsprezece ani...
Astfel şi-a început Olga povestirea, în seara aceea de aprilie, într-o izbă îngropată în troiene de zăpadă.
După ce ne-am întors din călătoria noastră în Occident, adică în Extremul-Orient, Samurai hotărîse că eram destul de copţi ca să fim iniţiaţi în taina vieţii Olgăi. Ne-o dezvăluise pe un ton laconic, dar grav:
— Olga este o aristocrată. Şi a văzut Parisul...
Rămaşi fără grai, nici Utkin, nici eu nu reuşeam să formulăm vreo întrebare în ciuda muUimii de întrebări ce zumzăiau în capetele noastre. Realitatea unei fiinţe care văzuse Parisul ne depăşea...
O ascultam pe Olga. Samovarul scotea fluierături uşoare şi blînde suspine melodioase. Rafalele de zăpadă sunau în fereastră. Olga îşi aranjase părul cărunt într-o coafură ondulată, fixată cu un pieptăn mic de argint. Purta o rochie lungă cu dantele negre pe care n-o văzusem niciodată. Vorbele îi erau colorate de o îngăduinţă visătoare ce părea să spună: „Mă credeţi o babă nebună, lasă că ştiu eu... Nebunia mea este că am trăit într-o epocă de o bogăţie şi de o frumuseţe pe care voi nici nu vi le imaginaţi. Nebunia mea este că am văzut Parisul..."
O ascultam şi, nevenindu-ne să credem, descopeream epoca în care Occidentul aproape că fusese vecinul nostru de peste drum. Mergeam acolo ca să ne petrecem vacanţele! Mai mult: ca să urcăm într-un turn!... Nu ne mai reveneam. Aşadar, Occidentul n-a fost întotdeauna planeta interzisă

de acum, accesibilă doar prin intermediul feeriei cinematografului!

Nu, în amintirile Olgăi această planetă era un fel de cartier mărginaş şi pitoresc al Sankt-Petersburgului. De unde, într-o zi, venise în familia lor o anume domnişoară Verriere, care o învăţa pe micuţa Olga o limbă cu „r"-uri ciudate, vibrante şi senzuale...

— înţelegeam deja destul de bine franceza, ne spunea Olga, ca să pot descifra romanele pe care le citea soră-mea mai mare, şi pe care le ascundea în noptieră... în trenul care ne ducea la Paris am reuşit, pentru întîia oară, să pun mîna pe unul din acele volume interzise. Intr-o zi, ieşind din compartiment, soră-mea şi-a uitat cartea pe cuşetă. Am aruncat o privire pe culoar: pălăvrăgea cu Dra Verriere. Am deschis cartea şi, imediat, am nimerit peste o scenă care m-a făcut să uit de existenţa celorlalţi şi chiar de a mea...

Olga ne mai toarnă o ceaşcă *de* ceai, apoi deschide un volum cu pagini îngălbenite şi, cu voce scăzută, începe să citească...

Citea în franceză şi ne dădea nouă o traducere, uii rezumat? Sau era un text în ruseşte? Nu-mi mai amintesc. N-am reţinut, în seara aceea, nici titlul romanului, nici numele autorului. Trăiam sub socul puternic al imaginilor ce inundaseră brusc odaia din izba înzăpezită.

Era un dineu monden, într-un fabulos Paris romantic.

Un supeu în înalta societate, după un bal mascat... Splendoarea decorului, aurul viu al luminărilor, convivii eleganţi şi îmbrăcaţi luxos ai unui festin rafinat. Femei scînteietoare. Mîncăruri delicioase, carafe, lustre, flori. Un tînăr dandy, aşezat în faţa iubitei sale, schimbă cu ea priviri pasionate. Deodată, distrat şi stîngaci, scapă o furculiţă. Se apleacă, ridică uşor faţa de masă şi... lumea se năruie! Piciorul superb al iubitei e aşezat pe piciorul celui mai bun prieten al său şi-1 mîngîie încetişor. Da, picioarele lor sînt lipite, iar din cînd în cînd şi le strîng şi mai tare... Iar cînd tînărul dandy se ridică, ochii femeii îl întîmpină cu acelaşi surîs iubitor... El fuge. Fuge printre ruinele iubirii sale...

124

Rămăsesem muţi în faţa acelui picioruş feminin mîngîind pantoful amicului perfid, în fata acelor picioare lipite pe sub faţa de masă. în faţa acelei furculiţe... Nimic din universul nostru nu corespundea rafinamentului voluptuos al scenei. Căutam cu disperare în anturajul nostru un picior capabil de o asemenea mîngîiere, de o asemenea trădare. Prin faţa ochilor noştri defilau pîslari uriaşi, mîini roşii, pline de crăpături...

Olga continua să citească. Eroul disperat spera să afle consolare la cea mai bună prietenă a iubitei sale. Măcar ea trebuia să-i înţeleagă şi să-i împărtăşească durerea. Iar prietena se arăta foarte înţelegătoare, sensibilă. Un suflet geamăn părea să-şi întindă aripile spre el... însă în toiul lamentaţiilor sale, eroul observa că rochia femeii, aşezate în faţa şemineului, lunecase — din neatenţie, desigur — dezgolindu-i genunchiul şi chiar pielea fină a coapsei. Discret, şi crezînd că stîngăcia femeii se datora emoţiei provocate de povestea lui, tînărul îşi ferea privirea, sperînd că pînă la urmă confidenta sa îşi va remarca neglijenţa. Peste cîteva clipe, aruncă din nou o privire furişă: genunchiul, coapsa se oferă iarăşi privirii sale, cu o dezinvoltură si mai flagrantă. Un gînd nebunesc îi vine în minte: prin acea pos-

tură provocantă, sufletul geamăn îl invita să uite de necaz între coapsele sale! Privirile lor se întîlnesc, ochii femeii sînt umezi de dorinţă...

într-adevăr, cu ce puteam noi compara uluitoarea complexitate sentimentală a Occidentului care ni se dezvăluia în seara aceea? în ce termeni să exprimăm erotismul atît de nuanţat al acelei scene de seducţie? Femeia aşezată în fotoliu, dezvelindu-si, versată, piciorul. O femeie care continuă să asculte mărturisirile dureroase ale tînărului îndrăgostit trădat, care-i arată întreaga compasiune, iar în acelaşi timp, pe nesimţite, îşi ridică poalele rochiei... Nu, o asemenea dialectică senzuală nu avea echivalent în limbajul nostru de oameni ai taigalei!

Din noi trei, eram singurul în stare să mi-o imaginez pe confidenta seducătoare ce-şi dezvelea coapsa roză şi fină. Căci o văzusem! Era pasagera nocturnă, din seara întoar-

cerii noastre de la Pacific. Ea era. Tot ea era iubita infidelă
al cărei picior mîngţîia pe sub masă piciorul perfidului con-
viv. I-am recunoscut paloarea pielii şi eleganţa botinei spri-
jinite de rebord. „Şi cine ştie, îmi spuneam în seara lecturii,
dacă nu fugisem ca un imbecil, dacă pasagera, desfăcîndu-şi
haina de blană, nu avea să-şi ridice încet poala rochiei con-
tinuînd să privească pe fereastra neagră cu o atenţie exa-
gerată!"

Surîsul pe care Belmondo ni-1 arunca de la capătul bu-
levardului Lenin nu era deci atît de simplu. Occidentul bal-
near al frumoaselor antilope bronzate, Occidentul eroic şi
aventurier al cascadoriilor ameţitoare ascundea un alt Oc-
cident: un Occident voluptuos, un regat de inimaginabile
perversiuni sexuale, de rafinate fantezii erotice, de capri-
cioase arabescuri afective...

Ne opream la hotarul acestui continent necunoscut.

Drept ghid o aveam pe fetiţa de la începutul veacului, care,
într-o zi, deschizînd un roman în trenul Sankt-Petersburg-
Paris, nimerise peste acele rînduri care-o vrăjiseră:

*Iubita mea îmi dăduse întîlnire în acea noapte, iar eu duceam
încet paharul spre buze în timp ce o priveam. Cînd m-am întors
să iau o farfurie, mi-a căzut furculiţa...*

în tot acel timp, n-am încetat să mă gîndesc la femeia
roşcată din izba îngropată în zăpadă. Amintirea mea deve-
nise chiar mai intensă. Descoperind Occidentul, noaptea
aceea de viscol îşi pierduse sensul ei tragic — prostituata
roşcată se transformase foarte logic în prima mea experienţă
amoroasă, în prima mea cucerire. Aşteptam cu ardoare ur-
marea. Le vedeam deja pe viitoarele mele iubite: cînd fru-
moase spioane cu trupuri robuste şi bronzate, promiţînd
toride lupte corp la corp pe nisipul fierbinte al oceanului,
cînd seducătoare languroase cu farmece decadente şi per-
verse...

Femeia roşcată devenea materia acelor fantasme — ar-
gilă de carne, magmă corporală pe care-o voiam anonimă.
Nu aveam nevoie decît de greutatea ei fizică, de greutatea

sînilor, de masa coapselor, de caldul volum al şoldurilor.
Sculptam la nesfîrsit acea materie, dîndu-i forma viselor
mele despre Occident. Da, era materia amorfă ce se lăsa
modelată de dalta spiritului occidental. Frînturile haotice
şi febrile ale nopţii de viscol se legau într-o intrigă amo-
roasă, trupul mare al Roşcatei se acoperea cu haine ele-
gante, picioarele ei — cu luciul transparent al ciorapilor.
Iar din penibila noastră acuplare sub un bec orbitor, nu
rămînea decît senzaţia de îmbrăţişare ce se distila alune-
cînd sub lumina discretă a unui compartiment de lux, spre
semiîntunericul unui salon, unde, în faţa focului din şemi-
neu, o femeie îşi dezvelea pe nesimţite delicata-i nuditate...

Claritatea occidentală alunga tot ce fusese haotic în noap-
tea aceea. Fotografiile întinse pe plapumă, lacrimile, stîn-
găcia ei de femeie beată mi se păreau acum o zgură măruntă,
fărîmituri de lut îndepărtate de o daltă ştiutoare şi precisă.

Femeia roşcată era tot timpul în faţa privirii mele inva-
date de trupurile feminine în formare. Dar nu mai era ea —
transformată de ştiinţa mea occidentală, de nerecunoscut
sub noile-i vesminte. Cît despre chipul ei, îi uitasem expre-
sia încă din noaptea aceea. Zăpada, oboseala, beţia făcu-
seră din ea o acuarelă spălăcită. Asta îmi uşura foarte mult
sculptura amoroasă.

Ciudat, pe măsură ce trupul prostituatei roşcate se es-
tompa, simţeam şi mai mult nevoia s-o revăd, să refac acea primă experienţă, privind-o însă cu totul alţi ochi. Să refac provizia de magmă trupească pentru fantasmele mele. Să posed trupul acela mare şi puternic, uzat, luîndu-mi materia primă a senzaţiilor pe care aveam să le şlefuiesc mai apoi. Să-i folosesc abundenţa aflată la-ndemînă, în aşteptarea Occidentului.

Apoi, de-acum înainte, reîntîlnirea cu ea avea pentru mine importanţa unui simbol. Nu mai suportam soarta lui „nici una, nici alta". Trebuia să aleg. Nu puteam trăi pendulînd între chinezul pe jumătate nebun, pierdut în povestea lui fără sfîrşit, şi universul lui Belmondo, între Orient şi Occident. Iar alegerea noastră era definitivă. Vizita la prostituata roşcată avea să tragă o linie finală sub povestea Asiei. Avea să fie un adio fără întoarcere.

15

Mi-a trebuit mult timp pînă m-am hotărît să mă duc la Kajdai. Zilele treceau iar eu nu eram singur niciodată. Filmul de la optsprezece si treizeci, ceaiul la Olga — toate momentele libere ni le petreceam împreună.

O seară de aprilie, călduţă şi tăcută, a făcut posibilă acea întîlnire de adio...

După-amiază, am simţit cu toţii, în aer, că iarna va purta ultima bătălie de ariergardă. Cerul s-a acoperit, s-a încălzit, s-a întunecat într-o aşteptare înnorată. Fulgii mari de zăpadă au început să se învîrtă într-un vîrtej din ce în ce mai bogat, din ce în ce mai ameţitor. Era începutul ultimului viscol. Prin oftatul acela stins, prin suflul acela moleşit, iarna voia să-şi arate puterea primăverii victorioase care bătea la uşă. Ca o pasăre istovită de călătoria lungă de şapte luni, avea să-şi agite cu disperare marile-i aripi albe, iar la sfîrşit avea să-şi ia zborul lăsîndu-ne izbele sub stratul moale al pufului ei de zăpadă...

A doua zi, satul s-a trezit îngropat. De data asta însă, iarna era gata, o simţeam. Stratul de *zăpadă* pe care-1 străpungeam cu o lopată din placaj era uşor, luminos, şi se năruia singur — într-o cădere moleşită. Iar soarele, la suprafaţă, era deja cu totul primăvăratec. Strălucea cald peste cîteva hornuri ce ieşeau din zăpadă, peste vîrfurile înnegrite ale acoperişurilor. Dinspre taiga venea un miros dens, tulburător, mirosul năvalnicei treziri a nenumărate vieţi vegetale. Iar o stăncuţă, nemăsurat de mare într-un plop devenit foarte mic, cîrîia cu o bucurie smintită şi dezordonată. Cînd m-a văzut ieşind din tunelul meu, s-a avîntat în cer umplînd văzduhul cu chemările-i bete. Apoi, în liniştea însorită, am auzit murmurul picăturilor ce se formau pe acoperişul încălzit de raze. Naşterea tainică a primului pîrîiaş...

Seara, am pornit spre Kajdai. Nu din satul nostru, ci din Nerlug. Acolo, în oraş, cumpărasem ceva ce nu mai ţinusem niciodată în mînă: o sticlă de coniac. Era plată şi

o puteam strecura uşor în buzunarul scurtei. Din cînd în cînd o scoteam, îi scoteam dopul care ieşea cu un sortii t plăcut si trăgeam o duşcă ce-mi ardea gura.

Nu mai vedeam decît trupul femeii roşcate. După fiecare duşcă, îl mînuiam cu tot mai multă îndemînare, îl apucam fără menajamente. Scotoceam trupul acela pentru a-i lua ceea ce visul meu, mai tîrziu, avea să modeleze. Şi eram tot mai mîndru de virilitatea mea arogantă. Vedeam în ea semnul rupturii definitive cu trecutul. Da, trebuia să dispreţuiesc trupul acela mare şi amorf, să-1 umilesc, să-i impun o forţă trufaşă. Lunecînd pe cîmpia inundată de lumină arămie, mă excitam imaginîndu-mi acel trup-argilă. Palmele mi se umpleau de masa grea a sînilor pe care îi trăgeam, îi frămîntam, malaxînd, torturînd materia lor granuloasă. Mîna nu mi se mai crampona prosteşte de umărul ei, ca prima dată, ci se pierdea în grosimea moale a coapselor. Mă simţeam un sculptor, ca un artist luîndu-şi materia din natura generoasă dar lipsită de simţul formelor. Şi, de asemeni, mă simţeam un occidental — o fiinţă la care dorinţa, iubirea, trupul feminin sînt învestite cu orgolioasa limpezime a gîndului.

Datorită lecturilor Olgăi, mă familiarizam cu acea limpezime pe zi ce trecea. Eram sigur că lumina aceea minu-

nată putea explica sentimentele cele mai tenebroase. Chiar şi această vizită la o femeie pe care n-o iubisem niciodată şi al cărei trup mă înfricoşa cu masa lui năruită, în mintea mea, puţin cîte puţin, dorinţa de a o revedea se asocia cu eleganţa perversă a femeii-confidentă, care îşi dezvelea uşor pielea roz-pală a coapsei. Şi care păstra în privire un reflex de compasiune aproape maternă...

Da, la un moment dat, m-am simţit pervers. Deci adult. Deci eliberat de tot calabalîcul de fleacuri sentimentale pe care mintea mea le tîrîse odinioară într-un flux indistinct. Eram pervers, înţelegeam lucrul ăsta, deci eram un occidental! Si liber, căci, fără nici o tulburare, aveam să fac tot ce voiam cu trupul acela care mă aştepta deja. Apoi aveam s-o părăsesc, fără ca femeia roşcată să ştie că era ultima noastră întîlnire...

Fericit că am înţeles în sfîrşit totul, m-am oprit în vîrful unui troian uriaş de zăpadă ce domina valea Cleiului. Mijindu-mi ochii în lumina apusului, am scos dopul şi am băut o înghiţitură zdravănă din lichidul cafeniu al cărui nume străin suna atît de bine. Iar în minte îmi răsunau, în toată limpezimea lor occidentală, cele cîţeva fraze ce exprimau perfect ceea ce mă pregăteam să trăiesc:

Nu ştiu ce forţă disperată mă împingea la asta, simţeam un fel de dorinţă surdă s-o mai posed o dată, să beau pe trupul ei superb toate aceste lacrimi amare, apoi să ne sinucidem împreună, în fine, o uram şi o adoram...

La gară, am intrat în hol cu un pas hotărît, cu siguranţa unui cuceritor. După călătoria pe ţărmul Pacificului, totul în clădirea aceea mi se părea mic, ţărănesc. Panoul prăfuit cu mersul trenurilor, şirul de becuri chioare sub abajurul lor de sticlă mată, cîţiva călători cu bagajele lor rustice.

M-am dus în mica sală de aşteptare. Mi se părea că văd deja reflexul părului roşcat deasupra rîndului de scaune...

Dar femeia nu era acolo. Surprins, am dat ocol sălii: vitrina cu surîsul decolorat al cosmonauţilor, bufetul cu vînzătoarea somnoroasă, geamurile îngheţate... Nu-mi imaginam că femeia roşcată ar putea să lipsească. Mai ales într-o zi cu viscol... Ziua unei alegeri atîţ de importante şi definitive!

Am ieşit pe peron. Vagoanele dormeau sub plăpumile groase de zăpadă. O măturătoare înarmată cu o lopată mare croia încet o pîrtie spre magazii. „Unde poate fi la ora asta?", m-am întrebat agasat, văzînd toată inerţia aceea provincială. Deodată, un răspuns simplu mi-a venit în minte: „Ce tîmpiţ pot să fiu! Probabil e cu cineva... In clipa asta, cineva o «face»!"

Am simţit că o bucurie răutăcioasă îmi strîmbă buzele într-un surîs veninos. Cu un pas rapid, am traversat gara şi, luînd-o pe pîrtiile făcute prin troiene, m-am dus spre celălalt capăt al Kajdaiului, spre izba femeii roşcate...

„Da, am să aştept la uşa ei, îmi spuneam, am să aştept să termine..." Iar perversitatea dorinţei mele creştea în in-

130

tensitate. Îi simţeam gustul pe buzele mele arse de alcool. Trupul Roşcatei va fi, încă, fierbinte. Un aluat încălzit, gata de frămîntat...

Din izba ei, nu se vedea decît coama acoperişului, hornul cu capacul lui înnegrit. Şi mesteacănul pe jumătate îngropat în zăpadă, cu căsuţa pentru păsări. Soarele dispăruse deja în spatele lizierei crenelate a taigalei, în asfinţitul de aprilie, albastru şi limpede, crengile mesteacănului, coama acoperişului, contururile troienelor imaculate se profilau cu o claritate miraculoasă. Iar în mijlocul acelei seninătăţi, cu o stranie detaşare, îmi simţeam propria prezenţă, ca un arc întins să plesnească.

Am văzut în zăpadă o urmă lungă şi întunecată: tunelul care ducea la uşa izbei. M-am apropiat cu grijă, ca să nu se audă scîrţîitul paşilor. Tunelul era deja plin cu umbra vineţie a serii.

Am văzut treptele de zăpadă tasată ce coborau spre intrare. M-am aplecat deasupra tunelului îngust, am privit înăuntru...

Spre marea mea uimire, uşa izbei nu era închisă. O lumină slabă lumina cerdacul şi pragul casei. Mai întîi am auzit un ciocănit uşor, o serie de lovituri uşoare, cum face de obicei o toporişca despicînd surcele pentru foc. Da, ci-

neva se pregătea să facă focul şi deschisese uşa ca să aerisească izba îngropată în zăpadă. Zgomotul acela familiar m-a descumpănit. Să cobor imediat? Să mai aştept puţin? In clipa aceea am auzit vocea...

Era un cîntec ce părea să vină de foarte departe, de parcă trebuise să străbată spaţii nesfîrşite înainte de a începe să curgă în izba înzăpezită. Vocea abia se auzea, dar exista în ea acea uimitoare, pură şi adevărată libertate a cîntecelor pe care le cînţi în singurătate, doar pentru tine, pentru vînt, pentru liniştea serii. Cuvintele veneau în ritmul respiraţiei, întrerupte din cînd în cînd de trosnetul lemnului despicat. Nu se adresau nimănui, ci se topeau pe nesimţite în umbra albastră a aerului din ce în ce mai răcoros, în mirosul zăpezii, în cer.

Nu mai mişcam, ciulind urechea la glasul ce venea din
adîncul zăpezii.
Povestea din cîntec era foarte simplă. Una pe care ar fi
spus-o orice femeie, seara, cu privirea pierdută în dansul
fluid al flăcărilor. Aşteptarea disperată a iubitului, pasărea
ce-şi ia zborul — fericită, pasărea! — deasupra stepei, ge-
rul ce arde florile verii...
Da, povestea o ştiam pe de rost. Nu ascultam decît vo-
cea. Şi nu mai pricepeam nimic!
Era vocea aceea, simplă şi blinda, era cerul, al cărui hău
întunecat se umplea cu primele stele, era suflul tăios al tai-
galei apropiate. Şi mesteacănul singuratic cu căsuţa lui
încă goală, păstrînd o tăcere atentă în aerul mov al crepus-
culului.
M-am ridicat de la gura tunelului, am privit în jur. Vo-
cea care curgea sub cer, ieşind din umbra violetă de sub
tălpile mele, părea să lege în chip misterios liniştea limpede
a serii de prezenţele noastre, a mea şi a ei, atît de apropiate
şi atît de diferite. Cu cît mă impregnam de acea tainică ar-
monie, cu atît visurile mele febrile mi se păreau mai ne-
însemnate, în mintea-mi tînără si beată se stingeau încet
replicile disputelor care mă tulburau de-atîtea zile. Mai
întîi nişte cuvinte monotone, ca ale bătrînului chinez din
tren: da, spunea el, asta-i viaţa, o prostituată roşcată al că-
rei trup va potoli dorinţele bărbaţilor tineri şi mai puţin
tineri, care vor muri cu toţii cînd o să le vină sorocul, apoi
va veni o altă femeie, brunetă sau poate blondă, şi alţi băr-
baţi vor căuta în trupul ei scînteia de negăsit a iubirii; vor
fi alte ierni şi alte dezgheţuri, si alte viscole, şi veri scurte
ca momentele de plăcere, iar în viaţa acelei femei va exista
întotdeauna o seară în care, stînd în faţa focului, va cînta
încetişor un cîntec pe care nu-1 va auzi nimeni...
Astfel vorbea în mintea mea glasul impasibil al Asiei.
O altă voce o întrerupea ca să şuşotească: prima dată
ai fost naiv şi inconştient, acum încearcă să te bucuri de
dorinţa ta conştientă, si de faptul de a-ţi înţelege dorinţa,
de gîndul tău biruitor. Cu trupul acesta, cu senzaţiile trăite

de tine, alcătuieşte o poveste frumoasă de dragoste. Spu-
ne-o, poveste.şte-o, gîndeste-o!
Ecoul acelor cuvinte s-a stins... îndepărtîndu-mă de izba
femeii roşcate, m-am dus să mă aşez în zăpadă, cu spatele
sprijinit de un cedru. Mi-am scos căciula, mi-am descheiat
scurta de blană. Vîntul şerpuitor mi-a îngheţat fruntea
umedă. O stea joasă strălucea pe cer ca o lacrimă şovăiel-
nică. Clipa pe care o trăiam avea şi ea puritatea fragilă a
unei lacrimi. Tot universul acela nocturn părea un cristal
viu atîrnat de genele unei fiinţe nevăzute. Mă simţeam pri-
vit de ochii aceia imenşi. Eram înlăuntrul acelei lacrimi fra-
gile, în limpedea ei densitate.
Din tunelul îngust urca glasul îndepărtat al femeii roş-
cate. Da, al femeii cu trupul mare şi veştejit, cu chipul tocit
de privirile tuturor bărbaţilor care se vînzoliseră pe pînte-
cul ei, cu veşnica-i aşteptare a unui tren ce nu mergea nică-
ieri, cu fotografiile ei cu margini dantelate, cu lacrimile ei
bete...
Ea era toate acestea. Si era alta, cu totul diferită. Vocea
care se înălţa spre freamătul primei stele. Cîmpia albi.; ce
se poleia cu transparenţa albăstruie a nopţii. Mirosul de
fum al focului răscolit. Şi ochii aceia imenşi umplînd în-

treaga adîncime a cerului.
Genele mi-au tremurat, totul s-a topit, s-a tulburat. O dîră caldă mi-a mîngîiat obrazul...
Niciodată nu mă întorsesem în sat atît de tîrziu. Niciodată nu mersesem atît de mult pe creasta lungă a troienelor ce dominau Oleiul, în umbra taigalei adormite. Abia înaintam, fără să mă gîndesc la vreun pericol, sau la prezenţa nevăzută a lupilor, în asemenea clipe, omul este cruţat de soartă, condus ca un somnambul de clarul de lună... încercam să-mi amintesc chipul femeii roşcate. Zadarnic. Acolo unde-i căutam trăsăturile, apărea ovalul palid pictat cu acuarelă spălăcită. Deodată, mi-am reamintit fotografiile. O femeie tînără cu un copil în braţe, silueta ei pe iarba însorită, scînteierea unui rîu... Mergeam privind ochii aceia surîzători.

La fel ca monograma ghicită într-un păienjeniş de linii, ovalul tern s-a luminat, s-a precizat dintr-o dată. Femeia roşcată mă privea cu ochii tinerei necunoscute din fotografii, îşi regăsea chipul de altădată, în amintirea pe care i-o păstram.

Cînd am ajuns acasă, mătuşa nu mi-a spus nimic. Mi-a deschis uşa încercînd să nu-mi întîlnească privirea şi a plecat să se culce din nou, gîndindu-se probabil că veneam de la prima mea întîlnire de dragoste, de la prima mea aventură de bărbat...

M-am trezit în mijlocul nopţii, în somn, am crezut că înţeleg în sfîrşit de ce căsuţa pentru păsări îmi evoca insistent o amintire confuză. Pentru că fusese meşterită cu multă grijă şi fineţe. Pereţii, acoperişul şi stinghia erau ornamentaţi cu şanţuri cioplite în lemn. Da, îmi amintise de marginile dantelate ale fotografiilor. Erau urmele unei vieţi pe care cineva o visase frumoasă, chiar şi pentru micile fleacuri ale existenţei. „Cît de mult a iubit-o pe femeia aceasta!", am murmurat încet în întuneric, surprins eu însumi de cuvintele mele.

Cîteva zile mai tîrziu, într-un incendiu solar, şahul a luat-o din loc: Oleiul s-a urnit, a rupt gheaţa, a pornit-o spre sud. Spre fluviul Amur.

îmbătaţi de agitaţia plină de prospeţime luminoasă, simţeam că ne ia ameţeala. Cerul se prăvălea în şuvoaiele curentului. Izbele noastre navigau printre zăpezile încă intacte, între pereţii întunecaţi ai taigalei.

Contemplam tustrei curgerea lentă. Utkin rămînea la doi paşi în spatele nostru. Era pentru prima oară, după atîţia ani, cînd venea să privească zăporul...

De altfel, eliberarea acelui flux primăvăratec n-avea nimic din forţa devastatoare a Amurului. Şi nimic simbolic. Pur şi simplu carapacea hibernală a rîului se rupea. O carapace de zile, de amintiri, de clipe, care pleca spre sud, în scrîşnetul melodios al sloiurilor, în clipocitul torentelor eliberate, în jerbele soarelui.

134

Pe sloiurile plutitoare, am văzut trecînd urmele tălpicilor noastre, găurile lăsate de suliţele noastre. A urmat Cotul Diavolului, făgaşele adînci săpate în zăpadă de roţile camioanelor grele, stropii negri de motorină...

Apoi, brusc, a fost o mişcare neaşteptată. O bucată mare de gheaţă de lîngă baia noastră de aburi s-a desprins si, lunecînd pe rîu, a urmat cursul navigaţiei generale. Nu mai aveam ochi decît pentru suprafaţa ei colţuroasă. Se vedeau clar, imprimate în zăpadă, amprentele trupurilor noastre goale. Lăsate de Samurai şi de mine cu două zile înainte, cînd făcusem ultima baie nocturnă — urma beatitudinii noastre mute în faţa cerului înstelat. Două trupuri cu picioare lungi depărtate şi cu braţele-n cruce se depărtau încet spre marele fluviu. Spre soarele Asiei. Spre Amur...

16

în ziua zăporului, Utkin a rămas puţin absent, cu privirea pierdută. Din cauza amintirii dureroase pe care i-o trezea fluviul, ne gîndeam noi. Seara însă, în timp ce stăteam pe primul taluz eliberat ue zăpadă, a scos din buzunar o foaie mototolită si, cu un surîs crispat, ne-a spus:

— Vreau să vă citesc un poem!

— Un poem de Puşkin? am întrebat eu, ironic.

Utkin n-a răspuns, şi-a coborît privirea şi a început să

citească. Citea cu o voce inegală, seacă, parcă nici nu era a lui. La primele rînduri, am fost cît pe ce să scot un fluierat. Samurai m-a oprit cu o privire rapidă şi rece.

Ştiu că aşteptarea ta sub această zăpadă
E mai disperată chiar decît moartea...
Ştiu că trecînd pe lîngă tine
Voi avea parte doar de-o privire miloasă
Eu însă n-am să mă apropii
Am să rămîn acolo, în pîcla rece a cîmpiei,
Doar ca să fie o prezenţă în golul ei alb...
O siluetă depărtată. Iar tu vei putea să-l visezi
Pe bărbatul care va merge veşnic spre tine,
Fără să ajungă vreodată...

La ultimele cuvinte, vocea lui Utkin s-a înecat. Şi-a vîrît foaia în buzunarul scurtei, s-a ridicat brusc şi a început să alerge de-a lungul Oleiului, împotmolindu-se în zăpada moale. Semăna mai mult ca oricînd cu o pasăre rănită care încearcă să-şi ia zborul...

Noi tăceam. Samurai şi-a scos trabucul, 1-a aprins cu un gest lent, cu privirile visătoare. Suflînd fumul amar, îşi încreţea fruntea, îşi clătina uşor capul în ritmul gîndurilor neauzite. Apoi, văzînd că-i urmăream expresia feţei, a plescăit din limbă, a oftat:

— Totuşi, femeile sînt proaste. Pentru un poem ca ăsta, ar merita să-şi vîndă sufletul! Dar ele preferă frumuşei ca tine sau găligani ca mine. Iar el... aleargă, ca un nebun! Priveşte-1, a căzut, nefericitul!... Nu, nu, e mai bine să-1 lăsăm singur, acum...

Samurai a tăcut, îl priveam pe Utkin, în depărtare, ridicîndu-se, scuturîndu-şi zăpada lipită de scurtă, reluîndu-şi mersul şchiopătat spre primii arbori ai taigalei...

Deodată, Samurai a surîs şi mi-a făcut cu ochiul.

— Recunoaşte că niciodată n-ar fi avut curaj să ne citească poemul dacă nu 1-am fi cunoscut pe Belmondo! Poate că nici nu 1-ar fi scris...

Ne întorceam în sat în lumina albastră si fluidă a asfinţitului de primăvară.

— Du-te şi caută-1 acasă, m-a rugat Samurai. Spune-i că mîine dau filmul pentru ultima oară. Nu se ştie cînd o să-1 mai putem vedea. Pe ăsta sau pe altele. Pînă la iarna viitoare, probabil că nu...

A doua zi, la ora optsprezece treizeci, după performanţele muncii socialiste şi decernarea de decoraţii de la Kremlin, intram într-un oraş feeric ieşind din valurile mării. Veneţia! Iar neîmblînzitul Belmondo gonea la volanul unei vedete rapide, croindu-şi drum printre gondole languroase. Fugind de urmăritori, intra cu barca direct în holul unui hotel luxos al cărui parter depăşea cu puţin nivelul canalului. Uşile zburau în ţăndări, angajaţii se adăposteau în ungherele mai ferite. Iar el, cu un surîs îngăduitor şi cu un gest larg, anunţa:

— Am rezervat un apartament regal pentru la noapte...

Si cîte buze nu murmurau în mijlocul taiealei noastre, în primăvara siberiana, cuvîntul magic „Veneţia!"...

Samurai nu se înşelase: după acel spectacol, Belmondo s-a retras. Ca şi cum, vara, prezenţa lui la capătul bulevardului Lenin nu mai era indispensabilă, într-adevăr, arborii se acopereau cu umbra verde a primelor frunze ascunzînd încetul cu încetul clădirea masivă a miliţiei si KGB-ului, estompînd contururile colţuroase ale fabricii de sîrmă ghimpată.

Dar, mai ales, Occidentul pe care el voise să-1 aclimatizeze pe solul veşnic îngheţat al ţinutului nostru părea să fi prins rădăcini. Vara avea să facă restul, s-o fi gîndit el, plecînd în vacanţă.

Da, acum Occidentul părea bine fixat în inimile noastre. Oare întîmplător pînă şi reportajele stupide despre blindajul de aur al decoraţiilor kremliniene şi despre ţesătoarele stahanoviste ne provocau acum un soi de melancolie? Ne aminteam că, iarna trecută, ţesătoarele şi moşnegii decoraţi precedau apariţia eroului nostru. Ne erau, acum, aproape dragi. Şi uluiţi, sub măştile lor de roboţi ai propagandei,

descopeream prima nostalgie din viaţă: lungile noastre marşuri prin taigaua înzăpezită, constelaţiile complexe de miresme, de tonuri luminoase, de senzaţii...
într-o seară de vară, adunaţi tustrei în jurul samovarului, ascultam povestirea Olgăi. Vorbea despre autorul unui roman pe care nu putea să ni-1 citească, mai întîi pentru că era prea lung — ţi-ar trebui ani, spunea ea, ca să-1 citeşti, şi o viaţă întreagă ca să-1 înţelegi —, apoi nici nu era, pare-se, tradus în ruseşte... Prin urmare, s-a mărginit să ne facă rezumatul unui sigur episod care, după ea, îi exprima esenţa... Eroul bea, la fel ca noi, un ceai, chiar dacă nu avea samovar. O înghiţitură parfumată de ceai şi alta de prăjitură cu nume necunoscut provocau în el o reacţie gustativă miraculoasă: vedea renăscînd zgomotele, mirosurile, sufletul zilelor îndepărtate ale copilăriei. Fără a îndrăzni s-o întrerupem pe Olga, şi nici să-i mărturisim gîndul

nostru, ne întrebam cu o uimire neîncrezătoare: „Ce-ar fi ca imaginea văzută de sute de ori a ţesătoarei, mirosul proaspăt al căciulilor acoperite cu zăpadă topită, întunericul sălii de la *Octombrie roşu,* ce-ar fi ca toate acestea să poată înlocui prăjitura tînărului estet francez, ce-ar fi să putem accede şi noi la misterioasa melancolie occidentală cu mijloacele rudimentare pe care le aveam la îndemînă?"

Cu Belmondo, se mai văzuseră miracole...

Dar, mai mult chiar decît prin conţinutul romanesc, Occidentul intra în noi prin limba sa...

Germana pe care-o învăţam la scoală nu avea pentru noi nici o legătură cu Occidentul viselor noastre, era limba inamicului, un instrument în caz de război şi atît. Limba americanilor ne făcea silă. Toate odraslele nomenclaturii locale o bîiguiau mai mult sau mai puţin. Se înfiinţase chiar o clasă specială cu predare în limba engleză în care-i adunaseră pe toţi. Proletarii însă trebuiau să înveţe limba inamicului...

Nu, pentru noi singura limbă adevărată a Occidentului era limba lui Belmondo. Revăzîndu-i filmele, de zece, cincisprezece, douăzeci de ori, am învăţat să distingem pe buzele lui urmele imperceptibile ale cuvintelor fantomă şterse de dublaj. Un mic freamăt în colţul gurii cînd fraza în ruseşte era deja terminată, o rapidă rotunjire a buzelor, accente care ghiceam că se repetă în mod regulat...

Uneori, Olga ne citea în franţuzeşte. Cuvintele fantomă apăreau încetul cu încetul. Belmondo începea să ne vorbească în limba lui maternă. Dorinţa de a-i răspunde era atît de vie, încît franceza a pătruns în noi prin impregnare, fără gramatică sau explicaţii. Mai întîi îi imitam sunetele ca nişte papagali, apoi ca nişte copii. De altfel, graţie filmelor, o vorbeam înainte de a fi auzit-o. Buzele noastre, imitînd mişcarea văzută pe buzele lui Belmondo, repetau lăuntric strofele pe care Olga, în seara clară şi blinda, le citea în faţa ferestrei deschise:

Impossible union
Des ames par le corps...

138

Toate reveriile noastre juvenile îşi găseau o expresie limpede în aceste versuri ale unui poet de odinioară...

într-o zi, Utkin i-a vorbit Olgăi de engleză. Ea a surîs, aristocratic, cu colţurile buzelor puţin crispate:

— Engleza, dragii mei prieteni, nu e decît o franceză degenerată. Dacă-mi aduc aminte bine, pînă în secolul al XVII-lea, franceza era limba oficială a englezilor. Cît despre americani, ce să mai vorbim... Puţinele gînduri pe care le mai au, pot foarte bine să le exprime cu ajutorul celor mai sumare interjecţii...

Eram încîntaţi de o asemenea explicaţie. Aşadar, fără să-şi dea seama, micii activişti studiau un erzaţ mizerabil al limbii lui Belmondo! Şi care, în plus, putea fi înlocuit foarte bine cu o serie de gesturi şi interjecţii primare. Cel mai încîntat a fost Utkin. Americanii erau oaia lui neagră. Nu le putea ierta exterminarea indienilor. In viziunea lui, indienii nu erau altceva decît strămoşii noştri siberieni care trecuseră odinioară strâmtoarea Bering şi se răspîndiseră în Marea Prerie a Americii. „Sînt fraţii noştri de sînge", repeta el adesea, proiectînd o alianţă de război cu indienii împotriva americanilor. La sfîrşitul acelui război, New York-ul urma să fie ras de pe faţa pămîntului iar cîmpiile uzurpate de albi redate bizonilor şi indienilor...

Belmondo a plecat. Portretul cel mare de lîngă *Octombrie roşu* a dispărut, făcînd loc unor chipuri ursuze dintr-un film despre războiul civil. Dar Occidentul era acolo, printre noi. I se simţea prezenţa în aerul primăverii, în transparenţa vîntului căruia îi simţeam uneori gustul înţepător, oceanic, în expresia relaxată a feţelor.
Iar dacă noi trei, îndrăgostiţi de Occident, îi căutam esenţa secretă în lectură şi în sonoritatea limbii sale, ceilalţi fideli o descopereau în semne mai tangibile. De pildă, lovitura de teatru a directoarei noastre.
Da, aceea care, potrivit unor bîrfe pe cît de insistente pe-atît de absurde, se deda la orgii sexuale în cuşetele strimte ale camioanelor ce cărau trunchiuri enorme de arbori. Femeia veşnic înfofolită cu un şal, cu o haină şi cu o

fustă din lînă groasă — la fel de ţeapănă şi deasă ca un covor —, încălţată cu cizme îmblănite care abia lăsau să se vadă cîţiva centimetri din pulpele protejate de călţuni tricotaţi. Pe scurt, un trup inabordabil, inimaginabil, inexistent. Iar chipul ei, chipul acela de femeie ofilită, evoca o uşă zăvorită pe care oricum nimeni n-ar fi avut intenţia s-o deschidă vreodată... Şi brusc, o asemenea lovitură de teatru!

într-o zi de mai, am văzut oprindu-se pe străduţa de lîngă şcoală o maşină nemaivăzută. O marcă străină cum nu vedeam decît în filmele despre ororile capitalismului în putrefacţie. Şi în filmele lui Belmondo, bineînţeles...

Ştiam deja că, făcînd un troc ingenios, se putea procura o asemenea maşină de la japonezi, în Extremul-Orient. Era însă prima dată cînd vedeam una „în carne şi oase".

Nu era nouă, nici vorbă. Fusese probabil vopsită şi revopsită, reparată de nenumărate ori, piesele originale fuseseră poate înlocuite. Tăbliţa de înmatriculare semăna cu a oricărui camion. Dar pentru noi nu asta conta. Importante erau liniile ei nobile, silueta zveltă, insolită. Intr-un cuvînt, aerul ei occidental.

Totul s-a petrecut foarte repede. Trecătorii şi noi, elevii, n-am avut timp nici măcar să ne adunăm în jurul frumoasei limuzine. Portiera s-a deschis şi un bărbat înalt, bine făcut, în uniformă de ofiţer al marinei comerciale, a făcut cîţiva paşi privind spre intrarea şcolii. Toată lumea i-a urmărit privirea.

O femeie cobora treptele scolii. Directoarea! Da, ea era...

Am uitat de maşină. Căci femeia care se apropia de căpitan era foarte frumoasă. I se vedeau picioarele descoperite pînă la genunchi, lungi, zvelte, ciorapii negri cu reflexe transparente. I se vedeau chiar si genunchii alungiţi, de o fragilitate elegantă. Mai mult, avea sîni, avea şolduri! Sînii erau puţin ridicaţi de dantelele elegante ce-i încadrau decolteul pudic al rochiei. Şoldurile umpleau stofa fină cu mişcările lor ritmice. Era pur si simplu o femeie frumoasă si sigură de gesturile ei, care păşea surîzînd spre bărbatul care o aştepta. Părul ridicat îi lăsa dezgolită linia delicată

a gîtului, în urechi străluceau cercei în care erau montate boabe de chihlimbar. Chipul îi semăna cu un buchet de flori de cîmp, în candoarea-i proaspătă şi deschisă.

De altfel, în momentul întîlnirii, nu am văzut decît acel buchet. Celelalte trăsături ale directoarei transfigurate ni s-au gravat în ochi, dar abia mai tîrziu au fost cercetate de memoria noastră colectivă. Lovitura de teatru a fost prea rapidă.

A ieşit în strada primăvăratecă, a traversat-o. Căpitanul a făcut cîţiva paşi către ea, lăsînd să-i plutească pe chip un surîs oarecum misterios. Apoi, cu un gest de prestidigitator, si-a scos frumoasa caschetă bleumarin, s-a înclinat în faţa femeii ce se oprea în faţa lui. Mulţimea şi-a ţinut respiraţia... Căpitanul a sărutat-o pe obraz...

Vasăzică, ştiau să facă toate acestea! Ea: să se îmbrace elegant, să se coafeze, să fie vie, ispititoare; el: să stăpînească maşina aceea grozavă, să-i deschidă portiera unei doamne, spunîndu-i un cuvînt de curtoazie. Dar mai ales să demareze în trombă, ca Belmondo!

Da, a făcut-o pentru noi, trecînd pe roşu, sfid jid uniformele cenuşii, înghiţind străzile din Nerlug cu cele patru

roţi furibunde. Vîjîitul frumoasei limuzine ne-a asurzit, viteza ei a deformat toate perspectivele obişnuite — arborii si casele păreau că vin peste noi. Scrîşnind din pneuri, maşina cotea deja spre bulevardul Lenin. Iar la geamul lăsat, vedeam fluturînd în vînt un capăt al eşarfei roz a directoarei noastre. Ca un semn de adio...

O săptămînă mai tîrziu, oraşul afla cheia misterului...

în ziua ultimului viscol, profitînd de închiderea şcolii, directoarea se hotărîse să meargă la film — la primul spectacol, ca să fie sigură că nu va da nas în nas cu elevii. De luni de zile, toată lumea vorbea despre un anume Belmondo. Ea însă nu se putea coborî la soiul acesta de cultură de mase. Şi totuşi, ispita era mare. Directoarea simţise probabil aerul nou care se răspîndea pe străzile din Nerlug...

A doua zi după viscol — abia se desfundaseră arterele principale ale oraşului —, s-a dus la cinema. Blindată în

carapacea ei de lînă groasă, şi-a dat seama cu satisfacţie că
era aproape singură în sală...
Căpitanul a venit abia după jurnal. Disciplinat, s-a ui-
tat pe bilet, şi-a căutat rîndul şi locul şi s-a aşezat lîngă ea.
Era prost dispus — ca de fiecare dată cînd trebuia să pă-
răsească nava şi să intre în vînzoleala cotidiană, rede-
venind un om ca toţi ceilalţi. Mergea la Novosibirsk, dar
trenul lui a fost blocat la Nerlug de acea ultimă zvîrcolire
a iernii, şi nu se prevedea plecarea mai devreme de două-
zeci şi patru de ore. Agasat de aşteptarea inutilă, neras,
arţăgos, căpitanul a eşuat în sala rece de la *Octombrie roşu,*
lîngă o femeie despre care s-a gîndit cu silă: „Asta trebuie
să fie din Nerlug... Dumnezeule! Cum poate o femeie să-si
pună atîtea bulendre? Matrozii mei arată mai bine. O faţă
drăguţă, dar cu aerul ăsta! Parcă-i o călugăriţă-n postul
Paştelui..."
Lumina s-a stins. Ecranul s-a colorat. Din marea de azur
ieşea un oraş fabulos. Cu palatele, cu turnurile lui care se
oglindeau în ape... Iar căpitanul, uitînd pe loc de Nerlug,
de tren şi de *Octombrie roşu, a* murmurat recunoscînd si-
lueta diafană:
— Veneţia!
Genele lungi ale directoarei au fremătat...
Belmondo a apărut, a concentrat în privirea lui toată
splendoarea cerului, a mării, a oraşului, a zburat de-a lun-
gul canalelor în barca-i nebună.
— Am rezervat un apartament regal pentru la noapte!
anunţa el oprindu-se în holul hotelului, la volanul vedetei
rapide.
Un ecou suav a răsunat în inima celor doi spectatori so-
litari: „Un apartament regal... Pentru la noapte..."
Iar în apartamentul în chestiune, un soi de bacantă cu
tocuri-cui şi foarte sumar îmbrăcată smulgea faţa de masă
invitîndu-1 pe erou la o orgie sălbatică:
— Să mă posezi pe masa asta, chiar acum!
Directoarea s-a crispat, simţind că i se zburleşte părul
pe tîmple. Căpitanul a tuşit.

— Şi de ce nu în picioare într-un hamac, sau pe schiuri?
suna replica lui Belmondo.
Era prea de tot! Minunat de absurd! Năucitor! Căpita-
nul a început să rîdă în hohote. Directoarea, nemaiputînd
să-si stăpînească rîsul care o îneca, 1-a imitat ţinînd la
gură o batistă cu margini de dantelă...
Şi, din nou, s-a văzut oraşul ieşind din apele lagunei,
de data asta strălucind în toată splendoarea-i nocturnă.
Apărea şi Belmondo, surprins într-un scurt moment de
tristeţe, între două aventuri. Era aşezat pe un parapet de
granit, cu privirea stinsă, cu un aer melancolic. Noi am con-
siderat acel moment o pauză necesară între cascadorii, însă
doi spectatori solitari vedeau în acea paranteză tăcută un
cu totul alt sens... întorcînd uşor capul către vecina sa, că-
pitanul a repetat visător:
— Veneţia!
Cît despre noi, nişte gură-cască fascinaţi, în ziua aceea
de mai, de maşina occidentală, am înţeles clar amploarea
răsturnării provocate de Belmondo în viaţa noastră. Dacă
o maşină abia ieşită din film putea sfîşia perspectiva încre-
menită a bulevardului Lenin, transformînd-o pe directoa-
rea noastră într-o fiinţă de vis, ceva se schimbase definitiv.

Uniformele cenuşii, ştiam, vor umple iarăşi străzile; fabrica de sîrmă ghimpată *Comunarda* îşi va spori productivitatea şi va depăşi planul; iarna va reveni... Dar nimic nu va mai fi ca pînă atunci. De-acum înainte, viaţa noastră se deschidea spre un altundeva infinit. Soarele încîlcit între miradoarele lagărului îşi va relua încetul cu încetul balansul maiestuos.

Nimic nu va mai fi vreodată ca pînă atunci. O, cît de mult voiam s-o credem!

17

Cînd, aşadar, pînă la urmă, s-a întîmplat?

Era un trup de femeie tînără ce mă primea, mulîndu-se pe-al meu, aspirîndu-mă, sorbindu-mă în aromele lui, în elasticitatea mătăsoasă a pielii, în fumul negru al pletelor răsfirate în iarbă. Şi vîntul cald de la-nceputul verii, vîntul
143
din stepe, ce contrasta atît de mult cu răcoarea glacială a Oleiului ieşit din matcă. Eram înconjuraţi din toate părţile de apele lui cristaline. Şi hamacul ce se legăna în vînt... Da, un hamac! Nu uitasem nimic, Belmondo! Vîntul, cerul răsturnat în ochii ei oblici orbiţi de plăcere, tînguirea ei gîfîită... Cînd?

Sosirea lui Belmondo suspendase cursul obişnuit al timpului. Iarna îşi pierduse semnificaţia de somn veşnic. Serile — din cauza filmelor — pe aceea de liniştire vesperală. Momentul de la ora optsprezece treizeci se impusese tuturor cu o evidenţă cosmică. Trăiam după noile ritmuri, pomenindu-ne azi în Mexic, mîine la Veneţia. Orice altă temporalitate era caducă...

Imposibil să-mi amintesc dacă era Anul I sau Anul II al noii noastre cronologii. Mi-e imposibil să spun dacă aveam cincisprezece ani, ca în primăvara fugii noastre în Extremul-Orient, sau şaisprezece, adică la un an după reîntoarcerea lui Belmondo. Habar n-am. După cîte se pare, era a doua primăvară. Căci într-un singur an n-as fi putut trăi tot ce trăisem. Mi-ar fi explodat inima!

Cincisprezece ani, şaisprezece ani... Repere cu totul relative, de altfel, atît de vie era intensitatea pasiunilor noastre. Nu, aveam vîrsta nopţii din izba femeii roşcate, vîrsta primei înghiţituri de coniac, vîrsta gustului sărat al Pacificului. Vîrsta la care descopeream că fragila frumuseţe a genunchiului feminin poate provoca o durere sfîşietoare, că poate fi un supliciu fericit. Vîrsta la care trupul alb, planturos al unei prostituate îmbătrînite mă obseda prin materialitatea lui de neatins. Vîrsta misterului dezvăluit al Transsiberianului. Vîrsta la care corpul feminin mă învăţa limbajul lui, vorbă cu vorbă, gest cu gest. Vîrsta la care copilăria nu mai era decît un ecou stins — ca amintirea lacrimii mari, îngheţate, din ochiul lupului întins în zăpada albăstruie a serii.

Cincisprezece ani, şaisprezece ani... Nu, eram mai curînd acel ciudat amestec de vînturi, de tăceri şi foşnete din taiga, de locuri văzute sau imaginate. Eram acela care ştia deja, din cărţile Olgăi, că prinţesele feudale purtau un cor-
144
saj lung, ca al nefericitei Emma. Că umerii unei odalisce în baie aveau culoarea chihlimbarului... şi că numai un bădăran, ca boiernaşul acela din Maupassant, putea să-i poruncească hangiţei să facă patul în miezul zilei, arătîndu-si astfel intenţiile faţă de tînăra-i soţie, roşie ca un rac...

De la Musset, ştiam că îndrăgostiţii romantici aleg întotdeauna o dimineaţă rece si însorită de decembrie ca să-şi spună adio — limpezime a sentimentelor consumate, amărăciune limpezită a pasiunilor cuminţite. Eram cel care, văzînd monstruoasa descompunere a trupului Nanei, scuturam capul într-un refuz violent: nu, nu, dincolo de această magmă trupească osîndită la putrezire există altceva! Există cîntecul care ţîsnind din zăpezi se răspîndeste în cerul violaceu de aprilie... Iar în camera hotelului *Leul roşu,* vedeam ceea ce mulţi cititori occidentali nu remarcaseră: cele două cochilii mari de pe şemineu, înregistrate într-o frază rapidă. Era destul să le pui la ureche — mă întrebam adesea dacă Emma o făcuse — ca să auzi vuietul mării. Cît de aproape ne simţeam de femeia adulteră, în clipele acelea, noi, cu fantasmele noastre despre Pacific!

Eram un amestec căruia Belmondo îi da o structură, un ritm, o siluetă personificată. Cu toată forţa lui radioasă, el apropia realitatea şi visul. Aveam vîrsta la care această apropiere părea încă posibilă...

Aşadar, era la începutul verii. O seară plină de vîntul albastru al stepelor. Pe o insulă în mijlocul rîului revărsat — o fîşie îngustă, ierboasă, cu o izbă năruită şi rămăşiţele unei livezi, cîţiva meri în spuma albă a florilor.

Departe, în pîcla aurie a asfinţitului, se înălţa taigaua pornind chiar din rîu, reflectîndu-se în oglinzile întunecate ale apei, ajunsă pînă-n ungherele-i umbrite.

Mica insulă înota în luminozitatea serii. Murmurul apei şi freamătul vîntului se topeau în ramurile înflorite. Valurile mici si reci, insistente, clipoceau în lemnul vechii bărci pe care o legasem de cerdacul inundat al izbei. Ziua se stingea lent, lumina devenea mov, liliachie, apoi violetă, întunericul părea să purifice armonia vie a sunetelor. Se auzea

hîrşîitul uşor al bărcii de stîlpii cerdacului, tânguirea senină a unei păsări, freamătul mătăsos al ierbii.

Eram întinşi sub meri, sprijiniţi unul de celălalt, cu privirea rătăcind printre primele stele. Amîndoi eram goi, iar vîntul cald ne învăluia trupurile în răsuflarea-i plină de aromele stepei. Deasupra capetelor noastre, atîrnat de nişte ramuri groase, contorsionate, se legăna încet în vînt un hamac. Da, îi rămăsesem fideli lui Belmondo pînă şi-n micile detalii ale decorului amoros. Ne urcasem în nacela instabilă, încercam să rămînem în picioare, îmbrăţişîndu-ne, pierzîndu-ne deja capul... Numai că, fie dorinţa mea era prea frenetică, fie nu stăpîneam încă arta erotică a Occidentului...

Ne-am trezit în iarba ninsă cu petale albe, abia dîndu-ne seama că am căzut. Credeam că ne continuăm căderea, zborul, credeam că ne iubim în zbor...

In acea cădere aeriană, trupul ei mlădios aluneca, se depărta. Nu izbuteam s-o reţin. Prin mişcările mele frenetice, îl împingeam pe iarba lunecoasă spre hotarul efemer al insulei, la liziera apelor. A trebuit să-mi înfăşor pumnul în pletele ei. Precum cazacii de odinioară în iurtă, pe blana de urs. Dorinţa mea îşi amintise gestul acela...

Era din neamul Nivk, originară din acele păduri ale Extremului-Orient în care văzusem, într-o zi, un tigru ca o flacără în zăpadă... Chipul încadrat de un păr lung, negru si lins. Ochi oblici, un surîs enigmatic ca al lui Buddha. Trupul, cu pielea acoperită parcă de un lac auriu, avea reflexe de liană. Cînd a simţit că nu-i mai dau drumul, trupul acela m-a înlănţuit, s-a mulat pe al meu, s-a impregnat de mine prin toţi porii lui fremătători. Şi-a răspîndit în mine mirosul, răsuflarea, sîngele... Nu mai puteam ghici unde trupul ei devenea iarbă pătrunsă de vîntul stepelor, unde gustul sînilor rotunzi si tari se confunda cu cel al florilor de măr, unde cerul din ochii ei tulburaţi se sfîrşea şi începea hăul întunecat din care picurau stelele.

Sîngele ei curgea în vinele mele. Răsuflarea ei îmi umfla plămînii. Trupul ei unduia în mine. Sărutîndu-i pieptul, sorbeam spuma florilor dalbe de măr. Mă cufundam în spaţiul

nocturn pe care vîntul îl străbătuse parfumîndu-se cu mii de miresme, ducînd polenul florilor fără de număr. Ţipa ghicind explozia ce se apropia, unghiile ei îmi sfîşiau umerii. O liană nebună, îmbătată de seva trunchiuhii pe care-1 înlănţuia. O inundam, o umpleam cu fiinţa mea. Atingeam în ea adîncul ameţitor al cerului, răcoarea undelor negre. Acum, inima ei bătea undeva, dincolo de taigaua nocturnă...

Vîntul presăra petale albe pe trupurile noastre doborîte de fericita oboseală a dragostei. Focul aprins la venire înălţa, din cînd în cînd, o flacără lungă si roşie, apoi se potolea, se întindea pe jos, în lava tăcută a jăratecului. Barca legată de cerdacul izbei, împinsă de cîte un val, scotea un foşnet urmat de clipoceli somnoroase. Iar hamacul, hamacul viselor noastre nebuneşti, se legăna deasupra capetelor noastre, în volbura de spumă a florilor. Părea un năvod fabulos pe care un pescar nebun îl aruncase în cerul negru, ca să-1 tragă înapoi licărind de stele...

în aceeaşi vară, în iulie, într-o zi cenuşie şi calmă, mergeam pe străzile din Nerlug, cu o sacoşă de provizii în mînă. Grădinile îşi revărsau abundenţa frunzişului peste gardu-

rile vii. în curţi, se auzea cotcodăcitul leneş al găinilor. Vrăbiile se scăldau în praful cald de pe marginea străzilor. Totul era atît de familiar, de cotidian! Doar eu purtam, în ziua aceea calmă, preaplinul palpitant al primei mele iubiri.

în clădirea mică a autogării, m-am aşezat la coadă la ghişeu, lîngă nişte femei. Absorbit fiind de febra mea tainică, mai întîi n-am fost atent la discuţia lor. Deodată, numele Roşcatei m~a scos din fericita mea detaşare.

— Şi el ce putea face? Au pescuit-o la vreo cinci kilometri de pod. Cît era el de doctor, ce putea să mai facă?

— Nu ştiu... Respiraţie artificială, poate. Se zice că uneori ajută...

— Oricum, era putredă, femeia aia, vă zic eu. Dacă nu era asta, ar fi fost sifilisul, sau altceva...

— Aşa-i trebuia! Cînd mă gîndesc cîţi bărbaţi *a* umplut de mizerii...

Această ultimă replică li s-a părut femeilor prea aspră.
Au tăcut lăsîndu-şi ochii în pămînt, întorcîndu-se cu spa-
tele, dar, lăuntric, probabil o aprobau. O babă cu buze li-
vide şi subţiri, care pînă atunci tăcuse, a început atunci să
vorbească scoţînd mici chicoteli, parcă voia să mai des-
tindă atmosfera:
— Am văzut-o, hi-hi-hi, am văzut-o adesea la gară, pe
curva aia! Era tare şireată, vă spun eu, grozav de şireată.
Tot timpul se făcea că aşteaptă un tren. Venea, pleca, se
tot uita la ceas. Era, adicătelea, o călătoare. Hi-hi-hi!...
— Călătoare pe naiba! O putoare! a intervenit o femeie
strîngîndu-şi curelele de la rucsac. Să mă ierte Dumnezeu,
da' zău, a meritat-o!
Mi-am părăsit locul de la coadă, am împins uşa. în ure-
chile care-mi ţiuiau duceam chicotelile acelea ca nişte cio-
buri de sticlă spartă... Am plecat la Kajdai.
N-am avut curaj să mă apropii de casa ei. Am văzut uşa
bătută în cuie, barată cu două scînduri lungi puse cruciş,
fereastra cu geamurile sparte. Crengile mesteacănului as-
cundeau în frunzişul lor viaţa măruntă şi guralivă a cîtorva
păsări nevăzute. Un cintec pur şi gingaş în grădina tăcută...
Am plecat pe-acelaşi drum ca iarna trecută. Acum însă,
cîmpia ce cobora spre Olei era toată acoperită de flori.
Moartea femeii roşcate — sau mai curînd discuţia de-
spre sinuciderea ei — m-a făcut să aleg definitiv: trebuia
să plec. Să plec din sat, să fug departe de Nerlug, să nu mai
văd locurile în care povestea bătrîrtului chinez va învinge
pînă la urmă eleganţa aventurii occidentale. Şi unde, într-un
ungher întunecos al unei autogări, se va auzi scrîşnetul
de sticlă pisată. Acel scrîşnet, o dată Belmondo plecat, se
va răspîndi peste tot. Va fi zgomotul bocancilor grei ai deţi-
nuţilor duşi în rînduri strînse, şuieratul strident al drujbe-
lor intrînd în carnea fragedă a cedrilor, scîrţîitul cuplajelor
dintre vagoanele Transsiberianului, pe care nimeni n-o să-1
mai aştepte la Kajdai. Scrîşnetul acela va deveni din nou
materia vieţii aspre a locuitorilor. Mă rog, a celor care nu

vor putea scăpa fugind dincolo de Baikal, dincolo de Urali,
dincolo de frontiera nevăzută dar atît de materială a Europei.
Da, eram hotărît să fug cît mai curînd posibil. Voiam sa
mă smulg din îmbrăţişarea lianei care cu fiecare noapte îmi
pătrundea în trup si mai mult. Să fug de dragostea mea.
De dragostea aceea mută. Frumoasa mea Nivk revărsa
peste mine cerul înstelat ce ardea în ochii ei oblici, mă tră-
gea într-o cădere ameţitoare prin vîntul stepelor. Iubirea
ei topea la un loc strigătele noastre şi boncăluitul cerbilor
la liziera luminată de lună, trupurile noastre si lava roşia-
tică a răşinii, bătăile inimilor noastre şi licărirea stelelor.
Dar iubirea ei era mută. Nu avea nevoie de cuvinte. Gîn-
dul nu o putea pătrunde. Iar eu îmi făcusem deja educaţia
europeană. Gustasem deja teribila ispită occidentală a cu-
vîntului. „Ceea ce nu e spus nu există!", îmi sufla acea voce,
ispitindu-mă. Or, ce puteam eu spune despre chipul cu
surîs misterios al iubitei mele Nivk? Cum puteam gîndi
acea fuziune a dorinţei noastre cu răsuflarea puternică a
taigalei, cu valurile rîului fără s-o despart în cuvinte? Fără
să ucid armonia lor vie?
Tînjeam după o poveste de iubire. Spusă cu toată com-
plexitatea romanelor occidentale. Visam mărturisiri făcute
cu răsuflarea tăiată, stratageme de seducţie, chinurile ge-

loziei, visam intrigă. Visam „cuvinte de iubire". Visam cu-
vinte...
Iar iubita mea Nivk, într-o zi cînd mergeam prin taiga,
s-a lăsat deodată în genunchi şi a desfăcut cu grijă hăţişul
frunzelor şi stratul gros de muşchi. Am văzut un bulb mare,
brun, din care, pe o tulpină scurtă si palidă, ieşea o floare
de o fineţe si de o frumuseţe nespuse. Corpul ei alungit,
de un mov transparent, părea să freamăte uşor în penum-
bra pădurii. Si, ca întotdeauna, fata n-a spus nimic. Caliciul
florii păreau să-i lumineze slab mîinile cufundate în stratul
de muşchi...
M-am decis. Si cum intensitatea viselor noastre pro-
voacă inevitabil coincidenţe ce nu se-ntîlnesc în timpuri
normale, în curînd am primit o încurajare evidentă...

întors de la Kajdai, am scos din rucsac un ziar mototolit. Era un ziar rar, de negăsit chiar şi la chioşcurile din Nerlug. Unul dintre acelea pe care eram fericiţi să-1 găsim pe scaunul vreunui autocar, sau în sala de aşteptare a unei gări. Un *Leningrad de seară,* uitat desigur de vreun călător pe care o întîmplare extravagantă îl adusese prin locurile noastre.

Am citit cele patru pagini dintr-o suflare, inclusiv programele televiziunii leningrădene şi buletinele meteo. Era straniu să afli că, în urmă cu două săptămîni, în îndepărtatul şi fabulosul oraş plouase, iar vîntul suflase dinspre nord-est. Acolo, în pagina a treia, printre ofertele de locuri de muncă şi cele cu vînzări de animale (pui de canişi regali, pisici siameze), privirea mi-a căzut peste aceste rînduri înconjurate cu un cadru decorativ:

COLEGIUL TEHNICIENILOR DE CINEMA DIN LENINGRAD FACE ÎNSCRIERI PENTRU URMĂTOARELE SPECIALITĂŢI: ELECTRICIAN, MONTOR, INGINER DE SUNET, OPERATOR...

Mătusă-mea a revenit în cameră. Cu un gest rapid, am ascuns ziarul, de parcă ar fi putut ghici marele proiect care-mi dădea aripi. Nu mai era o simplă dorinţă de evadare, ci un obiectiv precis. Leningradul, oraşul ceţos de la celălalt capăt al lumii, devenea un mare pas în direcţia lui Belmondo. O trambulină ce avea să mă proiecteze în preajma lui, eram sigur...

Spre sfîrşitul lui august, într-o seară luminoasă mirosind deja a răcoare de toamnă, mătuşa m-a chemat în bucătărie cu o voce care mi s-a părut stranie. Era aşezată la masă, foarte dreaptă, îmbrăcată cu o rochie pe care si-o punea numai în zilele de sărbătoare, cînd îi veneau prietenele. Mîinile ei mari, cu degete puternice şi osoase, frămîntau maşinal colţul feţei de masă. Tăcea.

Hotărîndu-se în cele din urmă, a vorbit fără să mă privească:

— Uite, Mitea, trebuie să-ţi spun ceva... Verbin şi cu mine ne-am gîndit mult şi... şi o să ne căsătorim săptă-

mîna viitoare. Sîntem bătrîni, poate că lumea o să rîdă. Dar asta e...

Vocea i s-a frînt. A tuşit punîndu-şi mîna la gură şi a adăugat:

— Aşteaptă puţin, trebuie să apară. Voia să faceţi cunoştinţă...

Era să strig: „Dar ne cunoaştem foarte bine!" Am tăcut însă, înţelegînd că e mai mult un ritual decît o simplă prezentare...

Verbin a apărut imediat. Probabil aştepta în curte, îşi pusese o cămaşă albă, cu un guler prea larg pentru gîtul lui zbîrcit. Intrînd cu un pas stîngaci, a surîs stingherit şi mi-a întins unica-i mîna de ciung. I-am strîns-o cu multă căldură. Voiam atît de mult să le spun un cuvînt de încurajare, ceva plăcut, dar cuvintele nu veneau. Cu acelaşi pas stîngaci, Verbin a mers spre mătuşă-mea, s-a aşezat lîngă ea într-un soi de poziţie de drepţi şovăielnică.

— Asta e, a spus el agitîndu-şi uşor braţul, vrînd parcă să spună: s-a întîmplat şi gata.

Cînd i-am văzut aşa, unul lîngă celălalt, acele vieţi atît de diferite şi atît de apropiate în lunga şi senina lor suferinţă, cînd am văzut pe feţele lor simple şi neliniştite reflexul duioşiei temătoare ce-i unise, am ieşit din încăpere

în fugă. Simţeam în gît un nod sărat. Am coborît pe cerdacul izbei, am dat jos scîndura laterală invadată de buruieni şi am scos o cutie din tablă. Am revenit în cameră şi, în faţa mătuşii şi a lui Verbin rămaşi fără grai, am vărsat conţinutul cutiei. Aurul a strălucit. Nisip, mici pepite si chiar cîteva pietricele galbene. Tot ce adunasem în ani de zile. Fără o vorbă, m-am întors pe călcîie şi am fugit afară. Am mers de-a lungul Oleiului, apoi, apropiindu-mă de bac, m-am aşezat pe scîndurile groase ale plutei...

Cele întîmplate n-au făcut decît să mă convingă şi mai mult: trebuia să plec. Aceşti oameni care-mi erau atît de dragi, înţelegeam acum, aveau destinul lor. Destinul uriaşului Imperiu care-i strivise, schilodise, umilise. Abia acum, la capătul vieţii, izbuteau să-şi revină, îşi dădeau seama că războiul se terminase cu adevărat. Că amintirile lor nu mai

interesau pe nimeni. Că fulgii de zăpadă ce li se aşezau pe mîneci aveau şi acum aceeaşi gingăşie înstelată. Că vîntul primăverii aducea şi acum răsuflarea parfumată a stepelor... în asfinţitul vieţii lor, la capătul bulevardului Lenin, au văzut strălucirea unui surîs fantastic. Un surîs ce părea să încălzească aerul îngheţat la o sută de metri în jur. Au simţit acel val de căldură. In primăvara aceea, au redescoperit frumuseţea vaporoasă a primelor frunze, învăţau din nou să asculte freamătul bolţilor transparente, să privească florile, să respire. Destinul lor, ca o rană enormă, se închidea în sfîrşit...
în convalescenţa lor nu era însă loc pentru mine. Trebuia să plec.

18

Ziua plecării, în septembrie, era o zi de toamnă adevărată. Bacul ce mă ducea la celălalt mal era gol. Verbin trăgea fără grabă de cablu. Eu îl ajutam.
Mici valuri cenuşii încreţeau suprafaţa apei. Scîndurile bacului luceau, udate de burniţă...
— încă o săptămînă şi-1 pun la odihnă, a spus Verbin surîzînd atunci cînd bacul s-a lipit de micul debarcader din lemn.
Mi-am luat valiza şi am coborît pe nisip. Verbin a venit după mine,, şi-a aprins o ţigară, mi-a oferit şi mie una. Vorbeam de una, de alta. Ca două rude apropiate, deja. El nu-şi dădea seama cît sînt de emoţionat. Toţi credeau că mă duc la Nerlug, ca să mă angajez ca ucenic mecanic la o întreprindere de camioane. Versiune absolut credibilă. Destin tipic pentru tinerii de la noi. Iar eu, simţind în piept un gol ciudat, priveam satul pierdut pentru ultima oară...
Deodată, o siluetă feminină a apărut în zarea ceţoasă. O femeie îmbrăcată cu un impermeabil lung mergea pe nisip, pe malul apei.
Verbin a oftat. Am schimbat o privire.
— încă-1 aşteaptă, a spus el cu voce scăzută, parcă s-ar fi temut că femeia de pe celălalt mal putea să-1 audă. L-am văzut iarna asta pe bărbatu-său, la Nerlug... Toată lumea

ştie că trăieşte. Ea însă tot speră că într-o zi o să i-l aduc cu bacul meu...
Verbin a tăcut, cu ochii aţintiţi la silueta fragilă, estompată de ploaie. Apoi, aruncîndu-mi o privire plină cu un soi de curaj disperat, a vorbit mai tare, cu o voce aproape voioasă:
— Dar, ştii tu, Dimitri, uneori îmi spun că poate-i mai fericită decît multe altele... L-am văzut pe bărbatu-său: buged, plin de sine, nici nu poate deschide ochii de grăsime... Ea însă îl aşteaptă pe altul, pe un tînăr soldat slăbuţ, ras în cap, cu o pufoaică decolorată. Aşa eram toţi, în primăvara lui '45... Mătuşă-ta are dreptate: de asta nu îmbătrîneşte Vera. Are părul cărunt, ai văzut, dar faţa i-a rămas de fată tînără. Şi îl aşteaptă mereu, pe soldatul ei...
Puţinii pasageri au început să se adune lîngă bac. I-a strîns mîna lui Verbin şi am plecat pe drumul mustind de apă... La cotul drumului, cînd a trebuit să părăsesc valea Cleiului şi s-o iau prin taiga, am aruncat o privire în urmă. Bacul, un mic pătrat pe suprafaţa cenuşie a apei, era deja la jumătatea rîului.
Am ajuns la Leningrad după o călătorie lungă de şaisprezece zile. Numai cu clasa a treia. Adesea fără bilet. Dormind

pe plasele de bagaje, păcălindu-i pe controlori, mîncînd pîinea gratuită la bufetele din gări. Am străbătut Imperiul de la un capăt la altul — douăsprezece mii de kilometri. Am trecut fluvii uriaşe: Lena, Enisei, Obi, Kama, Volga... Am străpuns Uralii. Am văzut Novosibirskul, care mi s-a părut un soi de Nerlug, doar că mult mai mare. Am descoperit Moscova, strivitoare, ciclopică, fără margini. Dar, una peste alta, un oraş oriental, deci foarte apropiat de natura mea asiatică profundă.
în sfîrşit, *a* urmat Leningradul, unicul oraş cu adevărat occidental al Imperiului... Ieşeam în piaţa mare a gării, holbîndu-mi ochii grei de somn. Clădirile aveau aici un alt aer: lipite unele de altele, zvelte şi orgolioase, bogat împodobite cu cornişe, ciubuce, coloane, formau şiruri lungi. Acea rigoare europeană, dar mai ales mirosul — puţin acid,

proaspăt, excitant —, m-au fascinat. Traversam piaţa cu un pas somnambulic, cînd deodată am scos un „ah!" ce i-a făcut pe trecători să întoarcă privirea spre mine...

Nevski Prospect, în toată strălucirea lui matinală, voalat de o uşoară pîclă albăstruie, se întindea în faţa ochilor mei uluiţi. La capătul acelei căi luminoase flancate de faţade somptuoase scînteia fleşa aurită a Amiralităţii. Cîteva minute am rămas în extaz, fascinat de spada de aur înălţată în cerul care, încetul cu încetul, se lăsa pătruns de un soare nordic, livid. Prin pîcla ce plutea peste Neva se ghicea Occidentul.

într-o străfulgerare, ochii mei au văzut totul... şi farmecul nostalgic al copilăriei Olgăi, care străbătea străzile elegante ca să prindă trenul Sankt-Petersburg-Paris, şi sufletul nobil al fostei capitale ce nu se va obişnui nicicînd cu porecla dată de noii stăpîni, si umbra lui Raskolnikov rătăcind undeva, în pîcla deasă a străzilor.

Dar mai ales, am înţeles că nu m-ar fi mirat prea mult dacă, în mijlocul bulevardului colorat de lumina autumnală, 1-aş fi întîlnit pe Belmondo. Pe adevăratul, pe unicul Belmondo. Prezenţa lui devenea, fizic, posibilă... Mi-am îndreptat rucsacul în spate şi, cu un pas hotărît, m-am îndreptat spre staţia de tramvaie. Nu ştiam dacă era cea mai bună soluţie ca să ajung la şcoala mea. Dar clopoţeii lor aveau, în aerul matinal, un glas atît de frumos...

în timpul celor trei ani de studiu, am avut puţine vesti din Svetlaia. Cîteva scrisori de la mătuşă-mea, mai întîi neliniştite şi pline de reproşuri, apoi mai calme, cu detalii cotidiene care-mi erau din ce în ce mai străine. Fie că o lăsa memoria, fie pur şi simplu ca să spună ceva, în fiecare scrisoare vorbea iarăşi despre Olei şi despre bac: îl vedeam pe Verbin reparînd scîndurile, schimbînd cablul... „Povestea bătrînului chinez continuă", îmi spuneam, păşind prin oraşul viselor mele occidentale...

Apoi a fost o ilustrată de la Samurai. Dar nu venea din sat. De altfel, era mai curînd o fotografie de amator, cu cîteva fraze scrise pe verso, pe un ton cam distant. Evident,

nu putea să-mi ierte fuga, pe care o considera, ca şi Utkin, o trădare a prieteniei noastre... Samurai îmi anunţa moartea Olgăi, spunea că pînă în ultima clipă îşi continuase lecturile de seară, cu regretul că „Don Juan" nu mai venea.. . Nu eram prea surprins văzîndu-1 pe Samurai în uniformă de infanterie marină, pe puntea unei nave. Nu mă mirau nici petele albe ale clădirilor si umbrele palmierilor. Textul scris cu cerneală albastră indica: Havana, portul. Ghiceam că puntea acelei nave era o etapă decisivă în proiectul lui de tinereţe, în visul nebunesc despre care-mi vorbise la Svetlaia într-o zi: să se alăture unor guerilleros din America Centrală, ca să răscolească cenuşa aventurii lui Che...

Cît despre Utkin, el nu mi-a scris niciodată din Svetlaia. Dar, la doi ani după fuga mea, la capătul culoarului întunecat al căminului studenţesc, am văzut o siluetă pe care am recunoscut-o imediat. Şchiopătînd, a venit spre mine, mi-a întins mîna... Am discutat toată noaptea, pe coridor, ca să nu-mi deranjez colegii de cameră. Stînd pe pervazul unei ferestre, în faţa geamului îngheţat, vorbeam bînd un ceai rece...

Am aflat că Utkin, şi el, fugise din Svetlaia. Izbutise să

ajungă chiar mai departe, în vest, decît mine. Era student la Kiev, la facultatea de jurnalistică şi spera să înceapă cîndva să scrie „literatură adevărată", cum a precizat el cu o voce gravă, coborîndu-şi privirea.
în noaptea aceea am aflat circumstanţele în care Belmondo părăsise definitiv cinematograful *Octombrie roşu,* dispărînd probabil pentru totdeauna de la colţul bulevardului Lenin.
Era în iarna de după evadarea mea. Samurai si Utkin lunecau pe tălpici prin taigaua cufundată în semiîntunericul primelor ore matinale. Mergeau la Nerlug, la spectacolul de la optsprezece treizeci. Fără mine. Voiau să revadă un film? Sau poate să demonstreze — cui? — că trădarea mea nu afecta relaţia lor cu Belmondo?
Frigul era teribil chiar si pentru iernile din ţinutul nostru. Din cînd în cînd, se auzea un ecou prelung ca un foc

de armă. Erau trunchiuri ce explodau, minate de seva şi
de răşina îngheţate, în sat, pe o astfel de vreme, rufele puse
pe funie se spărgeau ca sticla. Camionagii înjurau în jurul
rezervoarelor pline cu o pulbere albă: benzina îngheţată.
Pe drumul tare ca piatra, copiii se distrau scuipînd şi as-
cultînd clinchetul scuipatului ce devenea, în aer, ţurţuri
de gheaţă...

In primele raze ale soarelui, 1-au zărit într-un pin, pe
furca formată de două crengi groase. Samurai 1-a văzut
primul, a avut un moment de ezitare: să i-1 arate lui Utkin?
îl protejase întotdeauna, iar după plecarea mea devenise
şi mai protector. Da, mai întîi a vrut să treacă mai departe,
ca si cum nu s-ar fi întîmplat nimic. Dar în calmul absolut
al taigalei Utkin simţise probabil ezitarea, respiraţia oprită
a lui Samurai. S-a oprit la rîndul lui, a ridicat ochii, a scos
un ţipăt...

Pe furcă, agăţat de trunchiul scorţos, strîngîndu-1 cu
amîndouă braţele, era aşezat un bărbat, cu chipul alb, aco-
perit de chiciură, cu ochii larg deschişi. Postura lui avea
înfricoşătoarea rigiditate a morţii. Picioarele nu-i atîrnau,
ci încremeneau în gol, la doi metri de pămînt. De acolo,
de sus, părea să-i privească adresîndu-le un rînjet oribil.
Zăpada din jurul arborelui era răscolită de urme de lupi...

Samurai privea chipul acela îngheţat si tăcea. Utkin, co-
pleşit de sinistra întîlnire în taigaua adormită, încerca să-şi
ascundă groaza. A vorbit repede, făcînd pe durul:

— Trebuie să fie un deţinut politic evadat. Da, sînt si-
gur să-i un disident. Poate a scris romane antisovietice, 1-au
aruncat în Gulag, apoi cineva 1-a ajutat să evadeze. Poate
că are la el şi manuscrise ascunse... Poate c-a vrut...

— Taci, răţoiule! a lătrat deodată Samurai.

Şi, cu o duritate plină de ură, de parcă nu-1 cunoscuse
niciodată pe Utkin, a continuat:

— Deţinut politic! Gulag! Ce să zic! Lagărul de lîngă
Svetlaia e un lagăr normal, răţoiule. Pricepi: *nor-mnll* Sînt
oameni normali, acolo. Indivizi normali care au furat ori
au stîlcit mutra cuiva. Care, după ce sînt scoşi la muncă,
joacă cărţi, scriu scrisori sau sforăie. Apoi acei oameni

normali îşi aleg victima, de obicei un tinerel care-a pierdut
la cărţi. Dacă pierzi, plăteşti. Normal, nu? Iar acei oameni
normali îl reguleazä în gură şi în cur, pe rînd, toată baraca,
îl fac poştă. Atîta că în loc de gură nu mai e decît o mar-
meladă, iar între picioare nişte carne tocată... După asta,
nenorocitul devine un paria, trebuie să doarmă lîngă ti-
netă, nu mai are voie să bea apă de la acelaşi robinet cu
ceilalţi, însă oricine poate să-1 reguleze după plac. Iar ca
să scape, există o singură soluţie: să se arunce în gardul
de sîrmă ghimpată. Atunci soldatul îi trimite un snop de
gloanţe în cap. Direct la cer... Ăsta probabil a fugit pe cînd
era scos la muncă...

Utkin a scos un sunet straniu, ceva între geamăt şi
protest.

— Taci, îţi spun! 1-a repezit din nou Samurai. Taci cu
romantismul tău idiot! Asta-i viaţa normală, ai priceput
sau nu? Inşi care după zece ani de asemenea viaţă ies de
acolo şi trăiesc printre noi... Iar noi sîntem cu toţii la fel,
mai mult sau mai puţin. Viaţa asta normală e viaţa noastră.
Nici un animal n-ar trăi aşa...

— Dar Olga, dar Bel... Bel..., a şoptit deodată Utkin cu

o voce chinuită, fără să mai poată continua.
Samurai n-a spus nimic. A privit în jur ca să-si fixeze în memorie locul. Apoi şi-a luat suliţa şi i-a făcut lui Utkin semn să-1 urmeze... în ziua aceea, nu s-au mai dus la Nerlug. Au pierdut întîlnirea de la ora optsprezece şi treizeci. Mai tîrziu, în sediul afumat al miliţiei din Kajdai, au pierdut o mulţime de timp aşteptînd să-şi facă timp cineva să vină cu ei în locul acela. Samurai tăcea, clătinînd uneori din cap. Ochii lui fixau reflexele unor zile nevăzute. Utkin privea cu coada ochiului umbrele acelea fugitive. Simţea că în curînd Samurai avea să-şi dreagă vocea şi, pe un ton încurcat, avea să-i ceară scuze...
Stînd pe pervazul ferestrei, Utkin îmi povestea sfîrşitul epocii Belmondo în ţinutul copilăriei noastre... Glasul îi răsuna atît de ciudat pe coridorul pustiu! Pe chipul lui — chipul unui tînăr, cu primele tuleie de mustaţă — războ-

teau trăsăturile copilului rănit de odinioară. Care aştepta cu atîta emoţie începutul vieţii de adult, sperînd să cunoască totuşi — la fel ca ceilalţi — iubirea. Iar eu, care-mi trăiam deja liniştit rutina amoroasă de tînăr mascul nepăsător, am perceput brusc infinita disperare pe care prietenul meu o purta în el. Chipul lui era rănit, ai fi zis, de indiferenţa privirilor feminine. De orbirea lor, atît de firească, atît de necruţătoare...
Utkin a remarcat intensitatea privirii mele. Umbra unui surîs blazat i-a fluturat pe buze. Şi-a întors privirea spre geamul în spatele căruia pălea noaptea înfrigurată a Leningradului.
— Cînd ne-am întors cu cei de la miliţie, a continuat el, cînd 1-am revăzut pe evadatul agăţat de creanga lui, nu-mi mai era frică. Nu mai simţeam nici tristeţe, nici durere. Mi-e ruşine s-o spun, dar simţeam... un soi de bucurie stranie. Da... îmi spuneam — în limba aceea foarte profundă, ştii, care se articulează în noi fără cuvinte —, îmi spuneam că dacă lumea e atît de cumplită, ea nu poate fi nici adevărată, nici, mai ales, unică. Da, îmi spuneam că nu poţi s-o iei în serios...
Privindu-i pe miliţienii care, ajutaţi de Samurai, încercau să-1 desprindă pe mort din copac, Utkin trăia o revelaţie misterioasă. Tînărul deţinut căruia miliţienii, gîfîind de efort, îi răsuceau degetele îngheţate, marca o limită. La fel ca trupul schilodit al lui Utkin? Limita cruzimii, a suferinţei. O frontieră...
Cadavrul a cedat în sfîrşit. Cei trei miliţieni şi Samurai 1-au dus la maşina de teren lăsată la liziera taigalei. Căciula a lunecat de pe capul deţinutului. A cules-o Utkin. Mergea în urma celorlalţi; la fiecare pas îşi înălţa umărul drept înspre cer, parcă ar fi vrut să arunce o privire dincolo de frontieră...
Am petrecut o zi întreagă hoinărind pe străzile ude ale Leningradului. Intram în muzee, traversam Neva. Eram mîndru să-i pot arăta lui Utkin unicul oraş occidental al Imperiului. Dar nici lui, nici mie nu ne era capul la plim-

barea noastră. Chiar şi la Ermitaj, vorbeam despre altceva. Noaptea, Utkin îmi dăduse vreo treizeci de pagini scrise la maşină — un fragment din viitorul lui roman, „în tradiţia *Arhipelagului Gulag",* precizase el... Acum le purtam sub haină şi mă simţeam un adevărat disident.
Da, chiar şi în mijlocul palatului imperial, vorbeam, cu glas scăzut, despre ororile regimului. Criticam totul. Respingeam totul în bloc. Belmondo, eroul tinereţii noastre, şi Occidentul lui mitic se transformau într-un ideal de libertate, într-un program de luptă. Vedeam şi acum soarele încîlcit în gardul de sîrmă ghimpată, străpuns de ţepuşele miradoarelor. Un pendul uriaş, pe care trebuia să-1 punem în mişcare! Trebuia să eliberăm timpul, timpul nostru, nefericit ostatec al dictaturii!
Şoaptele noastre furioase riscau în orice moment să explodeze într-un strigăt. Cu Utkin, aşa s-a şi întîmplat.
— Eu n-am nimic de pierdut, o să lupt chiar şi în lagăr!...
Am tuşit, ca să înăbuş ecoul cuvintelor lui sub plafoanele fastuoase. Supraveghetoarea ne-a aruncat o privire bănuitoare. Ieşind din visurile noastre regicide, reveneam la realitate. În faţa noastră, sub un baldachin roşu, se înălţa tronul imperial al Romanovilor...

19
Ninge, în seara asta, peste New York. Sau poate numai peste Brighton Beach, arhipelag rusesc unde rotirea albă a fulgilor trezeşte atîtea amintiri şi umple de melancolie ochii acestor copii ai răposatului Imperiu, care sosind pe pămîntul făgăduinţei eşuează aici.
Un răstimp rămînem tăcuţi, mergînd pe chei, de-a lungul oceanului. Palele de vînt — care aduc cînd mirosul sărat al valurilor, cînd răcoarea înţepătoare a fulgilor — ţin cu uşurinţă loc de cuvinte. Asprimea rece a aerului nocturn evocă un şir întreg de zile din trecut, ce ne vorbesc cu accente profunde şi grave.
— îmi pare rău, dar nu puteam veni mai repede! am spus într-un sfîrşit, încercînd să mă justific.
— Nu, nu, te înţeleg foarte bine! se grăbeşte să mă asigure Utkin. Cînd 1-am văzut, respira greu si nu mai putea vorbi. Totuşi, cînd 1-am privit în ochi, am avut sentimentul că mă recunoaşte... Nu, nu, cred că nici măcar aici nu se putea face nimic. Era ciuruit de gloanţe... Da, cred că Samurai m-a recunoscut.
Mi-a arătat o fotografie, un clişeu în culori vii, turistice, în faţa movilitei alungite a mormîntului, Utkin, încremenit într-o poziţie de drepţi involuntară, Utkin „de după douăzeci de ani", cu o bărbiţă â la Troţki şi priviri pierdute în spatele ochelarilor. Lîngă el, stînd pe vine, o femeie văzută din spate nivelează pămîntul în jurul unei plante cu flori mari, purpurii. Gesturile ei foarte concrete o fac uimitor de detaşată, străină de gravitatea chinuită a privirii lui Utkin... Să se rezume totul, aşadar, la movilita aceea de pămînt proaspăt, pierdută undeva sub cerul Americii centrale...?

Sala restaurantului rusesc, de obicei pe jumătate goală, e plină în seara asta. Pastele ortodox. Vezi părul coliliu şi frunţile nobile ale primei emigraţii, cîteva feţe supte şi acre din ultimul val, şi mulţi occidentali veniţi să guste, la lumina lumînărilor, farmecul slav. Muzicanţii şi cîntăreaţa încă n-au apărut — antractul obligatoriu între două feluri de mîncare. Repertoriul *variază* în funcţie de gradul de beţie şi, după pauză, vin cîntece mai potrivite cu cantitatea de votcă băută. Discuţiile se încing tot mai mult, replicile se încrucişează, acoperind treptat mesele cu o rumoare confuză. Iar patronul, faimosul Saşa, ca un şef de orchestră cu experienţă, dirijează această cacofonie apropiindu-se pe rînd de unii si de alţii.

— O, da, domnule prinţ! în New York, doar la noi se mai face un asemenea şaslîc!... După ce-a murit bucătarul contelui Şeremetiev... Da, dragă prietene, bea vinul ăsta şi o să uiţi de Moscova ta căzută în mîinile neobolşevicilor... Desigur, doamnă, e o tradiţie curat rusească. De altfel, o să vedeţi, merge de minune cu punch-ul ăsta puţin acidulat...

Ne duce la una din ultimele mese libere. Mă aşez cu spatele la sală. Utkin, întinzîndu-şi piciorul în spaţiul îngust dintre mese, se lasă greoi pe scaunul din faţa mea. în spatele lui, într-o oglindă imensă, văd profunzimea pestriţă a sălii pline de luminile vii ale luminărilor. Pe pereţii acoperiţi cu catifea roşie, „icoanele" — tăieturi din reviste ilustrate lipite pe dreptunghiuri din placaj şi date cu lac. într-un colţ, pe o etajeră, un samovar pîntecos.

După primul pahar de votcă, Utkin scotoceşte în geanta de piele şi scoate un album colorat asemănător cu cărţile pentru copii.

— Dacă tot am ajuns, în seara asta, la mărturisiri şi la deziluzii...

îmi dau la o parte paharul si deschid albumul. Sînt benzi desenate pentru adulţi. Destul de „hard", după cît se pare.

— Astea sînt romanele mele, Juan! Da, toate subiectele sînt scrise de mine. Situaţiile, dialogurile, legendele, totul... Impresionant, nu?

Frunzăresc paginile viu colorate. Cu mici diferenţe, istoriile se aseamănă: personajele sînt îmbrăcate la început, dezbrăcate la sfîrsit. Nuditatea lor are drept fundal cînd exuberanţa naturii tropicale, cînd interiorul luxos al unei vile, uneori chiar imponderabilitatea unei nave cosmice. . . Din evantaiul paginilor ţîşneşte un întreg foc de artificii de crupe arcuite pe care le-nşfacă mîini păroase de bărbaţi, fese rozalii sau bronzate, sexe agresive, buze lacome, coapse fosforescente. Deodată, înţeleg totul!

— Deci pentru asta îţi trebuiau istoriile mele de dragoste?

Utkin pare ruşinat. Mai toarnă votcă în pahare.

— Ei da, ce vrei? Tu ai trăit atîtea. Iar uneori trebuia să inventez cîte una pe zi!

Maşinal, întorc ultimele pagini ale albumului. Nimeresc peste o serie de imagini care-mi par ciudat de familiare. Utkin ghiceşte ce descoperisem. Se înroşeşte, întinde brusc mîna, îmi smulge albumul răsturnîndu-mi paharul pe masă. Am însă timp să văd ultima scenă: femeia stă întinsă pe capacul unui pian cu coadă, iar bărbatul, despicîndu-i trupul în două, scoate mugete în nişte bule ce seamănă cu norii albi ai unei locomotive dintr-un desen animat. . .

Ştergem votca vărsată pe masă. Utkin bîlbîie nişte scuze. Chelnerul ne aduce borşul, punînd lîngă farfurii un vas cu hrişcă fierbinte.
— Vezi, am ajuns rău de tot, spune prietenul meu din copilărie cu un surîs stingherit.
— Nu-i grav. Oricum, aşa cum probabil ai ghicit, prinţesa mea era o pură invenţie. Te-am minţit, Utkin. Toată povestea aia nu s-a petrecut pe Coasta de Azur, ci în Crimeea, acum o sută sau o mie de ani, nu mai ştiu. Şi nu avea rochie de seară ca în imaginile tale, ci doar un sarafan decolorat. . . Trupul îi mirosea ca stîncile înfierbîntate de soare. Cît despre sfeşnicele de pe pian, cred că nu le mai aprinsese nimeni de la revoluţie, poate. . .
Tăcem amestecînd în borş smîntîna proaspătă.
— Ce tîmpenie. Nu trebuia să-ţi arăt capodopera mea, spune el în sfîrsit.
— Ba nu, dimpotrivă... Apoi, desenele sînt chiar frumoase
163
Utkin îşi coboară privirea. Văd că acest compliment l-a mişcat.
— Mulţumesc... Nevastă-mea le-a făcut...
— Eşti însurat?! De ce nu mi-ai spus?
— Ba da, ba *da,* ţi-am vorbit o dată despre ea... între timp ne-am căsătorit, acum o lună şi jumătate. Este o indiană... şi ea e puţin... ca mine... Adică... ăăă... e... e puţin cocoşa ta. A căzut de pe cal cînd era mică... Dar e o fată foarte frumoasă.
Dau din cap cu convingere, grăbindu-mă să spun ceva:
— Vasăzică ţi-ai regăsit rădăcinile eurasiene?
— Da... Vezi tu, cu benzile noastre desenate, cred că facem mai puţin rău decît vînzătorii acestui kitsch care, în America, trece drept literatură... în plus, poate ai remarcat, în povestirile mele trupurile sînt întotdeauna frumoase. Nevastă-mea le vrea aşa...
Utkin redeschide albumul deasupra farfuriei lui şi începe să-mi arate desenele.
— Dar esenţialul, vezi tu, e că în fiecare secvenţă există o bucăţică de orizont, o deschidere, un petec de cer...
Nu-mi pot opri rîsul.
— Tu chiar crezi că cititorul tău are timp să vadă petecul acela de cer?
Utkin tace. Chelnerul ia farfuriile, ne aduce şaslîcul. Dăm pe gît votca. Cufundat în gînduri, prietenul meu îşi înalţă sprîncenele, cu privirea pierdută în fundul paharului. Deodată, proclamă:
— Ştii, Juan, americanii îmi amintesc adesea de nişte maimuţe ce se amuză cu o jucărie mecanică. Apasă pe buton, resortul funcţionează, omuleţul din plastic începe să facă tumbe. Scopul este atins... La fel e şi în cultura lor. Fabrică un nou geniu, îl umflă la televiziune, de cărţile lui puţin le pasă, important e să meargă maşinăria. Butonul, resortul, omuleţul din plastic se bîţîie. Toată lumea e mulţumită. E foarte reconfortant să poţi fabrica genii. Cu ajutorul cuvîntului... Jonglează cu idei vechi de cînd lumea, le combină la nesfîrşit, sacrificînd în schimb viaţa. Vorbe, vorbe, vorbe...
164
Utkin ridică sticla goală, făcîndu-i semn chelnerului.
— Da, viaţa nu mai e, însă maşinăria merge! adaugă el

ridicîndu-şi spre mine ochii de profet cherchelit. Şi cu o bună diviziune a muncii, te rog să remarci! Plebea se hrăneşte cu produse asemănătoare cu benzile mele desenate, iar elita cu ilizibile jocuri de *puzzle* verbale. Şi ai văzut cu cîtă gravitate îşi decernează premiile literare! Parcă-1 vezi pe Brejnev agăţînd încă o stea de aur pe pieptul unui moşneag ramolit din Politbiuro. Toţi ştiu cine va lua premiul şi de ce, dar continuă să se joace de-a Politbiuroul! Peste Occident creşte iedera cimitirelor. Iedera vorbelor care-a ucis viaţa.

în clipa aceea, în oglinda din spatele lui Utkin, văd cum apar muzicanţii. Vioara scoate un geamăt uşor de încercare, chitara emite un lung oftat gutural, baianul îşi umflă plămînii într-un şuşotit melodios, în sfîrşit, tot în reflexul afumat al oglinzii, o văd, *pe ea...*

în rochia-i neagră, seamănă cu o pană lungă de pasăre. Are obrazul palid, fără vreo urmă de fard folcloric:

„Da, într-adevăr, maşinăria merge bine, îmi spun în gînd. Saşa ştie cînd *e* momentul să servească farmecul slav... Feţele sînt căzute din cauza mîncării abundente, ochii sînt umezi, inimile topite..."

Totuşi, cîntecul ce se înalţă nu pare să facă jocul lui Saşa. Mai întîi se aude o notă foarte slabă ce tempereazâ pe dată elanul muzicanţilor. Un sunet ce pare să vină de foarte departe şi nu reuşeşte să domine zgomotele de la mese. Iar dacă totuşi, cîteva clipe mai tîrziu, vocea ei stinsă se impune e pentru că toată lumea, în ciuda beţiei şi toropelii, simte cum creşte acea depărtare înzăpezită dincolo de pereţii tapetaţi cu catifea roşie si cu icoane din hîrtie. Vocea creşte uşor, mesenii nu mai privesc decît chipul palid cu privirile pierdute în pîcla zilelor evocate de cîntec. Eu, în adîncimea înşelătoare a oglinzii, o văd poate mai bine decît ceilalţi. Trupul ei, pană neagră, prelungă, obrazul fără fard, fără apărare. Cîntă parcă pentru ea însăşi, pentru noaptea rece de aprilie, pentru cineva nevăzut. Cum a cîntat o femeie, într-o seară, în faţa focului, într-o izbă înzăpezită...

Toţi ştiu cuvintele pe de rost. însă la seara aceea de demult,
pierdută în viscol, ajungi fără să descifrezi cuvintele, pri-
vind ţintă flacăra luminării pînă cînd începe să crească,
lăsîndu-te să intri în haloul ei transparent. Iar muzica de-
vine aerul rece al izbei mirosind a furtună, căldura lumi-
noasă a focului, mirosul de cedru ars, tăcerea limpede a
singurătăţii...
— Ciudat, murmură Utkin, cîntecul ăsta îmi aminteşte
de o istorie pe care mi-a povestit-o într-o zi Samurai, îi pă-
rea rău că mi-a vorbit despre deţinuţii violaţi în lagăr, despre
toate porcăriile alea pe care de altfel le ştiam deja. Pentru
el, eu eram un copil, mă rog, ştii şi tu cum era Samurai...
Cînd miliţienii 1-au luat pe deţinutul îngheţat si am rămas
singuri, Samurai şi-a dus mîna la nas, arătîndu-mi-1 — îţi
aminteşti ce nas de boxeravea? si mi-a povestit cum se în-
tîmplase!
în ziua aceea — a trecut o veşnicie de atunci —, Samu-
rai adormise pe acoperişul un hambar părăsit, lîngă Kajdai.
Pămîntul era încă alb, dar pe acoperiş, sub soarele primă-
văratic, se uscau ultimele bălţi de zăpadă topită. L-a trezit
o voce feminină venind de jos. A aruncat o privire de pe
acoperiş si a văzut trei bărbaţi trăgînd de o femeie. Ea se
zbătea, dar nu prea tare — la noi, într-adevăr, una-două
îţi vîră un cuţit între coaste, iar ea ştia asta. Din strigătele
lor, Samurai a înţeles că nu era tocmai un viol: pur şi sim-
plu nu voiau s-o plătească. Altfel, ea n-ar fi avut nimic îm-
potrivă. Pe scurt, s-a resemnat... Samurai, încordat ca un
cîine în faţa prăzii, îi observa. Bărbaţii nu dezveleau tot
corpul victimei. Doar ce avea să servească: pîntecul, sînii,
apoi au strîns-o de bărbie, de gură — or să aibă nevoie şi
de ele. Totul la repezeală, gîfîind, cu chicoteli abjecte. Pe
acoperiş, la trei metri de ei, Samurai vedea pentru prima
oară în viaţă cum e pregătit un trup de femeie pentru „trea-
bă". Femeia, frîntă în două, a închis ochii. Ca să nu vadă...
Uluit, Samurai şi-a înghiţit un „ah!": femeia îşi lăsase ini-
ma să-i cadă în zăpadă! Nu, era desigur o simplă batistă,
sau un obiect cumpărat din oraş, învelit în hîrtie... da, un
pacheţel roz pe care-l avea în buzunarul interior al palto-

nului, pe care bărbaţii îl desfăcuserăbrutal... Dar, preţ de
o clipă, Samurai a crezut că vede o inimă afundîndu-se în
zăpadă. A început să strige şi s-a lăsat să lunece de pe aco-
periş, cu chipul chinuit de răul ce-i pătrundea în ochi. A
lovit cu braţul lui ca o sabie, a dat în capetele şi coastele
adversarilor, s-a prăbuşit sub pumnii lor grei ca nişte mă-
ciuci, apoi s-a ridicat din nou, s-a smuls din mîinile ce în-
cercau să-1 înşface. Deodată, sîngele a inundat cerul. Orbit,
lovea cu muchia palmei cînd aerul, cînd trupuri omeneşti.
Dar, în sîngele ce-i îneca ochii, se topea încet cheagul vîs-
cos al răului... Cînd în sfîrşit a putut să-şi şteargă faţa cu
mîneca hainei, i-a văzut pe bărbaţi urcînd într-un camion
parcat lîngă drum. Iar femeia, departe, foarte departe, mer-
gea de-a lungul Cleiului...
îi ascult povestirea şi cred că-1 recunosc pe Utkin cel de
altădată. Faţa i se luminează, gesturile-i greoaie de om cor-
polent amintesc iar de elanurile unei păsări rănite care
încearcă să se smulgă de la pămînt. Şi, cu vocea lui de odi-
nioară, gravă şi chinuită, îmi mărturiseşte:
— Femeia aceea era prostituata roşcată, îţi aminteşti,
cea care aştepta în fiecare seară Transsiberianul... Cea că-

reia i-am dedicat primele mele poeme...
Utkin îşi mai toarnă un pahar, îl bea încet. A vorbit oare aievea, sau amintirea îngropată sub *zăpezi* s-a născut doar în mintea mea ameţită? Iar sîngele ce-i inundă ochii lui Samurai nu are mirosul fierbinte al unei păduri din America centrală? Samurai e culcat sub un arbore iar tot ce mai poate vedea cu ochii înecaţi de valul roşu este imaginea a doi bărbaţi îmbrăcaţi în kaki apropiindu-se de el cu prudenţă. Ca să-i dea lovitura de graţie. Da, pe Samurai îl văd: trupul lui ciuruit de gloanţe, surîsul sfidînd durerea, fidel eroului din tinereţea noastră. Celui care ne-a învăţat că gloanţele nu dor şi că moartea nu vine niciodată atîta timp cît o priveşti în faţă.
Ieşind din căldura grea a sălii, ne oprim un moment pe chei, în faţa întinderii întunecate a oceanului. Nu se vede
167
pe ea nici o licărire. Infinitul nocturn al apelor, zăpada, neantul...
Eşuăm la Ghiorghi, în minusculul restaurant georgian ce trăieşte în ritmul lungilor discuţii ale clienţilor rătăciţi, al ilustratelor cu Marea Neagră de pe pereţi, al viselor bătrînului păstor Kazbek care ne întîmpină cu privirea lui melancolică. Ghiorghi ne salută şi aduce exact ce ne trebuie, ştie el ce. Coniac, cafea, lămîie verde.
— La Tbilisi, un obuz a distrus casa în care am copilărit, spune el cu jumătate de voce punînd sticla si paharele pe masă. O casă care avea două sute de ani. Lumea înnebuneşte...
Rămînem tăcuţi. Ne revedem, cu douăzeci de ani mai tineri, în mijlocul unei cîmpii înzăpezite, fără margini...
La orizont, soarele jos de iarnă — pendul al istoriei — îngheţa, înconjurat de miradoare... Ne petrecusem cîţiva ani din viaţă, Utkin, eu şi atîţia alţii, agitîndu-ne în jurul discului încîlcit în gardul de sîrmă ghimpată, scriindu-ne cărţile subversive, contestînd, proţestînd. împingeam cu umerii noştri — cu cuvîntul nostru! — greutatea-i inertă.
Puţin cîte puţin, pendulul istoriei a început să răspundă la efortul nostru. Se legăna din ce în ce mai liber, balansul lui deasupra imensului Imperiu devenea ameninţător.
Intr-o zi, acel avînt ameţitor ne-a prins în viitoarea lui, zvîrlindu-ne dincolo de frontierele Imperiului, pe ţărmurile Occidentului nostru mitic. De aici, priveam pendulul înnebunit — sau în sfîrşit liber? — cum demolează însuşi Imperiul... „Iar azi, cu toată înţelepciunea mea occidentală, îmi spun cu un surîs amar, nu înţeleg nici lacrima îngheţată în ochiul unui lup ucis, nici viaţa tăcută de sub scoarţa cedrului centenar care poartă în trunchi un piron ruginit, nici singurătatea femeii roşcate care cînta în faţa focului pentru cineva nevăzut, într-o izbă îngropată sub zăpadă..."
Utkin îşi scoate ochelarii şi, din depărtarea beţiei, îmi vorbeşte încet, învăluindu-mi obrazul cu privirea-i vagă:
— Cînd i-am văzut pe piatra de mormînt numele scris cu litere latine — adevăratul lui nume, nu acel „Samurai"
168
cu care eram atît de obişnuiţi —, da, în clipa aceea mi-am amintit totul. Mi-am amintit de ziua aceea îndepărtată, de plimbarea cu bunicul pe malul Cleiului... Era acolo o potecă în zăpadă, îţi aminteşti, un făgaş îngust pe malul înalt al rîului... II chinuiam adesea pe bunicul cu o între-

bare agasantă: ce trebuie să faci ca să scrii? In ziua aceea mai mult ca oricînd, căci tocmai citisem povestirea lui despre război, iar în plus tăcerea taigalei era mai misterioasă ca niciodată. Bunicul îmi răspundea cu jocuri de cuvinte sau schimba vorba surîzînd. Pînă la urmă, ajuns la capătul răbdării, a tras o înjurătură şi m-a împins cu umărul, în glumă, desigur. Eu eram pe creastă, chiar deasupra pantei îngheţate ce cobora spre rîu. Mi-am pierdut echilibrul şi am început să lunec cu toată viteza pe panta lucioasă. Cerul mi se învîrtea în faţa ochilor, zidul taigalei se prăvălea peste mine, nu mai ştiam care-i susul şi care josul, trupul meu nu mai avea greutate, într-atît lunecarea era de rapidă şi blîndă în acelaşi timp. Şi mai ales aveam o senzaţie nouă: cineva mă împinsese ca pe egalul său, fără să-i pese de piciorul meu beteag! M-am pomenit jos, îngropat într-un troian de zăpadă, printre nişte brazi tineri. Orbit, cu mintea tulbure, am privit în jur. La cîţiva paşi de movila de zăpadă, în lumina albastră a serii de iarnă, i-am văzut... Goi. Un bărbat si o femeie. Stăteau în picioare, lipiţi unul de celălalt, coapsă lîngă coapsă, înlănţuiţi. Tăceau, privindu-se în ochi. Domnea o tăcere absolută. Deasupra lor, cerul violet. .. Mirosul de zăpadă şi de răşină de pin... Prezenţa mea mută... Şi cele două trupuri de o frumuseţe aproape ireală... De sus, de pe creastă, bunicul m-a strigat. Strigătul a răsunat sfîşiind linştea. Cei doi îndrăgostiţi s-au desprins unul de celălalt şi au fugit spre mica baie de aburi... Erau Samurai si o femeie tînără pe care n-o văzusem niciodată si pe care n-am s-o mai văd niciodată. Parcă se născuse în clipa aceea de frumuseţe şi de tăcere, şi dispăruse o dată cu ea...

Afară, zăpada ni se lipeşte de obraz trezind senzaţii de mult uitate. Utkin îşi ridică gulerul paltonului ca să se apere

de rafalele albe. Cuvintele i se pierd în vuietul vîntului. Mă întorc — urmele paşilor noştri pe cheiul pustiu seamănă cu urmele de tălpici de-a lungul unei căi ferate din mijlocul taigalei. Ca şi cum Utkin m-ar duce spre un tren adormit pe şinele înzăpezite... Un vagon gol cu geamuri îngheţate se pregăteşte în tăcere pentru vizita noastră nocturnă. Aşezaţi într-un compartiment întunecat, aşteptăm fără să ne mişcăm. El va veni. Va traversa culoarul cu pasul lui de războinic obosit şi va apărea în cadrul uşii.

Va veni. Aducînd cu el vînturile sărate şi soarele de pe toate latitudinile, timpul îmblînzit şi spaţiul cucerit. Şi, cu o voce încă îndepărtată dar veselă, va spune:

— Nu, încă nu mi-am fumat ultimul trabuc!

In momentul acela, trenul se va urni încet iar stelele de zăpadă vor lăsa pe geamuri dîre din ce în ce mai oblice. Iar într-o lungă discuţie nocturnă, vom afla numele tainic al celei care se născuse cîndva într-o clipă de frumuseţe şi de tăcere, pe vremea fluviului Amur.

*

Redactor
VLAD ZOGRAFI
Apărut 2001
BUCUREŞTI - ROMÂNIA
Tiparul executat sub comanda nr. 10 038
Compania Naţională a Imprimeriilor
„CORESI" S.A. Bucureşti
România

Apariţii în colecţia

Cartea de pe noptieră

1 Yasushi Inoue, *Puşca de vînătoare*
2 Yasunari Kawabata, *Vuietul muntelui*
3 Yukio Mishima, *După banchet*
4 Yasunari Kawabata, *Frumuseţe şi întristare*
5 Yasunari Kawabata, O *mie de cocori*
6 Yukio Mishima, *Templul de aur*
7 Paulo Coelho, *Veronika se hotărăşte să moară*
8 Patrick Suskind, *Parfumul*
9 Marguerite Yourcenar, *Povestiri orientale*
10 Giovanni Arpino, *Parfum de femeie*
11 Aleksandr Soljeniţîn, O *zi din viaţa lui Ivan Denisovici*
12 Mario Vargas Llosa, *Mătuşa Julia şi condeierul*
13 Marguerite Yourcenar, *Alexis sau Tratat despre lupta zadarnică*

<coperta a IV-a>
Există cărţi de care rămîi cumva
îndrăgostit: crezi că le-ai uitat
şi totuşi le duci atît de tare dorul...
Sau cărţi cărora le-ai presimţit miracolul,
fără să le fi cunoscut wreodată.
Cărţi gata să te iubească,
adunate pentru tine
în colecţia CARTEA DE PE NOPTIERĂ.
*
„Multe nuanţe din film ne scăpau. Dar instinctul nostru de tinere sălbăticiuni ale taigalei ne ajuta să ghicim intuitiv ceea ce viaţa occidentalilor ascundea înţelegerii noastre. Şi eram hotărîţi să revedem filmul de zece sau la nevoie de douăzeci de ori, pînă vom înţelege totul! Totul, pînă la acel detaliu care ne-a chinuit mai multe zile: de ce frumoasa creatură venită în vizită la eroul nostru, şi care se dovedea o gazdă perfectă, ei bine, de ce refuza ea să bea un pahar de whisky?"
*
ISBN 973-50-0155-1
5 948353 000061'
</coperta a IV-a>

170 pag.